

Tno'o va'a ia Dios ja ni tee Lucas

¹ Kua'a ñayiu ni ka nduku ndee de ni ka tee yukun de taka tno'o ndakani naxa ni kuu kiuu nuu ni kii Jesús tiempu yoon. Te oo ndaa ² nagua ka kaxtno'o ñayiu nuu, nagua ni ka jini de jin nuu de naxa ni kuu ndee jaxtnañu'u, jin ja ni ka chituu de ja ni jitenuu tno'o ya. ³ Te suni saa ni maa san, vi Tata ñani Teófilo, chi ni nduku tno'o gua'a san naxa ni kuu ndee jaxtnañu'u, te ni jini san ja oo ndaa, guaa tee yukun san tno'o ya'a nuu ni, ⁴ nagua kutnuni ndaa ini ni ja oo ndaa nagua ni ka kaxtno'o ñayiu nuu ni.

Ni kaxtno'o ia jinokuechi nuu Dios ja kaku Juan, tee skuandute

⁵ Te tiempu na ni okuu Herodes rey ja ni otatnuni de ndi'i ñuu ja tñii Judea, saa ni oo in sutu ni onani Zacarías. Ni yinduu de nuu grupo sutu ni onani Abías. Te ñasi'i de ni onani Elisabet, tatatno'o sutu ni onani Aarón kuu ña. ⁶ Te nduu ña jin Zacarías ni ka okuu ñayiu ndaa nuu ia Dios, ni ka oskunkuu ña jin de nagua tatnuni ia Jito'o Dios, te ni in tu na kuu ja xtavi ña in kuechi. ⁷ Su tu na se'e de jin ña, chi tu ni kuu koo se'e ña, te ja ni ka kuu nija'nu sa'un nduu de.

⁸ Te ni oo in kiuu ni kiukuei tee nuu yinduu Zacarías ja vi kunukuechi de nuu veñu'u, ⁹ nagua costumbre ka neva'a ndisa sutu maa de. Te ni

kanakau Zacarías ja suu de kuu ja kiuu ini ve'e ii nuu xika maa ia Jito'o Dios ja teñu'u de suja ii. ¹⁰ Te vi nini yinee de teñu'u de suja ii yun, te ka ndakuatu ndi'i ñayiu ka oo ye'e veñu'u yun. ¹¹ Yun te ni jini de ja sanaa ni jinkuiin in ia jinokuechi nuu ia Dios nukuiin ya ichi nda'a kua'a nuu oo altar nuu kai suja ii yun. ¹² Te nuu ni jini Zacarías, te vi tu ni ni'i ini de naxa sa'a de ja ni yu'u ndeva'a de. ¹³ Su yun te ni ka'an ia jinokuechi yun:

—Zacarías, ma yu'u ron, chi vaji rin kaxtno'o rin ja ia Dios, chi ni onini ya tno'o ndakuatu ron, guaa koneva'a ñasi'i ron in se'e ña jin ron, te xnani ron jin Juan. ¹⁴ Kokusii ini ron vi kua'a ñayiu vi kokusii ini kiuu na kakui, ¹⁵ chi in suchi kanuu ja kunokuechi nuu ia Dios kokui. Ma ko'i ni vinu te ni ndixi, te ja kochitui jin Espíritu ia Dios ndee nuu ñu'i chii si'i. ¹⁶ Te sa'i ja kua'a ñayiu ñui Israel vi ndajiokuiin te kiukuei ichi ia Dios. ¹⁷ Te koxno'i ja kunei ichi ki'in ia Jito'o, chi koneva'i Espíritu vi jaka'nu ni oneva'a Elías, tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a, nagua sa'i ja vi koo jamani yua jin se'e, te vi kuantno'o ñayiu inu so'o, nagua sa'a tua'i taka ñayiu ja vi kotua'i kiuu na kenta ia Jito'o —sua'a ni ka'an ia jinokuechi yun.

¹⁸ Te ni jikan tno'o Zacarías:

—¿Te naxa kuu kukanu ini san tno'o ka'an ni ya'a? Te ja ni kuu nija'nu san vi ja ni kuu nija'nu ñasi'i san —jiña'a de.

¹⁹ Te jiña'a ia jinokuechi yun:

—Maa rin kuu Gabriel, ja jinokuechi rin nuu ia Dios, te maa ya ni tetniuu ña ja vaji rin ja

kaxtno'o rin java'a sa'a ya jin ron. ²⁰ Su ja siun tu kandija ron, guaa vitna te nduu ñi'i ron, te ma kuu ka ka'an ron vi ndee na skunkuu tno'o ni ka'an rin —jiña'a Gabriel yun.

²¹ Yun te ni kuu na'a ka oo ñayiu ka ndetui Zacarías, guaa ni ka jinkondei ka ndatno'i nagua ni kuu ja kuu kuekuee de ini ve'e ii. ²² Su nuu ni ndee de, te tu ni kuu ka ka'an de. Yun te ni ka kutnuni ini ja ia Dios ni skuni ña jin de, chi vi maa ni ka seña sa'a de, te vi saa ni okuu de. Tu ni kuu ka ka'an de.

²³ Te nuu ni ndi'i kiuu ja ni jinokuechi de nuu veñu'u, te ni ndajiokuiin de kuano'o de ve'e de.

²⁴ Te nuu kuee ka ja ni ndo'o de siun, te ni jinku'un lulu ñasi'i de, guaa u'un yoo tu ni kee ña ve'e ña. Te ni ka'an ña:

²⁵ —Maa ia Jito'o ni sa'a ña sia'a, nagua ma vi skexiko ka ña ñayiu ja tu na se'o —ni ka'an ña sua'a.

Ni kaxtno'o ia jinokuechi nuu Dios ja kaku Jesús

²⁶ Yun te nuu iñu yoo, te ni tetniuu Dios ia jinokuechi nuu ya nani Gabriel, ja ni ja'an ya in ñuu nani Nazaret ja tnii Galilea, ²⁷ ja ni jinkoto ya in suchi lule nani María, ja kui in suchi si'i ndutu, suchi ja ni kee yu'u ja vi tnanda'i jin in tee nani José ja kuu de tatatno'o ndee rey David. ²⁸ Ni kiuu ya nuu oo María, te ni ndakantno'o ña ya, te jiña'a ya:

—Na ta'u na ndetu ni kuu ron nuu ndi'i ñasi'i, chi oo ia Dios jin ron, ia kuu Jito'o ron —jiña'a ya.

²⁹ Su nuu ni jini María ia Gabriel, te ni kiyu'i jin tno'o ni ka'an ya, te ni jinkondei ndakani ini naxa kei tno'o yun. ³⁰ Te ni ka'an ia Gabriel:

—María, ma yu'u ron, chi in java'a sa'a ña ia Dios. ³¹ Vitna chi jinku'un lulu ron, te kiuu na kakui, xnani ron jin Jesús. ³² In ja kanuu kokui nuu ia Dios, guaa se'e maa ia Dios oo ndee sukun vi xnani ña ñayiu. Te maa ya ja kuu ya Dios sa'a ya ja kokui rey nagua ni sa'a ya jin ndee tatatno'i rey David, ³³ nagua tatnuni nuu ñayiu ñuu maa ron ja ka kui ñayiu Israel ja na koo java'a. Te tniuu konei ma skundi'i, chi kotatnuni nikuii nikani —jiña'a ya.

³⁴ Te ni jikan tno'o María:

—¿Su naxa kokuu siun, te masu na teyii oo jin san? —jiña'i.

³⁵ Te ni ka'an ya:

—Kii Espíritu ia Dios siki ron, te jaka'nu maa ya ja oo ndee sukun jinkoo siki ron, na kuinio in viko, te yun sa'a ja jinku'un lulu ron. Te suchi kaku jian kokui suchi ii, te vi xnani ñayiu jin Se'e maa ia Dios. ³⁶ Te suni saa tna'a ron Elisabet, chi koo in se'e ña visi ja ni kuu nija'nu ña, in ña'a ka kachi ñayiu ja ma kuni ña ja koo se'e ña. Su vitna ja ni kuu iñu yoo ñu'u lulu ña. ³⁷ Chi tu nagua vijin kuu nuu ia Dios ja ma kuu sa'a ya —jiña'a ia Gabriel.

³⁸ Yun te jiña'a María:

—Sein, chi in ña'a jinokuechi ni nuu ia Dios kuu san, guaa na sa'a ña maa ya nagua ni ka'an ni —jiña'i.

Yun te kuano'o ia Gabriel.

Ni jinkoto ña María jin Elisabet

³⁹ Te yatni kiuu saa ni kee María kua'in in ñuu kaa ne'u yuku ja tñii ñuu Judea ja majinkotoi Elisabet. ⁴⁰ Te nuu ni jinoi, te ni kiui ve'e Zacarías, te ni ndakantno'i ñasi'i de. ⁴¹ Te nuu ni onini Elisabet ja ndakantno'o ña María jin ña, te vi ndee lulu ña ni kanta ini chii ña, te vi ni chitu ña jin Espiritu ia Dios. ⁴² Yun te ni ka'an jaa ña:

—Na ta'u na ndetu ni ne'u sava ka ñasi'i ji'on, vi na ta'u na ndetu chiluluu skaku ni. ⁴³ Te ¿na in kuu sein ja kokikoto ña nana maa ia Jito'o san? ⁴⁴ Chi vi nuu ni ka'an ni ja ni ndakantno'o ña ni, te ni kanta lulu san ini chii san ja kusii ndeva'a ini. ⁴⁵ Na ta'u na ndetu ni ja ni kandija ni, chi skunkuu tno'o ni ka'an ia Dios —jiña'a ña.

⁴⁶ Te jiña'a María:

Ndee ini anu san sa'a ka'nu san ia Dios,

⁴⁷ te kusii ini anu san nuu ya ja kuu ya Dios, ia skaku ni'nu ña jin san,

⁴⁸ chi ni ndia'a ya ja ña'a kunda'u kukee ja jinokuechi nuu ya kuu san.

Te ndee vitna jin kiuu kua'on vi kachi ñayiu ja na ta'u na ndetu san,

⁴⁹ chi maa Dios, ia ka'nu ndeva'a, ni sa'a ña in jaka'nu jin san, te ja ii kuu sivi ya.

⁵⁰ Te ndi'i ni kiuu kunda'u ini ña ia Dios jin ñayiu ka yu'u ni'nu ña jin ya.

⁵¹ Ni sa'a ya tñiuu na'nu jin jaka'nu ya.

Te ni kindee ya taka tñiuu kue'e ka ndakani ini ñayiu inu teyii ndeva'a.

⁵² Vi xtajioo ya ñayiu ka kuu rey ja ka tatnuni, te sa'a ka'nu ya ñayiu ka sa'a nda'u maa.

⁵³ Ni jiña'a kua'a ya ja vi kaa ñayiu ka ji'i soko, te sa'a jioo ya ñayiu kuika kua'in jin nda'a iyui.

⁵⁴ Chituu ya yoon ja ka kuo ñayiu Israel ja ka jinokuechio nuu ya,

te tu ndunaa ya ja kunda'u ini ña ya,

⁵⁵ chi saa ni ka'an ya nuu ndi tata veluo Abraham vi nuu ñayiu tatatno'o de kikuei nuu kuee ka, jiña'i.

⁵⁶ Yun te ni kendoi ja ni ka oi jin Elisabet uni yoo, te saa ni ndajiokuiin ja kuano'i ve'i.

Ni kaku Juan, tee skuandute

⁵⁷ Nuu ni kintna'a kiuu ja kaku lulu Elisabet, te ni skaku ña in suchi yii. ⁵⁸ Te ndi'i ñayiu ka oo yatni jin ña vi ñayiu ka kuu tna'a ña, ni ja'ankuei ni ka jinkoto ña, te ni ka kusii ini jin ña nuu ni ka ni'i tno'i ja ni kunda'u ini ña ia Dios ja ni kaku lulu ña.

⁵⁹ Te nuu una kiuu ja ni kaku lulu yun, ni ja'ankuei ñayiu ni ka chitnuni nuu yiki kuñui nagua yoso nuu Ley. Te ni ka kuini ja konani Zacarías nagua nani tatai. ⁶⁰ Su yun te jiña'a nanai:

—Ña'a, chi Juan konani —jiña'a ña.

⁶¹ Te ka jiña'a ñayiu yun:

—¿Nau? Te ni in ñayiu ve'e ni, tu na in nani Juan —ka jiña'i.

⁶² Yun te jin seña ni ka jikan tno'o ñayiu yun maa Zacarías na sivi kuini de ja konani se'e de.

⁶³ Te ni jikan de in yutnu jite luluu, te ni tee de ja Juan konani. Te ndi'i ñayiu ni ka sa'u kuu ini ja siun ni tee de. ⁶⁴ Yun te vi nuu saa ni kuu ni ndaka'an Zacarías, te ni ndakuanta'u de nuu ia

Dios. ⁶⁵ Te vi ndi'i ñayiu ni ka sa'u kuuini ja ni kuu ni ndaka'an de vi ni ka ndakani ja siun ni kuu. Te ni jitenuu tno'o nii ñuu ka ndaa ne'u yuku ja tnii Judea yun. ⁶⁶ Te vi ndi'i ñayiu ka nini yun ka ndakani ini jin anui, te ka jikan tno'o tna'i:

—¿Nagua kokuu lulu ya'a kiuu na kua'nui ja sia'a ni kuu? —ka kachi de.

Chi oo maa ia Dios jin suchi luluu yun.

Tno'o vii tno'o va'a ja ni ka'an Zacarías

⁶⁷ Yun te ni chitu ña Espíritu ia Dios jin yuai Zacarías, te ni ka'an de nagua ni skuni ña ia Dios:

⁶⁸ Ka'nu kuu Jito'o, ia kuu Dios ñayiu ñuo Israel, chi vitna te ni kee ya ja ndatau ya ñayiu ñuu ya nuu yika kuechi,

⁶⁹ chi ni tetniuu ya in ia ndiso tniuu ka'nu ja skaku ni'nu ña ya, in ia kuu tatatno'o rey David, tee ni ojinokuechi nuu maa ia Dios.

⁷⁰ Ya'a kuu ja ni ka'an ya jin ma'ñu sagua tee ni ka ndakani tno'o ya ndee jana'a nuu ni ka'an ya

⁷¹ ja skaku ni'nu ya ñuo nuu ñayiu ka ka'an u'u ña vi nuu ñayiu ka skexiko ña.

⁷² Chi ni kunda'u ini ya tatatno'o ndee jana'a, te tu ni ndunaa ini ya tno'o ja ni kee yu'u ya.

⁷³ Te ya'a kuu tno'o ni kee yu'u ia Dios nuu ndi nija'nuo Abraham,

⁷⁴ ja ni taa ya in ja skaku ni'nu ña nuu ñayiu ka ka'an u'u ña jion,

te ma vi koyu'o ja vi kunukuechio nuu ya.

⁷⁵ Te vi kokuo ñayiu vii ñayiu va'a vi ñayiu ndaa ndi'i ni kiuu ja vi koo nuu ya.

76 Te ja maa ron, vi se'e yii luluu rin, chi kokuu ron in tee ndakani tno'o maa ia Dios oo ndee sukun,

chi koxno'o ron nuu ia Jito'o ja kosava'a ron ichi ki'in ya,

77 nagua ja kaxtno'o ron nuu ñayiu ñuu ya ja Dios, chi oo ndaa ja koneka'nu ini ya nuu yika kuechi,

te skaku ni'nu ña ya jin.

78 Chi ni kunda'u ndeva'a ini ña ia Dios jion, guaa vaji ya ndee sukun ja makikoto ña ya, na kuinio nikandii ja ye'e nda'a nuu ndeja'a in kiuu jaa,

79 nagua ja xnuu nuu na saa na tu'u ñayiu ka jika ichi nee ichi nuu ki'on ja kuo, nagua ja vi ni'o ichi ki'inkueio nuu oo jamani

ni kachi Zacarías.

80 Yun te nuu ni ja'nu Juan, te ni kuu yutnui jin Espíritu ia Dios. Te ni oi in ñu'u te'a nuu tu na ve'e oo. Te yun ni oi ndee ni kenta kiuu ja ni xtui mai nuu ñayiu Israel.

2

Ni kaku Jesús

1 Te tiempu saa ni tatnuni rey Augusto, tee ni onetniuu Roma, ja vi nukoso sivi ñayiu taka ñuu, guaa ni ka'an de ja no'okuei ndi'i ñayiu vi nukoso sivi. 2 Te ja ni ka nukoso sivi ya'a kuu jaxtnañu'u ja ni kuva'a na ni onetniuu tee ni onani Cirenio ja ni otatnuni de ñuu ja tnii Siria. 3 Te ndi'i ñayiu ni no'okuei ñuu maa mai ja ni ka nukoso sivi nuu censo yun.

⁴ Te yun guaa ni ndee José ñuu Nazaret ja tñii Galilea, te kuano'o de ñuu Belén ja tñii Judea, ñuu nuu ni kaku rey David, chi tatatno'o rey David kuu José, ⁵ nagua ja yun vi nukoso sivi de jin María, suchi ndita nda'u jin de. Te ja ni kuation dia'a maa ia Dios ja ja ñu'u lului. ⁶ Te vi nini ka oo de jin ñuu Belén, te ni kintna'a kiuu ja kaku lului. ⁷ Te tu ni ni'i nuu de ve'e nuu vi koo de jin, guaa in nuu ka nu'ni kiti yun, ni kaku lului. Te yun ni kaku se'e xñañu'i, te ni tniusuku ñai jin in sa'un, te ni jakintuu ñai nuu in tnundoo ja kee ja ka jaa kiti.

Ni kentakuei ia ka jinokuechi nuu Dios nuu ka oo tee ka jito kiti

⁸ Yatni ñuu Belén ka oo tee ka jito ndikachi ja ka ndee de ti jakuaa yun. ⁹ Te vi sanaa ni kenta in ia jinokuechi nuu ia Dios, te ninii nuu ka oo de ni ye'e ni'nu, te ni ka yu'u ndeva'a de. ¹⁰ Su yun te jiña'a ia jinokuechi yun:

—Ma vi yu'u ron, chi vaji rin ndakani rin in ja vi kusii ndeva'a ini ndi'i ñayiu ñuu vitna, ¹¹ chi ni kaku in lulu ñuu David, in suchi skaku ni'nu ñayiu, te sui kuu Kristu, ia ni tetniuu Dios ja kui Jito'o. ¹² Te ya'a kaxtno'o naxa vi ndani'i ron jin: Vi kuni ron jin ja ñusukui in sa'un, te katui in nuu tnundoo nuu kee ja ka jaa kiti —jiña'a ya.

¹³ Te vi nuu saa ni kentakuei kua'a ka ia ka jinokuechi nuu Dios ja ka sa'a ka'nu ya ia Dios, te ka jiña'a ya:

¹⁴ Ka'nu ndeva'a kuu ia Dios ndee sukun yun, te nuu ñuyiu ya'a na koo jamani ya nuu ñayiu ja junkuaan ini ña ya,

ka kachi ya.

¹⁵ Te nuu ni ka ndajiokuiin ia ka jinokuechi yun ja kuano'okuei ya andivi, te ni ka jinkondee tee ka jito ndikachi ka ndatno'o de:

—Ki'inkueio Belén na vi kondia'o nagua ni kuu ja sia'a ni skuni ña ia Dios jion —ka ndatno'o de.

¹⁶ Yun te kekuei ñama de kua'ankuei de, te nuu ni jinokuei de, te ni ka jini de María jin José jin lulu yun katui nuu in tnundoo kee ja ka jaa kiti.

¹⁷ Te nuu ni ka jini de jin, te ni ka ndakani de tno'o ni ka'an ia jinokuechi nuu Dios, ja ja'a lulu yun.

¹⁸ Te ndi'i ñayiu ni ka onini yun ni ka sa'u kuii ini ja siun ka ndakani tee ka jito ndikachi yun.

¹⁹ Te ni tava'a María ndi'i tno'o ya'a ini anui vi ndakani ini siki tno'o ya'a. ²⁰ Yun te nuu ni ka ndajiokuiin tee ka jito ndikachi ya'a ja kuano'okuei de, te ka ndakuanta'u de nuu Dios, vi ka sa'a ka'nu de ya, chi ndi'i ja ni ka onini de ni ka jini de oo ndaa, nagua ni ka'an ia jinokuechi nuu ya.

Ni ka xne'e de Jesús nuu ia Dios nuu maa veñu'u ka'nu

²¹ Te nuu una kiuu ja ni kaku lulu yun, te ni ka chitnuni de nuu yiki kuñui, te ni ka xnani de jin Jesús, nagua ni ka'an ia jinokuechi nuu Dios nuu maa María ama ka ja jinku'un lulu ña.

²² Te nuu ni kintna'a kiuu ja vi skunku de costumbre ja vi nduvii de nagua ka'an tno'o ni tee Moisés ja ni tatnuni maa ia Dios, te ni ja'ankuei de jin lulu yun veñu'u Jerusalén ja vi xne'e de jin nuu ia Dios.

²³ Chi saa ka'an tno'o yoso nuu Ley Jito'o: “Ndi'i suchi yii ka kaku xtnañu'u vi kokui se'e

vii maa ya ja vi kunukuechi nuu ya". ²⁴ Te yun guaa ni ja'ankuei de jin ja ni ka soko de nagua yoso nuu Ley maa Jito'o: uu kuku axi uu sata.

²⁵ Te tiempu saa ni oo in tee ni onani Simeón maa ñuu Jerusalén. In tee ndaa ja ni ochiñu'u ia Dios kuu de, te ni ondetu ka'nu de ja koo in kiuu, te skaku ni'nu ya ñayiu ñuu de Israel. Te oo de jin Espíritu maa ia Dios. ²⁶ Te ni oo in kiuu ni skuni ña Espíritu ia Dios ja maa kuu de ama ka ja kuni nuu de ia tetniuu maa Jito'o ja skaku ni'nu ya ñayiu. ²⁷ Te ni jaka ña Espíritu ia Dios ja kua'an de veñu'u. Te yun, ja ka oo María jin José jin suchi yikin nani Jesús, ja vi skunkuu ña nagua tatnuni maa Ley. ²⁸ Te nuu ni jino Simeón, te ni kanundee de lulu ya'a, te ni ndakuanta'u de nuu ia Dios, te jiña'a de:

²⁹ Vitna, vi Jito'o san, te ni skunkuu ni tno'o ni kee yu'u ni,

te ja kuu kuandetu ni ja kuu sii ini san ja jinokuechi san nuu ni,

³⁰ chi ja ni jini san jin nuu san ia skaku ni'nu ña.

³¹ Chi ni sa'a tua'a ni ja vi kuni ña ndi'i ñayiu ñuyiu.

³² Chi maa ya kuu ñu'u ja sie'e nuu ñayiu sava ka tatatno'o,

te sa'a ya ja koo jayiñu'u nuu ñayiu ñuu ni Israel ni kachi Simeón.

³³ Te vi ni ka sa'u kuii kuiti ini María jin José ja siun ni ka'an de siki lulu yun. ³⁴ Yun te ni jikanta'u ña Simeón nuu ia Dios, te ni ka'an de nuu María:

—Kona'a ni ja lulu ya'a, chi ni chitniuu ña ia Dios ja sa'i ja kua'a ñayiu ñuo Israel vi kanakau

nuu tu ka kandija ña jin, te kua'a ñayiu vi koo gua'a nuu ia Dios, chi vi kandija tno'o ka'in. Te kokui in seña ja kua'a ñayiu vi kane'e siki. ³⁵ Te yun saa vi jinotuu ñayiu naxa ka ndakani ini jin anui, su maa ni guaa kua'a tnundo'o kuni ni, chi tna'a ndeva'a ni tno'o suchi ini —jiña'a Simeón.

³⁶ Te suni yun oo in ña'a nija'nu ni onani Ana, se'e si'i Fanuel tatatno'o Aser, te suni in ña'a ni ondakani tno'o ia Dios kuu ña. Te lule sa'un ña ni tnanda'a ña ja ni ka ondekatna'a ña jin yii ña uja kuia. ³⁷ Su tiempu saa, ja oo kuun xiko kuun kuia ja ni ndonda'u ña, te vi nduu vi ñuu oo ña nuu veñu'u jinokuechi ña nuu ia Dios. Te vi ondite ña vi ndakuatu ña nuu ya. ³⁸ Te vi suni ore saa, ni jino ña ndakuanta'u ña nuu ia Dios, te ka'an ña tno'o ja ja'a lulu yun nuu ndi'i ñayiu ka ndetu ka'nu ja skaku ni'nu ia Dios ñayiu ñuu Jerusalén.

Ni ka ndajioquiin María ñuu Nazaret

³⁹ Te nuu ni ndi'i ja ni ka skunkuu José jin María ndi'i nagua tatnuni Ley ia Dios, te ni ka ndajioquiin ña kuano'okuei ña jin de ñuu Nazaret ja tnii Galilea. ⁴⁰ Yun te makua'nu suchi luluu yun, te ni kuu yutnui vi ni kuu ndichi ndeva'i, chi ni chindee ni chituu ña maa ia Dios.

Oo Jesús nuu veñu'u ka'nu

⁴¹ Te vi nuu kuia nuu kuia, ni ono'okuei José jin María viko pascua ñayiu judio maa ñuu Jerusalén. ⁴² Te nuu ni jino Jesús uxi uu kuia, te ni no'okuei de jin viko yun, nagua ka sa'a de nuu kuia nuu kuia. ⁴³ Su nuu ni ndi'i ja ni oo viko yun, te kuano'okuei de ve'e de. Su Jesús,

chi ni kendoi maa Jerusalén, su tu ni ka jini de ja ni ndoi. ⁴⁴ Te ka ka'an de ja ndikin ñai kuano'i ne'u nuu kuano'okuei kua'a ñayiu, te tu ni ka ndanduku yachi ña de. Su nuu ni kuu in kiuu ja ka jika de, te ni ka ndanduku ña de ne'u ndi'i ñayiu ka kuu tna'a de vi ne'u ñayiu ka jini tna'a jin de. ⁴⁵ Su ja siun, tu ni ka ndani'i ña de, te ni ka ndajiokuiin de kuano'okuei tuku de ndee Jerusalén ja vi ndanduku ña de.

⁴⁶ Te ndee nuu uni kiuu, saa ni ka ndani'i ña de nukoi ini veñu'u yun, ne'u tee ka kaxtno'o Ley Moisés ja nini tno'o ka ka'an de vi jikan tno'o ñai jin de naxa tatnuni ia Dios. ⁴⁷ Te ndi'i ñayiu ka nini yun, ni ka sa'u kuii kuiti ini ja ndichi ndeva'a ini, te ndi'i tno'o ka jikan tno'o ña de kaxtno'i naxa oo. ⁴⁸ Te nuu ni ka jini ña María jin José, ni ka sa'u kuii kuiti ini ña, te jiña'a ña:

—Se'e, ¿nau ja sia'a kaa ja ni sa'a ña ron? Te ru'un jin tata ron, chi ni ka kusuchi ndeva'a ini rin ja ka ndanduku ña rin —jiña'a ña.

⁴⁹ Te jiña'a Jesús:

—¿Nau ja ka ndanduku ña ni? ¿A tu ka jini ni ja nini kuu ja skunkuu san tniuu ja ni tatnuni tata yua san nuu san? —jiña'a.

⁵⁰ Su tu ni ka jinkui'nu ini ña jin de nau ja siun ni ka'in.

⁵¹ Yun te kuano'okuei de jin ñuu Nazaret, te ni ojanyu'u ni ojandetui tno'o ni ka oka'an de. Te ni tava'a María ndi'i ya'a ini anu ña.

⁵² Te Jesús, chi kuu sukuin vi ni kuu ndichi kai, chi ni chindee chituu ña ia Dios, te kusii ndeva'a ini ya jin, vi ka kusii ini ñayiu jin.

3

Ni kaxtno'o Juan, tee skuandute, ndee ñu'u te'a

¹ Kuia xa'un ja ni onetniuu rey Tiberio ñuu ka'nu Roma, te saa kuu ja ni onetniuu Poncio Pilato ñuu ja tnii Judea, te Herodes ni onetniuu ñuu ja tnii Galilea, te ñani de Felipe ni onetniuu ñuu ja tnii Iturea jin ñuu ja tnii Traconite, te Lisantias ni onetniuu ñuu ja tnii Abilinia. ² Te Anás jin Caifás ka kuu uu sutu ni ka okuu nija'nu nuu sava ka sutu ñuu Israel. Te tiempu saa, ni ka'an ia Dios nuu Juan, se'e tee nani Zacarías, nuu ñu'u te'a, nuu tu na ve'e oo. ³ Te ni kee Juan ja ni jiondita de taka nuu ka oo ñayiu yatni yute Jordán. Te ni kaxtno'o de ja na vi ndatna'u ini ñayiu, te na vi kuandutei nagua koneka'nu ini ia Dios nuu yika kuechi. ⁴ Saa ni kuu nagua ja skunku tno'o ni tee Isaías, tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a, nuu ka'an sua'a:

Kii in tee kana jaa ndee nuu ñu'u te'a, te kachi de:

“Vi sava'a ni ichi nuu vaji Jito'o.

Te vi ndasa'a ndaa ni ichi.

⁵ Te na ndachitu ndi'i chiko'i,

te na ndundaa ndi'i taka yuku sukun vi tinduu.

Te ndi'i ichi yakua vi ndundaa,

jin na ndundii nuu ñu'u ni ndayi ndayi.

⁶ Te ndi'i ñayiu vi kuni ja tetniuu ia Dios in ia ja skaku ni'nu ña”

kachi tno'o yoso yun.

⁷ Yun te nuu jinokuei ñayiu ja skuandute ña Juan, te ni kana xeen de:

—Tatatno'o koo, ¿na in ni kaxtno'o ja kuu vi kaku ni nuu tnundo'o ja oo yatni ja vaji? ⁸ Vitna,

te vi sa'a ni java'a ja ni ka ndata'u ini ndija ni. Te ma vi sa'a teyii ni maa ni ja tatatno'o Abraham ka kuu ni, chi ka'an ndaa san ja ia Dios, chi vi ndee yuu ya'a te kuu ndasa'a ya ja vi ndui tatatno'o Abraham. ⁹ Te suni kaa xeen, chi ja oo tua'a ja ka'nde ndee yo'o yutnu. Te yun guaa ndi'i yutnu ja tu kuun kiti vixin gua'a, te te'nde tnu, te kee tnu ja kai tnu nuu ñu'u —ni kachi de.

¹⁰ Yun te ni ka jikan tno'o ña ñayiu:

—Kaxtno'o ni joo, ¿nagua kuu ja vi sa'a san? —ka jiña'i.

¹¹ Te jiña'a Juan:

—Na in neva'a uu sa'un, te na kuña'i in kui'nu ñayiu tu na sa'un neva'a. Te ñayiu neva'a ja kai, te na kuña'i joo na kaa ñayiu tu ni'i ja kai —jiña'a de.

¹² Yun te suni ni ka jintna'a ña tee ka xtutu xu'un impuestu ja vi kuandute de. Te ni ka jikan tno'o de Juan:

—Mastru, te sein, ¿nagua kuu ja vi sa'a san? —ka jiña'a de.

¹³ Te jiña'a Juan:

—Vi xtutu ndaa ni xu'un impuestu, te ma vi kakan kua'a ka ni —jiña'a de.

¹⁴ Yun te suni ni ka jikan tno'o ña sava tee ka kuu soldado:

—Te sein, ¿nagua kuu ja vi sa'a san? —ka jiña'a de.

Te jiña'a Juan:

—Ma vi kindee ni ndatniuu ni in ñayiu ja vi skoto ioo ni jin, te ni ja vi xtavi uun ni jin in kuechi ja tu ni sa'i. Te vi kuandee ini ni jin joo xu'un ja ka jinkunya'u ni —jiña'a de.

¹⁵ Te ndi'i ñayiu ka ndetu ja tetniuu Dios in ia kii ja skaku ni'nu ña, guaa ka ndakani ini jin anui axi saa suu kuu Juan. ¹⁶ Yun te jiña'a Juan nuu ndi'i ñayiu yun:

—Sein, chi ja ndaa ja jin ndute uun skuandute san ñayiu, su yata sein vaji in tee kuu ka'nu ka saa sein ja vini masu nagua kuu sa'un san ja ndajin san korria ndijan de. Te suu de guaa skuandute ña jin Espíritu ia Dios, te suni teñu'u ya ñayiu tu ka kandija. ¹⁷ Chi kuu de na kuinio in tee ja ndasavii era ja xtechi de triu, te tava'a siin de nuu saka triu yun, te teñu'u de paja nuu kokai ja ma nda'va nikuii nikani. Saa kokuu jin ñayiu —jiña'a Juan.

¹⁸ Te jin kuakua'a ka tno'o ni ka'an de ja ni xteku de ñayiu nuu ni kaxtno'o de tno'o va'a ia Dios. ¹⁹ Te ni oo in kiuu ni kuxeen Juan nuu Herodes, tee tatnuni nuu ñuu yun, ja masu vatuka sa'a de ja ni ndakuaka tna'a de jin Herodías, ñasi'i ñani de Felipe, vi jin kuakua'a ka jakue'e ni sa'a de. ²⁰ Su visi kua'a kuechi Herodes oo, su ni sa'a de inka jakue'e, chi ni tnii de Juan, te ni jasi ña de vekaa.

Ni jandute Jesús

²¹ Te in kiuu ni jinokuei ñayiu ja skuandute ña Juan ama ka ja ki'in de vekaa. Te suni ni jandute Jesús. Te nuu ni jinkondee ya ndakuatu ya, te ni ndanune andivi. ²² Te ni kunjino ndijin Espíritu ia Dios siki ya na kuinio in sata. Te ni ka'an in tno'o ndee andivi nuu jiña'a sua'a:

—Maa ron kuu seyii rin ja kutoo ndeva'a ña rin, te kusii ini rin jin ron —jiña'a tno'o yun.

Ndakani naxa vaji tatatno'o Jesús

²³ Nuu ni jinkondee Jesús ja kaxtno'o ya nuu ñayiu, chi vaa ndee oko uxi kuia oo ya. Te ka ndakani ini ñayiu ja se'e José kuu ya. Te José, chi se'e tee ni onani Elí kuu de. ²⁴ Te Elí, chi se'e Matat kuu de, te Matat kuu se'e Leví, te Leví kuu se'e Melqui, te Melqui kuu se'e Jana, te Jana kuu se'e José. ²⁵ Te José kuu se'e Matatías, te Matatías kuu se'e Amós, te Amós kuu se'e Nahúm, te Nahúm kuu se'e Esli, te Esli kuu se'e Nagai. ²⁶ Te Nagai kuu se'e Maat, te Maat kuu se'e Matatías, te Matatías kuu se'e Semei, te Semei kuu se'e José, te José kuu se'e Judá. ²⁷ Te Judá kuu se'e Joana, te Joana kuu se'e Resa, te Resa kuu se'e Zorobabel, te Zorobabel kuu se'e Salatiel, te Salatiel kuu se'e Neri. ²⁸ Te Neri kuu se'e Melqui, te Melqui kuu se'e Adi, te Adi kuu se'e Cosam, te Cosam kuu se'e Elmodam, te Elmodam kuu se'e Er. ²⁹ Te Er kuu se'e Josué, te Josué kuu se'e Eliezer, te Eliezer kuu se'e Jorim, te Jorim kuu se'e Matat. ³⁰ Te Matat kuu se'e Leví, te Leví kuu se'e Simeón, te Simeón kuu se'e Judá, te Judá kuu se'e José, te José kuu se'e Jonán, te Jonán kuu se'e Eliaquim. ³¹ Te Eliaquim kuu se'e Melea, te Melea kuu se'e Mainán, te Mainán kuu se'e Matata, te Matata kuu se'e Natán. ³² Te Natán kuu se'e David, te David kuu se'e Isaí, te Isaí kuu se'e Obed, te Obed kuu se'e Booz, te Booz kuu se'e Salmón, te Salmón kuu se'e Naasón. ³³ Te Naasón kuu se'e Aminadab, te Aminadab kuu se'e Aram, te Aram kuu se'e Esrom, te Esrom kuu se'e Fares, te Fares kuu se'e Judá. ³⁴ Te Judá kuu se'e Jacob, te Jacob kuu se'e Isaac, te Ísaac kuu se'e Abraham, te Abraham kuu se'e Taré, te

Taré kuu se'e Nacor. ³⁵ Te Nacor kuu se'e Serug, te Serug kuu se'e Ragau, te Ragau kuu se'e Peleg, te Peleg kuu se'e Heber, te Heber kuu se'e Sala. ³⁶ Te Sala kuu se'e Cainán, te Cainán kuu se'e Arfaxad, te Arfaxad kuu se'e Sem, te Sem kuu se'e Noé, te Noé kuu se'e Lamec. ³⁷ Te Lamec kuu se'e Matusalén, te Matusalén kuu se'e Enoc, te Enoc kuu se'e Jared, te Jared kuu se'e Mahalaleel, te Mahalaleel kuu se'e Cainán. ³⁸ Te Cainán kuu se'e Enós, te Enós kuu se'e Set, te Set kuu se'e Adán, te Adán kuu se'e ia Dios.

4

Ni jito tnuni ña Tachi jin Jesús

¹ Nuu ni nana Jesús ini yute Jordán ja ni jandute ya, te ni chitu ña Espíritu ia Dios jin ya, te ni jaka ña Espíritu yun ja kua'an ya ndee nuu ñu'u te'a. ² Te yun ni oo ya uu xiko kiuu ja ni jito tnuni ña Tachi, te tu sa'un nagua ni jaa ya ndi'i kiuu yun, te nuu kuee ka, te ni keja'a ya kokin ya. ³ Yun te jiña'a Tachi yun:

—Nuu ja Se'e Dios kuu ron, te tatnuni nuu yuu ya'a ja na nduu xtaa, te kaa ron —jiña'a.

⁴ Te jiña'a Jesús:

—Yoso nuu tutu ii: “Masu maintno'o xtaa kuu ja koteku ñayiu, chi suni jin ndi'i tno'o ia Dios kuu ja tekui” —jiña'a ya.

⁵ Yun te ni jaka ña Tachi yun nuu in yuku sukun ndeva'a, te vi nunuu sua'a ni, te ni xne'e ndi'i ñuu oo ninii ñuyiu. ⁶ Te jiña'a Tachi yun:

—Taa rin ndi'i jaka'nu ya'a nuu ron vi ndi'i jayiñu'u oo nui, chi maa rin ni ni'i ndi'i, te kuña'a rin nuu na ñayiu kuini maa rin ja kuña'a rin.

⁷ Nuu ja na jinkuiin jiti ron nuu rin, te chiñu'u ña ron, te taa rin ndi'i koo nuu nda'a maa ron —jiña'a.

⁸ Te jiña'a Jesús:

—Kujioo kua'an, vi Tachi, chi yoso nuu tutu ii: “Maintno'o nuu ia Jito'o Dios ron kuu ja chiñu'u ron, te maintno'o nuu maa ya guaa kunukuechi ron”.

⁹ Yun te ni jaka ña Tachi yun ja kua'an ya Jerusalén, te ni skaa ña ndee xtuu veñu'u ka'nu, te jiña'a:

—Nuu ja ndija ron ja Se'e Dios kuu ron, te ndagua ya'a makee ndee nuu ñu'u, ¹⁰ chi suni yoso nuu tutu ii:

“Tetniuu Dios ia ka jinokuechi nuu ya ja vi koto ña jin ron”, ¹¹ te “vi kotnii nda'a ron, nagua ja ma kachi ja'a ron jin ni in yuu”, —jiña'a.

¹² Te jiña'a Jesús:

—Kachi nuu tutu ii: “Ma koto tnuni ron Jito'o Dios ron” —jiña'a ya.

¹³ Te nuu ni ndi'i ja ni jito tnuni ña Tachi yun jin Jesús, te ni kujioo ndee saa tiempu.

Ni keja'a Jesús kaxtno'o ya tno'o ia Dios nuu ñayiu ñuu ja tnii Galilea

¹⁴ Yun te ni ndajiookuiin Jesús ñuu ja tnii Galilea jin jaka'nu Espíritu maa ia Dios. Te ni jitenuu tno'o ja teku tno'o ya nii ñuu yun. ¹⁵ Saa te ni jikanuu ya taka ve'e ii sinagoga nuu ka ndututu ñayiu judío, te ni kaxtno'o ya tno'o ia Dios, te vi ndi'i ñayiu ni ka ndakuantno'o ña ja luu kaxtno'o ya.

16 Yun te kuano'o ya ñuu Nazaret nuu ni ja'nu ya. Te in kiuu ndatatu ni kiuu ya ve'e ii sinagoga, nagua ni osa'a ya. Te ni ndakoo ya ja ka'u ya tutu ii. 17 Te ni ka jiña'a de tutu ii ja ni tee Isaías, tee ni ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a. Te nuu ni jani ya tutu yun, te ni jinku'un ya nuu ka'an sua'a, te ni ka'u ya:

18 Espíritu maa ia Dios oo jin san, chi ni sa'a siin ña ya,
nagua ja ndakani san tno'o va'a ya nuu ñayiu ka kunda'u.

Te ni tetniuu ña ya vaji san ja ndasa'a san ñayiu ka ndatna'u ini nuu yika kuechi,
vi kana ndoso san ja na vi yaa ñayiu ka oo nuu nda'a ñayiu inka ñuu,
vi ndasa'a san ñayiu ka ndesi nuu
vi siaa san ñayiu ka ka'an u'u ña tna'i.

19 Te kaxtno'o san ja vitna kuu kuia ja chindee chituu ña ia Dios jin ñayiu
kachi tutu ni ka'u ya.

20 Te ni ndaxtuu ya tutu yun, te ni ndakuña'a ya nda'a in tee jinokuechi nuu ve'e ii yun, te ni jinkoo ya. Yun te vi tu ka ya'a nuu ña ndi'i ñayiu ka oo yun. 21 Te ni jinkondee ya ka'an ya:

—Vitna te ni skunkuu tno'o yoso nuu tutu ii ya'a ja ni ka onini ndi'i ni —jiña'a ya.

22 Te ndi'i ñayiu ni ka ka'an va'a ja ja'a ya, te vi ni ka sa'u kuu kuiti ini ja luu ndeva'a kaxtno'o ya. Su ka jikan tno'o tna'i:

—¿A masu se'e José kuu suchi ya'a? —ka kachi.

23 Te jiña'a Jesús:

—Vatuni vi ka'an ni tno'o ya'a jin san: “Roon ja tee tatna kuu ron, ndasa'a tatna maa ron, vi sa'a ñuu maa ron ya'a ja ni sa'a ron Capernaúm ka ka'an ñayiu, te vi kandija ña rin”, vi kachi ni sua'a.

²⁴ Te jiña'a ka ya:

—Ka'an ndaa san ja ni in tee ndakani tno'o ia Dios, tu ka janta'u ña ñayiu ñuu maa de. ²⁵ Te ka'an ndaa san, ja tiempu ni oo Elías, tee ni ndakani tno'o ia Dios, ni ka oo kua'a ña'a ni ka ndonda'u ñuu mao Israel ya'a, na tu ni kuun sa'un sau nuu uni kuia yosava, te ni oo ndeva'a tnama, ²⁶ su tu ni tetniuu ña ia Dios jin Elías ja kii de chituu de ña'a ñuu mao Israel, chi saa sua'a ña'a inka ñuu ja ni oo ñuu Sarepta ja tñii Sidón, yun ni ja'an de ni chituu ña de. ²⁷ Suni saa ni tiempu na ni oo Eliseo, tee ni ndakani tno'o ia Dios, suni ni ka oo kua'a ñayiu ñuu mao ni ka oku'u kue'e ndi'yi te'i. Te vini in tu ni nduva'a, chi saa sua'a in tee ñuu Siria nani Naamán kuu ja ni nduva'a —jiña'a Jesús.

²⁸ Te nuu ni ka onini tno'o ya'a, te ni ka kiti ini ndi'i ñayiu ni ka ndututu ve'e ii sinagoga yun. ²⁹ Te ni ndontakuei ja ni ka kene'e nda'a ñai. Te kua'ankuei jin ya ndee xtuu yuku nuu kaa maa ñuu yun, ja vi skanakau ñai. ³⁰ Su tuu, chi vi ne'u ndi'i ñayiu yun ni ya'a ya, te kua'an ya.

Ni ndasa'a Jesús in tee ñu'u ña espíritu kue'e

³¹ Yun te kua'an Jesús ñuu Capernaúm ja tñii Galilea. Te ni okaxtno'o ya tno'o ia Dios nuu ñayiu kiuu ndatatu. ³² Te vi ni ka sa'u kuii kuiti ini ñayiu ka nini tno'o kaxtno'o ya, chi ka'an ya jin tno'o ja ndiso tniuu ya.

³³ Te ini ve'e ii sinagoga yun oo in tee ñu'u ña espíritu tne'e ja kuu espíritu tachi, te vi sanaa ni kana jaa, ³⁴ te jiña'a:

—Xndendoo ña. ¿Nagua kuini ron ja vaji ron nuu ka oo rin, vi Jesús, tee ñuu Nazaret? ¿A vaji ron ja xnaa ña ron jin rin? Te ja jini ña rin jin ron, chi ia ni tetniuu Dios kuu ron —jiña'a sua'a.

³⁵ Te ni ka'an xeen Jesús nuu espíritu tachi yun, te jiña'a ya:

—Kasi yu'u, te kee kua'an —jiña'a ya.

Yun te ni xndonso ña espíritu tachi jin tee yun jin nuu ndi'i ñayiu yun, te ni kee kua'an. Te tu ka nagua ni sa'a ña. ³⁶ Te ndi'i ñayiu ni ka sa'u kuii kuiti ini ja siun ni kuu, te ni ka jinkondei ka jikan tno'o tna'i:

—¿Na tno'o kuu tno'o ya'a ja vi jin tniuu nee tee ya'a vi jin jaka'nu tatnuni de nuu espíritu tachi ja na kujioo, te ni kee kua'an? —ka kachi.

³⁷ Te ni jitenuu tno'o ja tekú tno'o Jesús ndi'i ni ñuu yatni yun.

Ni ndasa'a Jesús nana xiso Simón Pedro

³⁸ Yun te ni ndee Jesús ve'e ii sinagoga, te kua'an ya ja ni kenta ya ve'e Simón. Te katuu nana xiso de ku'u ka'u ndeva'a ña jin kue'e kiji, te ni ka ka'an nda'u de ja na chituu ya jin ña.

³⁹ Yun te ni chindei ya xini ya ichi nuu katuu ña, te ni ka'an xeen ya jin kue'e yun ja na kujioo. Te vi ore saa, ni nduva'a ña, te ni ndakoo ña ni sa'a ña ja ni ka jaa ya.

Ni ndasa'a Jesús kua'a ñayiu ka ku'u

⁴⁰ Te nuu ni jinkoxnee nikandii, vi nasaa natu'u ñayiu ni jinokuei jin ñayiu ku'u ndi'i nuu kue'e,

te ni sonee ya nda'a ya siki in in, te ni ndasa'a ña ya. ⁴¹ Te suni ni kanakuei ña espíritu tachi jin kua'a ñayiu, te ni ka jinkondee ka kana:

—Roon, chi Se'e Dios kuu ron —ka jiña'a.

Su ni ka'an xeen Jesús, te tu ni jandetu ya ja vi ka'an, chi ja ka jini ja maa ya kuu Kristu, ia ni tetniuu Dios.

Ni jiondita Jesús kaxtno'o ya nuu ñayiu nii ñuu ja tñii Galilea

⁴² Yun te nuu ni tuu inka kiuu, te ni kee ya kua'an ya nuu tu na ñayiu ka oo. Su ni ka ndanduku ña ñayiu, te nuu ni jinokuei nuu oo ya, te ni ka junkani ñai ja ma ki'in ya. ⁴³ Su yun te jiña'a ya:

—Tuu, chi suni nini kuu ja ki'in san sava ka ñuu ja kaxtno'o san nuu ñayiu naxa tatnuni ia Dios, chi tniuu yun ni tetniuu ña ya ja vaji san —jiña'a ya sua'a.

⁴⁴ Te kua'an ya ja ni jiondita ya taka ve'e ii sinagoga ka oo nii ñuu ja tñii Galilea, te ni kaxtno'o ya nuu ñayiu.

5

Ni ka ni'i kua'a Simón Pedro chiaka ni sa'a Jesús

¹ In kiuu ni oo Jesús yatni yu'u ndute mar Genesaret, te ni ka kututu kua'a ndeva'a ñayiu ja vi konini tno'o ia Dios, te vi sua'a ni ka jexin ni'nu tna'i. ² Te ni jini ya uu barco ka nukuiin yu'u ndute mar yun, chi ja ni nanakuei tee ka jika ja ka nduku chiaka ka ndakate de ñunu de.

³ Te ni kaa ya nuu in barco ja kuu kuenta Simón

Pedro, te ni ka'an ya jin de ja ndaskaka yata ka de joo. Yun te ni jinkoo ya, te ni kaxtno'o ya nuu ñayiu. ⁴ Te nuu ni ndi'i ni kaxtno'o ya nuu ñayiu, te jiña'a ya nuu Simón:

—Skaka ni barco ya'a na ki'inkueio ndee nuu ñu'u kunu ka ndute yun, te vi skee ni ñunu jian, te vi tau ni chiaka —jiña'a ya sua'a.

⁵ Te jiña'a Simón Pedro:

—Mastru, ja ni kuu in jakuaa ka oo san ya'a ka satniuu san, te tu ka ni'i sa'un san ti. Su jin tno'o ja ka'an maa ni, te na ki'inkueio, te na vi skee tuku san ñunu ya'a —jiña'a de.

⁶ Te nuu ni ka skee de ñunu yun, te ni ka ni'i de kua'a ndeva'a chiaka, te vi ndee ñunu yun ni jinkondee te'nde. ⁷ Yun te ni ka kaja nda'a de sava ka tna'a de ka ñu'u nuu inka barco yun ja na ki'inkuei de vi chituu ña de. Te ni jinokuei tee yun, te vini ka chitu xini de nduu barco yun, te vi saa ndee ni ka ja kee ndute ja vi sa'u. ⁸ Te nuu ni jini Simón Pedro ja siun ni kuu, te ni jinkuiin jiti de nuu Jesús, te jiña'a de:

—Jito'o san, kujioo ni, chi tee oo ndeva'a yika kuechi kuu san —jiña'a de.

⁹ Chi ni ka yu'u ndeva'a de ja siun kua'a ndeva'a chiaka ni ka tnii de. ¹⁰ Suni saa Jacobo jin Juan se'e Zebedeo tee ka satniuu jin Simón Pedro, suni ni ka yu'u de ja siun ni kuu. Su yun te jiña'a Jesús nuu Simón Pedro:

—Ma koyu'u ni, chi vitna te ñayiu tnii ni ja kiukuei ichi ia Dios masu ka chiaka tnii ni —jiña'a ya.

¹¹ Yun te ni ka ndene'e jioo de barco yun yu'u ndute, te ni ka xndoo ndi'i de, te ni ka jata ndikin de Jesús, te kua'ankuei de jin ya.

Ni ndasa'a Jesús in tee ku'u kue'e ndi'yi te'i

¹² In kiuu oo Jesús in ñuu, te ni jino in tee ku'u kue'e ndi'yi te'i, te ni jinkuiin jiti de nuu ya, te ni jikanta'u de:

—Jito'o san, nuu ja kuini ni, te kuu ndasavii ña ni joo ja na nduva'a san —jiña'a de.

¹³ Yun te ni skaa Jesús nda'a ya, te ni ke'e ña ya, te jiña'a ya:

—Kuini san, te nduvii ni —jiña'a ya.

Te vi ore saa kua'an kue'e yun. ¹⁴ Yun te ni tatnuni Jesús ja ma ndakani de nuu ni in ñayiu ja suu ya ni ndasa'a ña. Te jiña'a ya:

—Kua'an ni, te xne'e ni maa ni nuu sutu, te soko ni nuu ia Dios nagua ni tatnuni Moisés, nagua ja na vi kuni ñayiu ja ni nduva'a ni —jiña'a ya sua'a.

¹⁵ Su vini saa, te ni jitenuu ja tekutno'o ya ja ndasa'a ya ñayiu in kiuu in kiuu ka. Te ni ka kututu kua'a ñayiu ja vi konini tno'o kaxtno'o ya vi ja ndasa'a ña ya nuu kue'e ja ka ku'i. ¹⁶ Te ni okujioo ya nuu tu na ñayiu oo ja ni ondakuatu ya.

Ni ndasa'a Jesús in tee ni ndutuchiin

¹⁷ Te in kiuu oo Jesús kaxtno'o ya nuu ñayiu. Te yun ka nukoo sava tee ka kuu fariseo vi tee ka kaxtno'o Ley Moisés ja vajikuei de taka ñuu ja tnii Galilea vi Judea vi Jerusalén. Te oo Jesús jin jaka'nu maa Dios, yun guaa ndasa'a ya kua'a ñayiu ka ku'u. ¹⁸ Yun te ni jinokuei tee ka ndiso

jito nuu yoxnee in tee ku'u kue'e ni ndutuchiin. Te ni ka kuini de ja kiukuei de ini ve'e yun, te vi kakintuu de tee ku'u yun nuu Jesús. ¹⁹ Su tu ni kuu ja kiukuei de, chi ka oo kua'a ndeva'a ñayiu. Yun te ni kakuei de ichi xtuu ve'e, te ni ka june de xnuu yaxin ndesi yata ve'e, te ni ka skee de jito yun ma'ñu ñayiu nuu oo Jesús. ²⁰ Te nuu ni jini ya ja ka kandija gua'a tee yun, te jiña'a ya nuu tee ni ndutuchiin yun:

—Ñani, ja ni jaka'nu ini san yika kuechi ni —jiña'a ya.

²¹ Yun te ni ka kiti ini tee ka kaxtno'o Ley Moisés vi tee ka kuu fariseo ja siun ni ka'an ya, te ni ka jinkondee de ka ndakani ini de:

—¿Na in kuu tee ya'a ja kane'e de jin ia Dios? Te tu na in kuu koneka'nu ini yika kuechi, chi maintno'o maa ia Dios guaa kuu koneka'nu ini ya —ka ndakani ini de.

²² Su Jesús, chi ni jini ya ja siun ka ndakani ini de. Yun te ni jikan tno'o ña ya, te jiña'a ya:

—¿Nau ja siun ka ndakani ini ni? ²³ ¿Nagua kuu ja vijin ka ja ka'an san? ¿A vijin ka ja kuña'a san ja ni oneka'nu ini san yika kuechi tee ya'a, axi vijin ka ja kuña'a san ja na ndakoo de te na kaka de? ²⁴ Te vitna te na xne'e san nuu ndi'i ni nagua ja vi kuni ni ja sein ja kuu san Se'e Teyii, chi ndiso tniuu san nuu ñuyiu ja kuu koneka'nu ini san yika kuechi.

Yun te jiña'a ya nuu tee ni ndutuchiin yun:

—Nuu maa ni ka'an san, ndakoo ni ndaki'in ni jito ni, te kuano'o ni ve'e ni —jiña'a ya.

²⁵ Te vi nuu saa, ni ndakoo de, te ni ndaki'in de jito nuu ni okatuu de, te kuano'o de ve'e de,

ndakuanta'u de nuu ia Dios ja ni nduva'a de.
²⁶ Te ndi'i ñayiu ni ka sa'u kuii kuiti ini ja siun ni kuu, te ka sa'a ka'nui ia Dios, te vi ka yu'u ndeva'i, te ka ka'in:

—Vitna te ni ka jinio in tniuu vii ndeva'a —ka kachi.

Ni kana ña Jesús jin Leví

²⁷ Te nuu ni ya'a ndi'i yun, te ni kee Jesús kua'an ya, te yun ni jini ya in tee nani Leví ja xtutu de xu'un impuestu, te nukoo de nuu ka tniuya'u xu'un yun, te jiña'a Jesús:

—Kondikin ña ni na ki'on —jiña'a ya sua'a.

²⁸ Yun te ni xndoo ndi'i de, te ni ndakoo de ja ni jata ndikin ña de jin ya kua'an de.

²⁹ Yun te ni sa'a de in viko ka'nu ve'e de ja kusii ini de jin Jesús. Te kua'a tee ka xtutu xu'un impuestu ka oo jin sava ka ñayiu ja ka nukoi in ni nuu mesa jin Jesús, ja ka jai xtaa jin ya. ³⁰ Yun te ni ka jinkondee tee ka kuu fariseo vi tee ka kaxtno'o Ley Moisés ja ka ka'an ndee de tee ka skua'a jin Jesús, te ka jiña'a de:

—¿Nau ja vi in ni ka jaa ni vi ka ji'i ni jin ñayiu ka xtutu xu'un impuestu vi ñayiu ka sa'a yika kuechi? —ka jiña'a de.

³¹ Yun te jiña'a Jesús:

—Ñayiu ka oo va'a, chi tu ka jiniu'u tee tatna, chi maa ni ñayiu ka ku'u kuu ja ka jiniu'u.

³² Te suni saa kuu jin sein, chi masu vaji san ja ndaka'an san ñayiu ka ndakani ini ja ñayiu va'a ka kuu, chi vaji san ja ndaka'an san ñayiu ka ndakuni ja ka oo yika kuechi, te vi ndatna'u ini nuu yika kuechi —jiña'a ya.

Ni ka jikan tno'o de Jesús ja ja'a ja ka ondite ñayiu

³³ Yun te ni ka jikan tno'o de Jesús:

—¿Nau ja tee ka skua'a jin Juan vi tee ka skua'a jin tee ka kuu fariseo, ka ondite de kua'a jichi, vi kua'a jichi ka ndakuatu de, su tee ka skua'a jin ni, chi vi siun ni ka jaa ka ji'i de? —ka jiña'a de.

³⁴ Te jiña'a Jesús:

—¿A kuu vi tenini ni ñayiu ka oo in viko tnanda'a ja vi kondite kiuu ja vi ka oi jin maa tee tnanda'a yun? Maa kuu. ³⁵ Su koo in kiuu ja naa ndoñu'u tee tnanda'a yun, saa guaa vi konditei, chi vi koi jin tno'o suchi ini —jiña'a ya.

³⁶ Yun te suni ni ka'an ya in tno'o jioni'ni, te jiña'a ya:

—Ni in ñayiu tu ja'nde in pedasu sa'un jaa, te ndatnaa nuu in sa'un tu'u, chi nuu ja saa na sa'a, te junaa sa'un jaa yun. Te inka kuu ja pedasu sa'un jaa yun, chi ma kona'a va'a ja ndee nuu in sa'un tu'u. ³⁷ Suni ma kuu tnaa ñayiu vinu jaa nuu in ñii tu'u, chi nuu ja saa na sa'a, te ore ndasaka vinu yun, te ka'ndi ñii tu'u, te ja saa chi junaa vinu vi junaa ñii yun. ³⁸ Te yun guaa tnaa ñayiu vinu jaa nuu ñii jaa nagua ja ma junaa. ³⁹ Te ni in ñayiu ja ji'i vinu ava tu kuini ja ko'i vinu jaa, chi ja ava kuu ja asin ka, ka kachi —jiña'a Jesús.

6

Ka tno'o tee ka skua'a jin Jesús yoko triu in kiuu ndatatu

¹ In kiuu ndatutu ni ya'a Jesús in nuu kaa triu, te ni ka tno'o tee ka skua'a jin ya yoko triu yun, ni ka yokin de nuu nda'a de, te ni ka jaa de. ² Te ka jiña'a sava tee ka kuu fariseo:

—¿Nau ja ka sa'a ni tniuu? Te oo ii ja sa'o kiuu ndatatu —ka jiña'a de.

³ Te jiña'a Jesús:

—¿A vini tu ka ka'u ni nuu tutu ii naxa ni sa'a David in kiuu ka kokin de jin tee ka jika jin de?

⁴ Te ni kiuu de ve'e maa Dios, te ni ki'in de xtaa vixin ii ni ka jaa de ja oo ii ja ma kuu vi kaa de, ni maa de, te ni tee ka oo jin de, chi maintno'o sutu guaa kuu vi kaa.

⁵ Te jiña'a ka ya:

—Maa san ja kuu san Se'e Teyii kuu san Jito'o ja ndiso tniuu san ja tatnuni san siki kiuu ndatatu —jiña'a ya.

Ni ndasa'a Jesús in tee ni yichi nda'a kiuu ndatatu

⁶ Suni in kiuu ndatatu kuu tuku na ni kiuu Jesús ve'e ii sinagoga, te ni kaxtno'o ya nuu ñayiu. Te yun oo in tee ni yichi nda'a kua'a de.

⁷ Te ka ndia'a yu'u tee ka kaxtno'o Ley Moisés vi tee ka kuu fariseo, kondio'ni a ndasa'a ya ñayiu kiuu ndatatu, nagua ja kuu vi ka'an kuechi de ja ja'a ya. ⁸ Su ni jini Jesús ja siun ka ndakani ini de, te jiña'a ya nuu tee ku'u nda'a yun:

—Ndakoo ni te junkuiin ni ma'ñu sagua ya'a —jiña'a ya.

Te ni ndakoo tee yun, te ni jinkuiin de. ⁹ Te jiña'a ya nuu sava ka tee yun:

—In ja jikan tno'o ña san jin ndi'i ni, ¿nagua kuu ja kuu sa'o kiuu ndatatu? ¿A java'a axi

jakue'e? ¿A ja skaku ni'nuo in ñayiu axi ja ka'nio jin? —jiña'a ya.

¹⁰ Yun te ni ndakoto ya nuu ndi'i ñayiu ni ka jionduu ña jin ya, te jiña'a ya nuu tee ku'u nda'a yun:

—Skaa ni nda'a ni —jiña'a ya.

Te ni skaa de nda'a de, te ni nduva'a. ¹¹ Su ni ka kiti ndeva'a ini tee ka ndia'a yu'u yun, te ni ka jinkondee de ka ndatno'o de naxa vi sa'a de ja vi ka'an kuechi de siki Jesús.

Ni kaji Jesús uxi uu tee ni chitniuu ya

¹² Te yatni kiuu saa ni kee Jesús kua'an ya in yuku ja ndakuatu ya. Te yun ni oo ya in jakuaa ndakuatu ya nuu ia Dios. ¹³ Te nuu ni tuu inka kiuu, te ni ndakana ya tee ka skua'a jin ya, te ni kaji ya uxi uu de ja ni chitniuu ña ya ja vi xtutenuu de tno'o ya. ¹⁴ Te tee ya'a ka kuu de: Simón, tee ni xnani ya Pedro, vi ñani de Andrés, vi Jacobo vi Juan, vi Felipe vi Bartolomé, ¹⁵ Mateo vi Tomás jin inka Jacobo se'e Alfeo, jin inka Simón tee yinduu nuu ñayiu ka kuu Zelote, ¹⁶ Judas ñani Jacobo, vi Judas Iscariote tee ni sinotuu Jesús nuu kuee ka.

Ni kaxtno'o Jesús nuu kua'a ñayiu vi ni ndasa'a ya ñayiu ka ku'u

¹⁷ Yun te ni nukuei Jesús yuku yun jin ndi'i de, te ni ndajakuei ya in yoso. Te yun ni ka kututu kua'a ñayiu ka skua'a jin ya, vi ñayiu vajikuei ndi'i ñuu ja tnii Judea vi Jerusalén, vi ñayiu vajikuei ichi ñuu ka oo yatni yu'u ndute mar, ñuu nani Tiro vi ñuu nani Sidón. Te ndi'i ñayiu yun ni jinokuei ja vi konini tno'o kaxtno'o

ya vi ja ndasa'a ya ñayiu ka ku'u. ¹⁸ Te taka ñayiu ka ñu'u ña espíritu kue'e ni ka nduva'i. ¹⁹ Te vi ndi'i ñayiu ni ka nduku ja vi ke'e ñai jin ya, chi ni ka jini ja oo jaka'nu ya ja ndasa'a ya ñayiu.

Ni kaxtno'o Jesús naxa vi ndo'o vi tna'a ñayiu

²⁰ Yun te ni ndakondia'a Jesús nuu tee ka skua'a jin ya, te jiña'a ya:

—Na ta'u na ndetu maa ni ja ka kunda'u ni, chi vi koo ni nuu tatnuni ia Dios.

²¹ 'Na ta'u na ndetu maa ni ja ka ji'i ni soko vitna, chi koo in kiuu te vi ku'un chitu chii ni.

'Na ta'u na ndetu maa ni ja ka kusuchi ini ni vitna, chi koo in kiuu vi kuakusii ni.

²² 'Na ta'u na ndetu maa ni nuu ka ka'an u'u ña ñayiu ja ja'a sein ja kuu san Se'e Teyii nuu vi kene'e nda'a ñai, te vi nani ñai jin ni, te vi skexiko ñai jin ni na kuinio ja ñayiu kue'e ka kuu ni. ²³ Su vi kosii ndeva'a ini ni kiuu saa, chi ka'nu in ja vi kuta'u ni nuu jinokuei ni nuu ia Dios oo ndee andivi, chi suni siun ni ka sa'a ndi tata velu ñayiu yun jin tee ni kikuei ja ni ka ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a.

²⁴ 'Su nda'u ni ka maa ni, ñayiu kuika. ¡Naka tnundo'o vi kuni ni! Chi ja ni ka ni'i ni jasii ini nuu ñuyiu ya'a.

²⁵ 'Nda'u ni ka maa ni, ñayiu ja ka ñu'u chitu chii vitna, chi koo in kiuu vi kusoko ni.

'Nda'u ni ka maa ni, ñayiu ka jakusii vitna, chi koo in kiuu vi kana vi nda'i ni.

²⁶ 'Nda'u ni ka maa ni nuu ka ka'an vii ka ka'an va'a ndi'i ñayiu ja ja'a ni vitna. ¡Naka tnundo'o vi kuni ni! Chi suni saa ni ka oka'an

ndi tata velu ñayiu yun jin tee tno'o ja ka ka'an ja tno'o ia Dios ka ndakani.

Vi ka'an too ni ñayiu ka ka'an u'u ña jin ni

²⁷ Te maa ni ja ka nini ni tno'o kaxtno'o san, te na kachi san: Vi ka'an too ni ñayiu ka ka'an u'u ña jin ni. Te vi sa'a va'a ni jin ñayiu ka skexiko ña jin ni. ²⁸ Vi ka'an vii vi ka'an va'a ni jin ñayiu ka xtau tnia'a ña. Vi ndakuatu ni nuu ia Dios ja ja'a ñayiu ka nani ña. ²⁹ Te nuu ja na in ñayiu na kani in lado jiki nuu ni, te kuña'a ni inka lado na kani; axi nuu ja na in ñayiu kindee soo su'nu ni, te suni kuña'a ni ndee su'nu ni na ki'in jin. ³⁰ Te nani kuu ñayiu jikan na in guaa kuu, te kuña'a ni. Te nuu ja na in kindee ja neva'a ni, te ma ndakan ni ja ndajione'i. ³¹ Vi sa'a ni java'a jin ñayiu, nuu ja ka kuini ni ja vi sa'i java'a jin ni.

³² 'Chi nuu ja ka ka'an too ni maa ni ñayiu ka ka'an too ña jin ni, ja saa, ¿ndenu oo java'a ka sa'a ni? Chi vi ndee ñayiu ka sa'a yika kuechi ka sa'a siun. ³³ Te nuu ja ka sa'a va'a ni jin maa ni ñayiu ka sa'a va'a ña jin ni, ja saa, ¿ndenu oo java'a ka sa'a ni? Chi vi ndee ñayiu ka sa'a yika kuechi ka sa'a siun. ³⁴ Te nuu ja ka jiña'a nuu ni nuu maa ni ñayiu ka jini ni ja ndatniuya'ui, ja saa, ¿ndenu kuu nuu oo java'a ka sa'a ni? Chi vi ndee ñayiu ka sa'a yika kuechi ka jiña'a nui nuu inka ñayiu sa'a yika kuechi, nagua ja ndani'i ja ni jiña'i yun. ³⁵ Su maa ni, ma vi sa'a ni siun. Chi vi ka'an too ni ndee ñayiu ka ka'an u'u ña jin ni. Vi sa'a ni java'a, te vi kuña'a nuu ni, su ma vi kondetu ni ja nagua vi ndani'i ni. Chi ka'nu in ja vi kuta'u ni, te vi kokuu ni se'e ia Dios oo ndee

sukun, chi kunda'u ini ya ndee ñayiu tu ka jini ja vi ndakuanta'u nuu ya vi ñayiu kue'e. ³⁶ Te vi kokuu ni ñayiu nda'u ini nagua nda'u ini Tata Dios.

Ma vi xtavi kuechi ni inka ñayiu

³⁷ 'Te ma vi xtavi kuechi ni inka ñayiu nagua ja ma xtavi kuechi ña ia Dios jin maa ni. Ma vi ka'an kuechi ni ja ja'a ñayiu, nagua ja ma ka'an kuechi ia Dios ja ja'a in in maa ni. Vi koneka'nu ini ni, nagua ja na koneka'nu ini ia Dios ja ja'a ni.

³⁸ Vi kuña'a ni nuu inka ñayiu, te na ndataa ia Dios nuu maa ni, chi taa ya in kostal ja ni chitu gua'a, te kisi ya ja vi ñu'u tnutnuu, te vi chitu xini xini taa ya nuu ni. Chi vi nagua ka chikua'a maa ni, suni saa ni ndachikua'a ia Dios ja ndataa ya nuu ni, —jiña'a Jesús.

³⁹ Yun te ni ka'an ya in tno'o jioni'ni, te jiña'a ya:

—In tee ku'u nuu, ¿a kuu koxno'o de ja kondeka de inka tee ku'u nuu? ¿Te a masu vi nduu de vi kanakau nuu in yau? ⁴⁰ Te suni saa nuu ja in tee ja vi inka ni keja'a de skua'a de, ma kuu kokuu ka'nu ka de nuu tee kaxtno'o nuu de. Su nuu na xndi'i de skua'a guagua'a de, te kokuu inuu de jin tee ni kaxtno'o nuu de.

⁴¹ '¿Te nau ja ka ndia'a ni mi'i inee nuu in ñani in tna'a ni? Te tu ka ndakondia'a ni vitu ja ndesi nuu maa ni. ⁴² Te ¿naxa kuu vi kuña'a ni nuu in ñani in tna'a ni: “Ñani, kuandetu ni na tau san joo mi'i inee nuu ni”, te tu ka ndakondia'a ni vitu ja ndesi nduchi nuu maa ni? Se'e ndijani ini, xtnañu'u ka vi xtajioo ni vitu ja ndesi nduchi

nuu maa ni jian, nagua ja kuu vi kondia'a gua'a ni ja vi tau ni mi'i inee nuu in ñani in tna'a ni.

Jin ja sa'a maa ñayiu, te kunio na ñayiu kui

⁴³ 'Tu na in yutnu gua'a ja kuun kiti vixin kue'e, te ni tu na yutnu kue'e ja kuun kiti vixin gua'a. ⁴⁴ Chi jin kiti vixin maaaa tnu, te kunio na yutnu kuu tnu. Chi tu kuun tichi iuu nuu tnu iñu, te ni uva ma vi ndaxtutuo nuu tnu iñu kanchu. ⁴⁵ Te suni saa ni kuu jin in tee va'a: Ndimaa tno'o va'a ka'an de, chi oo java'a ini anu de. Su tee sa'a jakue'e, chi maa ni tno'o kue'e ka'an de, chi ni kaya ndeva'a jakue'e ini anu de. Chi nagua kaya ini anu ñayiu, te makana yu'i ja ka'in —jiña'a Jesús.

Ni kaxtno'o Jesús ja ja'a uu ve'e

⁴⁶ Yun te jiña'a ya:

—¿Nau ja Jito'o ka xnani ña ni jin san, te tu ka skunkuu ni tno'o ka'an san? ⁴⁷ Na ka'an san na in kintna'a inuu jin ndi'i ñayiu vajikuei ka nini tno'o kaxtno'o san, te ka skunkui. ⁴⁸ Ka kintna'a inui jin in tee ni sa'a in ve'e. Xtnañu'u ka ni jate kunu de ndee ni katuu yuu kaji, te yun ni sama de ja ni sonee de ve'e de. Te nuu ni ndachitu ndute, te ni tee sua'a ni tee sua'a de ve'e yun, su tu ni skanda ña de, chi nukuiin gua'a siki kava. ⁴⁹ Su ñayiu ni onini tno'o kaxtno'o san, te tu ni skunkui, chi kintna'a inui jin in tee ni sonee in ve'e nuu ñu'u vita, te tu ni sama de ja'a ve'e yun. Te nuu ni ndachitu ndute, te ni tee sua'a ni tee sua'a de ve'e yun. Yun te ni ndonso, te ni naa ndi'i ve'e yun —jiña'a ya.

7

Ni ndasa'a Jesús tee jinokuechi nuu in tee kuu capitán

¹ Nuú ni ndi'i ni ka'an Jesús jin ñayiu yun, te kua'an ya ñuu Capernaúm. ² Te ñuu yun oo in tee kuu capitán tatnuni de nuu soldado Roma, neva'a de in tee jinokuechi nuu de ja ka'an mani ndeva'a de, te ku'u tee yun ja vi ja oo de ja kuu de. ³ Te nuu ni jini capitán yun ja ka ka'an ñayiu ja ja'a Jesús, te ni tetniuu de sava tee ka kuu nija'nu nuu ñayiu judio ja na vi kakanta'u de nuu Jesús ja tanunda'a ya ki'in ya ndasa'a ya tee jinokuechi nuu de. ⁴ Yun te kua'ankuei tee yun nuu oo Jesús, te ni ka jikanta'u de nuu ya, te ka jiña'a de:

—Tanunda'a ni chituu ni joo tee kuu capitán, chi tee gua'a kuu de, ⁵ chi ka'an mani de ñayiu ñuo Israel, te maa de ni tatnuni ja ni ka sa'a in ve'e ii sinagoga nuu ka ndakuatuo —ka jiña'a de.

⁶ Yun te kua'ankuei de jin Jesús. Su nuu ni ka kuyatni ya nuu oo ve'e tee kuu capitán yun, te ni tetniuu de sava tee ka ndeka tna'a gua'a ka jin de ja vi kuña'a de:

—Ma kondi'ni ni, vi Jito'o san, chi tu oo tu kaa san ja kiuu ni ve'e san. ⁷ Te yun guaa ni tu ni kii ini san ja kii maa san nuu oo ni. Sua'a ni tatnuni ni nuu kue'e ja na ki'in, te na nduva'a tee jinokuechi nuu san. ⁸ Chi suni oo in tee tatnuni nuu san, te suni neva'a san soldado ja tatnuni san nuu de. Te nuu ka'an san nuu in de “kua'an ni yun”, te ki'in de. Te nuu ja ka'an san jin inka de “ne'e ni”, te kii de. Axi nuu tatnuni san nuu

tee jinokuechi nuu san ja na sa'a de jaya'a, te sa'a de, kachi capitán —ka jiña'a de.

⁹ Te nuu ni onini Jesús tno'o ni tetniuu capitán yun, te vi ni sa'u kuii kuiti ini ya, te ni ndakondia'a ya nuu ka oo ñayiu ka ndikin ña jin ya, te jiña'a ya:

—Ka'an ndaa san ja vi nii ñuu mao Israel tu jinku'un san ni in ñayiu ja kandija ia Dios nagua kandija capitán ya'a —jiña'a ya.

¹⁰ Te nuu ni ndajinokuei tee ni tetniuu capitán yun, te ni ka jini de ja vi ja ni nduva'a tee jinokuechi yun.

Ni ndaxteku Jesús seyii in ña'a ni ndonda'u

¹¹ Te nuu ni ya'a ndi'i yun, te kua'ankuei Jesús jin tee ka skua'a jin ya vi kua'a ndeva'a ka ñayiu in ñuu nani Naín. ¹² Te nuu ni ka kuyatni ya ye'e ñuu yun, te ni jini ya ja kua'ankuei kua'a ñayiu ñuu yun jin in ndiyi ja vi tayu'u ñai. Te vi invaa suchi ni ji'i yun kuu se'e in ña'a ni ndonda'u. ¹³ Te nuu ni jini ña ya, te ni kunda'u ini ña ya jin ña'a yun, te jiña'a ya:

—Ma kuaku ni —jiña'a ya.

¹⁴ Te nuu ni jintna'a ya, te ni ke'e ya jatnu yun, te ni ka jinkuiin tee ka ndiso jatnu yun. Te jiña'a ya nuu ndiyi yun:

—Sajin, nuu maa ron ka'an rin ja ndakoo —jiña'a ya.

¹⁵ Yun te ni ndakoo ndiyi yun, te ni jinkondei ndaka'in. Te ni ndakuña'a Jesús suchi ya'a nuu nanai. ¹⁶ Te nuu ni ka jini ñayiu ja siun ni kuu, te ni ka yu'u ndeva'i, te ni ka chiñu'i ia Dios, te ka jiña'i:

—Vitna te ni ka jinio in tee ka'nu ndeva'a ja ndakani tno'o ia Dios. Te ni kii ia Dios ja ni chituu ña ya jion ja ka kuo ñayiu ñuu ya —ka kachi sua'a.

¹⁷ Yun te ni jitenuu ja tekku tno'o Jesús nii ñuu ja tnii Judea vi sava ka ñuu netna'a jin ja siun ni sa'a ya.

Ni tetniuu Juan uu tee ka skua'a jin de ja vi kakan tno'o de Jesús

¹⁸ Te Juan chi vekaa ja yi'i de tiempu saa, su ni ka ndakani tee ka skua'a jin de ndi'i tniuu ja sa'a Jesús. Yun te ni kana de uu tee ka skua'a jin de, ¹⁹ te ni tetniuu de tee yun ja vi kakan tno'o de Jesús, te vi kuña'a de sua'a: “¿A maa ni kuu ia ni tetniuu Dios ja kii, axi vi kondetu san inka?”

²⁰ Te nuu ni jinokuei de, te ka jiña'a de:

—Ni tetniuu ña Juan vajikuei san ja vi kakan tno'o ña san: ¿A maa ni kuu ia ni tetniuu Dios ja kii, axi vi kondetu san inka? —ka jiña'a de.

²¹ Te vi ore saa ni ndasa'a Jesús kuakua'a ñayiu ka ku'u nasaa nuu kue'e, te ni ka nduva'a ñayiu ka ñu'u ña tachi vi ñayiu ka ku'u nuu. ²² Yun te jiña'a Jesús nuu tee ni tetniuu Juan:

—Kua'ankuei ni te vi ndakani ni nuu Juan ndi'i ja ni ka jini ni vi ni ka onini ni, ja ni ka nduva'a ñayiu ka ku'u nuu, vi ñayiu ka ku'u si'in, vi ñayiu ka ku'u kue'e te'i, vi ñayiu ka ndesi so'o vi ni ka ndateku ñayiu ni ka ji'i. Te vaji san kaxtno'o san tno'o ia Dios nuu ñayiu ka kunda'u.

²³ Te na ta'u na ndetu ñayiu tu ka chiyata ña jin san, vi kuña'a ni nuu Juan —jiña'a ya.

²⁴ Te yata ja kuano'okuei tee ni tetniuu Juan, te ni jinkondee Jesús ka'an ya siki Juan nuu ñayiu yun, te jiña'a ya:

—¿Nagua kuu ja ni ka jinkoto ni nuu ñu'u te'a yun? ¿A in ndoo kuiñi ja unsua'a unsua'a kagua ña tachi ni ka jini ni? ²⁵ ¿Axi nagua kuu ja ni ka jinkoto ni? ¿A in tee ni'nu sa'un gua'a? Ña'a, chi in tee ni'nu sa'un gua'a, chi oo de ve'e rey ja kusii ini de jin yiki kuñu de. ²⁶ Nusaa ¿te nagua kuu ja ni ka jinkoto ni? ¿A in tee ndakani tno'o ia Dios? Ja ndaa ndija ja in tee ndakani tno'o ia Dios kuu de, vi suni ndiso de in tniuu ka'nu ka. ²⁷ Chi ja ja'a Juan ya'a kuu ja yoso nuu tutu ii:

Ya'a tetniuu rin in tee ndakani tno'o rin ja kokoxno'o de nuu ron,
te kosava'a de ichi nuu ki'in ron
ka'an sua'a.

²⁸ 'Te ka'an ndaa san ja ne'u ndi'i ñayiu, tu na tee ndakani tno'o ia Dios ja kuu ka'nu ka de saa Juan, tee skuandute. Su visi ni saa, te na ñayiu kuu lule ka nuu tatnuni ia Dios, te kuu ka'nu kai saa Juan —jiña'a ya sua'a.

²⁹ Te nuu ni ka onini ja siun ni ka'an ya, te vi ndi'i ñayiu vi ndee ñayiu ka xtutu xu'un impuestu ni ka ka'in ja sa'a ndaa ia Dios, te kua'ankuei ja vi kuandutei, nagua ni kaxtno'o Juan. ³⁰ Su tee ka kuu fariseo vi tee ka kaxtno'o Ley Moisés, tu ni ka jandute de, chi ni ka skexiko de tniuu ni kuini ia Dios ja sa'a ya jin de.

³¹ Yun te jiña'a Jesús:

—¿Nagua kuu ja skintna'a inuu san jin ñayiu ka oo tiempu vitna? ¿Nagua kuu ja sa'a nagua ka sa'i? ³² Ka kui na kuinio suchi kueli ka ndututu

nuu ya'u ja vi kosiki, te ka kana nuu tna'i, te ka jiña'i: "Ni ka tiuu li in yaa jin tnu yoo, su tu ni ka jita ja'a lo. Ni ka jita li in yaa nda'u, su tu ni ka nda'i lo", ka jiña'i. Te saa ka kuu maa ni ja ka oo ni tiempu vitna. ³³ Chi ni kii Juan, tee skuandute, te kua'a jichi ni ondite de, te tu ni ojaa de xtaa ni tu ni oji'i de vinu. Su ka ka'an kuechi ni, te ka jiña'a ni ja ñu'u ña tachi jin de. ³⁴ Te vitna ni kee maa san ja kuu san Se'e Teyii, te jaa vi ji'i san, te suni ka ka'an kuechi ni, te ka kachi ni: "Vi nino'o ni ja jaa ndeva'a de vi ji'i de vi ka ndeka tna'a gua'a de jin tee ka xtutu xu'un impuestu vi tee ka sa'a jakue'e". ³⁵ Su vi kuni ñayiu ja oo ndaa tno'o ndichi ia Dios nuu vi kuni naxa ka sa'a ñayiu ka oo jin maa ya —jiña'a ya.

Ni jino Jesús ve'e Simón, tee kuu fariseo

³⁶ Yun te ni ka'an ña in tee kuu fariseo ja kua'an ya ve'e de ja vi kaa ya xtaa. Te nuu ni kiuu ya ve'e de, te ni jinkoo ya nuu mesa. ³⁷ Te ñuu yun oo in ña'a sa'a ndeva'a yika kuechi. Te nuu ni jini ña ja ni jino Jesús ve'e tee kuu fariseo yun, te ni ki'in ña in tindo'o vii ndeva'a ja ñu'u tatna xiko, te kua'an ña nuu oo ya. ³⁸ Te nuu ni jino ña, te ni jinkuiin jiti ña nuu ja'a Jesús, te ni jinkondee ña jaku ña, te joso ña ndute nuu ña siki ja'a ya. Yun te ndasa'a yichi ña jin ixi xini ña, te tetuyu'u ña ja'a ya, te ni chi'i ña tatna xiko nee ña yun. ³⁹ Te ndia'a tee kuu fariseo yun, te ni ndakani ini de: "Nuu ja ndija ja tee ndakani tno'o ia Dios kuu tee ya'a, chi kuni de na ña'a kuu ña'a ya'a ja tnii ña ja'a de, chi in ña'a sa'a yika kuechi kuu ña", ndakani ini de.

⁴⁰ Yun te jiña'a Jesús:

—Simón, oo in tno'o kuini san ja ka'an san jin ni —jiña'a ya.

Te jiña'a de:

—Ka'an ni, Mastru.

⁴¹ Te jiña'a Jesús:

—Uu tee ka ndita xu'un nuu in tee ni jiña'a nuu. In de ndita u'un ciento xu'un kaa kuu denario, te inka de ndita uu xiko uxi. ⁴² Te tu ka kundee de vi ndatniuya'u de, te ni oneka'nu ini tee xiin xu'un nuu nduu de. Te na kachi tnaa ni, ¿ndee nduu tee yun kuu ja ka'an too ka tee xiin xu'un yun? —jiña'a ya.

⁴³ Te jiña'a Simón:

—Ja sein, chi ndakani ini san ja ni ka'an too ka de tee ni ondita java'a ka, chi nuu tee yun kuu ja ni oneka'nu ka ini de —jiña'a de sua'a.

Te jiña'a Jesús:

—Vatuka ka'an ni.

⁴⁴ Te ni ndakondia'a ya nuu ña'a yun, te jiña'a ya nuu Simón:

—¿A ndia'a ni ña'a ya'a? Ja vi ndute nuu ña ni ndakate ña ja'a san, te vi ixi xini ña ni ndasa'a yichi ña. Te maa ni, chi vi ndee nuu ni kiuu san ve'e ni ndee vitna, tu taa ni joo ndute ja ndakate san ja'a san. ⁴⁵ Te ni tu ni tetuyu'u ni nuu san, nagua costumbre ka neva'o. Su ndia ña'a ya'a, chi vi ndee nuu ni kiuu san ve'e ni, tu jinkuiin ña tetuyu'u ña ja'a san. ⁴⁶ Te ni tu ni chi'i ni texe'en xini san. Su ndia ña'a ya'a, chi ni chi'i ña tatna xiko ja'a san. ⁴⁷ Yun guaa ka'an san ja ña'a ya'a, chi ja ni jaka'nu ini ia Dios visi kua'a kuechi ni sa'a ña, chi kutoo ndeva'a ña ia Dios. Su ñayiu

ja joo ni jaka'nu ini ya, chi joo ni xne'i ja kutoi ya —jiña'a Jesús.

⁴⁸ Yun te jiña'a ya nuu ña'a yun:

—Ja ni jaka'nu ini san yika kuechi ni —jiña'a ya.

⁴⁹ Yun te ni ka jinkondee tee ka nukoo jin ya nuu mesa ka ndatno'o de:

—¿Na in kuu jaya'a ja vi suni jaka'nu ini yika kuechi ñayiu? —ka ndatno'o de sua'a.

⁵⁰ Su yun te jiña'a tuku Jesús nuu ña'a yun:

—Vi ja ni kandija ni, te ni kaku ni'nu ni. Te kuano'o sii ini ni —jiña'a ya sua'a.

8

Ña'a ni ka chituu jin Jesús

¹ Nu u kuee ka te ni jika nuu Jesús ñuu na'nu vi ñuu kueli ja ni kaxtno'o ya tno'o va'a nuu ñayiu naxa tatnuni ia Dios. Ni ka jika nuu ya jin ndi uxi uu tee ni chitniuu ya, ² vi suni ni ka ondikin ña sava ña'a ni ndasa'a ya ja ni tau ya espíritu tachi vi ña'a ni ndasa'a ya nuu sava ka kue'e. Te ne'u ña'a yun kua'an María Magdalena, ña'a ni tau ya uja espíritu tachi, ³ vi Juana, ñasi'i Chusa, tee ni onetniuu nuu Herodes, vi inka ña'a nani Susana vi sava ka ña'a ni ka ochituu ña jin ya jin ja ka neva'a ña.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a in tee siagua ndikin tata

⁴ Te kuakua'a ñayiu ni kekuei taka ñuu ja vi konini tno'o ni kaxtno'o Jesús, te ni skintna'a ya tno'o ia Dios jin in tee jitu nuu ñunde'i. Yun te jiña'a ya:

⁵ —In kiuu ni kee in tee kua'an ja siagua de ndikin tata. Su nuu ni siagua de, te sava ni jino yu'u ichi, te ni ka kachi ja'a ñayiu, te ni ka ndachii tisala. ⁶ Te sava ni jino ne'u yuu, te ni jite. Su ndee saa ni kiuu, te ni yichi, chi tu na ko'yo ni ni'i. ⁷ Te sava ni jino ne'u tnu iñu, guaa nuu ni jite, te tu ni kundee kua'nu, chi ni sa'a yoo ña tnu iñu yun. ⁸ Su sava ka ja ni jino nuu ñu'u gua'a, chi ni ja'nu vi ni kuva'a, te vi u'un xiko ni kee nuu in in ndikin tata ya'a —jiña'a Jesús sua'a.

Te nuu ni ndi'i ni ka'an ya, te ni kana jaa ya:

—Na in oo so'o ja konini, te na konini —jiña'a ya.

⁹ Yun te ni ka jikan tno'o ña tee ka skua'a jin ya naxa kei tno'o ni ka'an ya. ¹⁰ Te jiña'a ya:

—Nuu maa ni, chi xne'e ia Dios tno'o yiyu'u naxa tatnuni ya. Su nuu sava ka ñayiu, chi ka'an san jin tno'o jioni'ni, nagua ja visi ka ndia'i, su ma vi kuni; te visi ka nini, su ma vi jinkui'nu ini —jiña'a ya.

¹¹ 'Te sua'a kei ka'an tno'o jioni'ni yun: Ndikin tata yun kuu tno'o ia Dios. ¹² Te ndikin tata ni junkuei yu'u ichi yun ka kuu ñayiu ka nini tno'o ya. Su kiuu tachi, te xtajioo tno'o ni kee ini anu ñayiu, nagua ja ma vi kandijai ja vi kaku ni'nui nuu tnundo'o. ¹³ Te ndikin tata ja ni junkuei ne'u yuu ka kuu ñayiu ka nini tno'o ia Dios, te ka kusii ini ja ni ka jini tno'o ya, su tu kuu kutu tno'o ya ini anui. Te ka kandijai ndee saa ni tiempu, su kiuu ka tna'i tnundo'o, te ka kujioi nuu tno'o ya. ¹⁴ Te ndikin tata ja ni junkuei ne'u tnu iñu ka kuu ñayiu ka nini tno'o ia Dios, su ndee saa

ni kiuu, te ka kujioi, chi ka kutneñui jin ja ka ndakani ini, vi ja vi kuu kuikai, vi ja vi kusii ini nuu ñuyiu ya'a, te tu ka xtutenui tno'o ya nuu sava ka ñayiu. ¹⁵ Te ndikin tata ja ni junkuei nuu ñu'u gua'a ka kuu ñayiu ka kandija tno'o ia Dios jin ndee ini ndee anui, te ka oo ini ja vi konini, te vi koyutnuu nuu tno'o ya ja vi xtutenui nuu sava ka ñayiu —jiña'a Jesús.

Ni kaxtno'o Jesús ja ja'a in lámpara

¹⁶ Te jiña'a Jesús:

—Tu na in ñayiu ka jinio ja xtnui in lámpara, te chisa'ui jin in kisi, axi chinee chii jito, chi sua'a sonee sukuin nagua ja kondijin kiukuei ñayiu ini ve'i. ¹⁷ Te suni tu nagua kuu ja koyu'u ja ma ndajinotuu, axi in ja yiyu'u ja ma vi kuni ñayiu, chi ndi'i ndatuu ndijin. ¹⁸ Te yun guaa vi konini gua'a ni, chi ndi'i ñayiu ka neva'a, te kuña'a ka ia Dios. Su ndi'i ñayiu tu nagua ka neva'a, chi vi ndee joo luluu ja ka ndakani ini ja ka neva'i, ndakindee ya —jiña'a Jesús.

Ni jinokuei nana Jesús vi ñani ya

¹⁹ Yun te ni jinokuei nana Jesús vi ñani ya, su tu ni kuu ja vi jintna'a ña ndee nuu oo ya, chi ka oo kua'a ndeva'a ñayiu. ²⁰ Te ni ka kaxtno'o nuu ya, te ka jiña'a:

—Nana ni vi sava ka ñani ni, chi ye'e yun ka oo ña, te ka kuini ña ja vi ka'an ña jin ni —ka jiña'i.

²¹ Te jiña'a Jesús:

—Ñayiu ka nini tno'o ia Dios, te ka skunkui, ka kuu nana san vi ñani san —jiña'a ya.

Ni junkani Jesús tikacha vi ola ndute mar

²² Ni oo in kiuu ni kekuei Jesús jin tee ka skua'a jin ya nuu in barco, te jiña'a ya:

—Ki'on na vi ya'o inka jioo ndute mar —jiña'a ya.

Yun te kua'ankuei de jin ya. ²³ Su nini ka skaka de barco yun, te ni kixin ya. Te vi ore saa ni jinki'in sanaa in tachi ni'i, te ni kuu tikacha nuu ndute, te ni keja'a de makee de nuu barco yun, te nuu ja na chitu de, te kee ki'in. ²⁴ Yun te ni jinokuei de ja ni ka xndoto de Jesús, te ka jiña'a de:

—Mastru, Mastru, ndoto ni, chi makekueio nuu ndute ya'a —ka jiña'a de.

Yun te ni ndakoo Jesús, te ni tatnuni ya nuu ndute mar vi nuu tachi yi'i yun, te ni ka jinkuiin.

²⁵ Yun te jiña'a ya nuu tee ka skua'a jin ya:

—¿Nau ja tu ka kandija ni? —jiña'a ya.

Su ni ka yu'u ndeva'a de vi ni ka sa'u kuii ini de ka ndia'a de ja siun ni sa'a Jesús, te ni ka jinkondee de ka ndatno'o de:

—¿Na in kuu tee ya'a ja vi ndee nuu tikacha vi nuu ndute mar tatnuni de, te ka jantno'o tno'o ka'an de? —ka ndatno'o de sua'a.

Ni ndasa'a Jesús in tee ñu'u ña tachi ja oo de yuku ja tnii Gadara

²⁶ Yun te ni jinokuei ya yuku ja tnii Gadara, ñuu ja kaa inka jioo ndute mar Galilea. ²⁷ Te vi inka ni nuu Jesús nuu barco yun, te ni kenta in tee ndukue'e oo yuku yun, chi ñu'u ña tachi jin de. Te ja ni kuu na'a ndeva'a ndo'o de siun, te vini sa'un ka de tu nagua ni'nu de. Te ni masu ka oo de ve'e de, chi ne'u nuu ka yiyu'u ndiyi oo de.

²⁸ Te nuu ni jini tee ya'a Jesús, te ni kana jaa de, te ni jinkuiin jiti de nuu ya, te ni kana jaa tachi yun ndee anu de:

—¿Nagua kuini ron, vi Jesús, Se'e ia Dios oo ndee sukun, ja vaji ron nuu oo rin? Jikanta'u rin ja ma sa'a ndeva'a ña ron —jiña'a.

²⁹ Saa ni ka'an, chi ja ni tatnuni Jesús nuu tachi xeen yun ja na kana nuu anu tee yun. Chi ja ni kuu na'a ndeva'a ñu'u ña tachi yun jin de. Te visi ka ju'ni ña ñayiu jin cadena, nagua ja ma ki'in ka de, su ni oja'nde tachi yun cadena, te ni oskunu ña taka nuu tu na ve'e oo. ³⁰ Yun te ni jikan tno'o ña Jesús:

—¿Naxa nani ron?

Te jiña'a:

—Legión ka nani rin, chi kua'a rin ka ñu'u nuu anu tee ya'a —jiña'a.

³¹ Te ni ka jikanta'u tachi yun nuu Jesús ja ma tnaa ña ya ndee kunu ka nuu ñuu ji'i. ³² Te yatni yun ka jiondita kua'a kini ka jaa ti nuu yuku yun. Te ni ka jikanta'u ja na kuandetu Jesús ja kekuei ini kini yun ja vi koo, te ni jandetu ya. ³³ Te ni kanakuei anu tee yun, te ni kekuei ini kini yun. Te ni ka jiko ini ti, te ni ka jino ti, ni kekuei ti in nuu oo ndeyi, te ni ka tnaa ti maa ti nuu ndute mar, te ni ka ji'i ti.

³⁴ Te nuu ni ka jini tee ka jito kini yun ja siun ni kuu, te ni ka jino de kuano'okuei de ja ni ka kaxtno'o de nuu ñayiu ñuu de vi nuu ñayiu ka oo taka nuu yuku ja siun ni sa'a Jesús. ³⁵ Yun te ni kekuei ñayiu ja mavijinkotoi. Te nuu ni jinokuei nuu oo Jesús, te ni ka jini ja yun oo tee ni ondukue'e yun, ni'nu de sa'un de, nukoo de nuu

oo Jesús, te vija ni nuku'un ndaa ini de, guaa ni ka yu'u ndeva'a ñayiu yun. ³⁶ Su ni ka ndakani tee ka jito kini yun naxa ni kuu ja ni kanakuei tachi yun, te ni nduva'a tee ni ondukue'e yun. ³⁷ Te vija siun ni kuu, te ndi'i ñayiu ñuu ja tñii Gadara ni ka jikanta'ui nuu Jesús ja na kujioo ya, chi ka yu'u ndeva'i. Yun te ni ndekuei Jesús nuu barco yun, te kuano'okuei ya Galilea. ³⁸ Te tee ni kanakuei ña tachi xeen, chi ni jikanta'u de nuu Jesús ja na kondeka ña ya ki'inkuei de. Su tu ni kuini Jesús, chi ni tatnuni ya ja na ndoo de, te jiña'a ya:

³⁹ —Kuano'o ni ve'e ni, te ndakani ni ndi'i javii java'a ni sa'a ia Dios jin ni, te ni nduva'a ni —jiña'a ya.

Yun te kuano'o de ja ni ndakani de nuu ndi'i ñayiu ñuu yun naxa ni sa'a ña Jesús ja ni nduva'a de.

Ni ndasa'a Jesús ña'a ni oku'u vi sesi'i Jairo

⁴⁰ Nuun ni ndajino Jesús inka jioo ndute mar Galilea, te ni ka kusii ndeva'a ini ñayiu, chi ka oo kua'i ka ndetui ja ndajino ya. ⁴¹ Yun te ni jino in tee nani Jairo, tee kuu nija'nu nuu ve'e ii sinagoga. Te ni jinkuiin jiti de nuu Jesús, te ni jikanta'u de ja na ki'inkuei de jin ya ve'e de. ⁴² Chi oo invaa se'e si'i de ja oi ndee uxi uu kuia, te vija oi ja kui, jiña'a de.

Yun te ni kee Jesús kua'an ya, te ni ka jata ndikin ña kua'a ndeva'a ñayiu, guaa vi sua'a ka jexin ni'nu ñai ichi kua'an ya. ⁴³ Te ne'u ñayiu kua'a yun kua'an in ña'a ja ni kuu uxi uu kuia ku'u ña kue'e ta'u ña niñi. Te ja ni ndi'i ja neva'a

ña xiko ña ja tniuya'u ña tee tatna, te vi ni in de tu kundee ja nduva'a ña. ⁴⁴ Yun te ni jintna'a ña ichi yata Jesús, te ni ke'e ña yu'u sa'un ni'nu ya, te vi nuu saa ni jinkuiin ja ta'u ña niñi jin ña.

⁴⁵ Yun te ni jikan tno'o Jesús:

—¿Ndee ni kuu ja ni ke'e ña? —jiña'a ya.

Te ndi'i ñayiu ka jiña'a ja tu ka jini. Yun te jiña'a Pedro:

—Mastru, ndi'i ñayiu ya'a ka jexin ni'nu ña jion vi katu nda'a ña, te ¿nau ja jikan tno'o ni ja ndei ni ke'e ña? —jiña'a de.

⁴⁶ Su jiña'a Jesús:

—Oo ndee in ñayiu ni ke'e ña jin san, chi ni jini san ja ni nduva'a in ñayiu jin jaka'nu ndiso san —jiña'a ya sua'a.

⁴⁷ Te nuu ni jini ña'a yun ja ma kuu kuyu'u ña, te vi sua'a kisi ña ja yu'u ña, te ni jinkuiin jiti ña nuu Jesús, te ni kaxtno'o ña jin nuu ndi'i ñayiu nau ja ni ke'e ña sa'un ya, te vi nuu saa ni nduva'a ña. ⁴⁸ Yun te jiña'a Jesús:

—Sesi'i, ni nduva'a ni, chi ni kandija ña ni jin san. Te kuano'o sii ini ni —jiña'a ya.

⁴⁹ Vi yun ka'an ka Jesús nuu ni jino in tee ni kaxtno'o nuu Jairo, tee kuu nija'nu nuu ve'e ii sinagoga, te jiña'a de:

—Ja ni ji'i sesi'i ni, te makii kaxtno'o san ja ma koxna'a ka ni mastru yun ja ki'in de ve'e ni —jiña'a de.

⁵⁰ Su nuu ni onini Jesús tno'o yun, te jiña'a ya:

—Ma koyu'u ni. Sua'a ni kandija ni, te nduva'a sesi'i ni —jiña'a ya.

⁵¹ Te nuu ni jino ya ve'e Jairo, te tu ni jandetu ya ja kiukuei ñayiu jin ya, chi maa ni tee ni

kiukuei ka kuu Pedro vi Jacobo vi Juan vi tata vi nana suchi si'i yun. ⁵² Te ndi'i ñayiu ve'e yun ka jaku vi ka nda'i ka kanai ja ja'a suchi si'i yun, su jiña'a Jesús:

—Ma vi kuaku ni, chi kixin, masu ni ji'i —jiña'a ya.

⁵³ Te ni ka jaku ndee ña ñayiu ja siun ni ka'an ya, chi ja ka jini ja ni ji'i suchi si'i yun. ⁵⁴ Yun te ni tnii Jesús nda'i, te ni ka'an jaa ya:

—Xiku, ndakoo —jiña'a ya.

⁵⁵ Yun te ni ndatekui, te vini ni ndakoi. Te ni tatnuni Jesús ja na vi kuña'a ja kai. ⁵⁶ Te vi ka sa'u kuii kuiti ini tatai vi nanai, su ni tatnuni Jesús ja ma vi ka'an de nuu ni in ñayiu ja siun ni kuu.

9

Ni tetniuu Jesús ndi uxi uu tee ka skua'a jin ya ja vi kaxtno'o de tno'o ia Dios

¹ Yun te ni ndaxtutu Jesús ndi uxi uu tee ka skua'a jin ya, te ni skuiso tniuu ña ya, vi ni jiña'a ya jaka'nu ya ja vi tau de tachi ka ñu'u ña jin ñayiu, vi ja vi ndasa'a de ñayiu ka ku'u. ² Te ni tetniuu ña ya kua'ankuei de ja vi kaxtno'o de tno'o naxa tatnuni ia Dios vi ja vi ndasa'a de ñayiu ka ku'u. ³ Te jiña'a ya:

—Ma vi konee ni ni in ndatniuu ja vi kuantniuu ni nuu ichi, ni yutnu katuu ni, te ni ñunu ni, te ni xtaa, ni xu'un, te ni sa'un ja vi ndasama ni. ⁴ Te ndee ni ñayiu xiin ve'e jinokuei ni, yun ni vi koo ni ndee ndekuei ni ja ki'inkuei ni inka ñuu. ⁵ Te nuu ja ndee in ñuu tu ka kuini ñayiu ja vi kuenta'u ñai, te ndekuei ni ñuu yun, te vi kisi

ni ñuyaka si'in ni, nagua ja na kokuu in seña ja koka'an kuechi siki ñayiu ñuu yun —jiña'a ya.

⁶ Yun te ni kekuei de ja kua'ankuei de taka ñuu ja ka kaxtno'o de tno'o va'a ia Dios nuu ñayiu, vi ni ka ndasa'a de ñayiu ka ku'u.

Ni ji'i Juan, tee ni oskuandute

⁷ Te nuu ni ni'i tno'o Herodes, tee ni onetniiu ñuu yun, ndi'i ja sa'a Jesús, te tu ni'i de nagua ndakani ini de, chi ka ka'an sava ñayiu: “Ni ndateku Juan ne'u ndiyi”. ⁸ Te sava ka ñayiu ka ka'an ja ni ndenta ndi Elías, te sava kai ka ka'an ja ndee in tee ni ondakani tno'o ia Dios ndee jana'a kuu ja ni ndateku. ⁹ Yun te jiña'a Herodes:

—Maa san ni tatnuni ja ni ka kindoso yiki xini Juan. ¿Te na in kuu tee ya'a ja ka ka'an ñayiu siun? —ni ka'an de sua'a.

Te yun guaa ni nduku ndee de ja kuni de Jesús.

Ni jiña'a Jesús ja ni ka jaa u'un mil teyii

¹⁰ Nuu ni ka ndajiokuiin tee ni chitniiu Jesús, te ni ka ndakani de nuu ya ndi'i ja ni ka sa'a de ñuu nuu ni ja'ankuei de yun. Yun te ni kene'e siin Jesús ndi uxi uu de, te kua'ankuei ya jin de in nuu tu na ve'e oo ja tnii ñuu Betsaida. ¹¹ Su nuu ni ka jini ñayiu ja kua'ankuei ya, te ni ka jata ndikin ñai. Te nuu ni jinokuei, te ni janta'u ña ya, te ni kaxtno'o ya naxa tatnuni ia Dios nui vi ni ndasa'a ya ñayiu ka ku'u. ¹² Te nuu mañini, te ni ka jintna'a ña ndi uxi uu tee ka skua'a jin ya, te ka jiña'a de:

—Ndaxtute ni ñayiu ya'a na ki'inkuei taka ñuu kueli ka oo yatni ya'a, te na vi ndukui ja

vi kai vi nuu vi ndoi, chi sia'a tu sa'un nagua oo nuu ka oo ya'a —ka jiña'a de.

¹³ Te jiña'a Jesús:

—Vi kuña'a maa ni ja vi kaa ñayiu ya'a.

Te ka jiña'a de:

—Tu nagua ka neva'a san, chi ndee u'un vi ni xtaa jin uu chiaka, te visi na tetniuu ña ni ja ki'inkuei san ja vi kuaan san ja vi kaa ndi'i ñayiu kua'a ya'a, te ma kuu —ka jiña'a de.

¹⁴ Te vaa ndee u'un mil teyii ka kuu. Su jiña'a Jesús nuu tee ka skua'a jin ya:

—Vi juntaa siin ni uu xiko uxi, uu xiko uxi ñayiu na vi jinkoi —jiña'a ya.

¹⁵ Te ni ka sa'a de nagua ni tatnuni Jesús ja ni ka jinkoo ndi'i ñayiu. ¹⁶ Yun te ni tnii ya ndi u'un xtaa jin nduu chiaka yun, te ni ndanenuu ya ichi andivi ja ni ndakuanta'u ya nuu ia Dios. Te ni ta'u ya xtaa yun, te ni jiña'a ya ja ni ka skaka tee ka skua'a jin ya, te ni ka jaa ñayiu. ¹⁷ Te ndi'i ñayiu ni ka jaa gua'a ndee ni ka ndutu chii, te ni ka ndaxtutu tee ka skua'a jin ya, te ni ndachitu uxi uu chika yu'u xtaa ja ni kendoo yun.

Ni ka'an kaji Pedro ja Jesús kuu ia ni tetniuu Dios

¹⁸ Te in kiuu ni kuu siin Jesús ja ndakuatu maa ni ya, te ka oo ya jin tee ka skua'a jin ya, te ni jikan tno'o ña ya:

—¿Naxa ka ka'an ñayiu na in kuu san? —jiña'a ya.

¹⁹ Te ka jiña'a de:

—Sava ñayiu ka ka'an ja Juan, tee ni oskuan-dute, kuu ni. Te sava kai ka ka'an ja ndi Elías

kuu ni, vi sava kai ka ka'an ja kuu ni ndee inka tee ni ondakani tno'o ia Dios ndee jana'a, te ni ndateku ni vitna, ka ka'in —ka jiña'a de.

²⁰ Te ni jikan tno'o ña ya:

—Te maa ni, ¿naxa ka ka'an ni, na in kuu san? —jiña'a ya.

Te jiña'a Pedro:

—Maa ni kuu Kristu, ia ni tetniuu Dios ja skaku ni'nu ni ñayiu —jiña'a de.

Ni kaxtno'o Jesús ja kuu ya te ndateku ya

²¹ Su ni tatnuni Jesús ja ma vi koka'an de tno'o yun nuu ni in ñayiu. ²² Te jiña'a ya:

—Sein, ja kuu san Se'e Teyii, chi nini kuu ja tna'a san kuakua'a tnundo'o, chi vi skexiko ña tee ka kuu nija'nu nuu ñuo, vi sutu ka kuu nija'nu, vi tee ka kaxtno'o Ley Moisés, te vi ka'ni ña de jin san, su nuu uni kiuu, te ndateku san —jiña'a ya.

²³ Yun te ni ka'an ya jin ndi'i ñayiu:

—Nuu ja ndee in ñayiu kuini ja kondikin ña jin san, te na skunai mai, te kuiso siki cruz ja kuu tnundo'o in kiuu in kiuu ka, te na kondikin ñai jin san. ²⁴ Chi ndi'i ñayiu kuini ja skaku ni'nu mai, te junai. Su ndi'i ñayiu ja skunai mai ja ja'a sein, te kaku ni'nui. ²⁵ ¿Chi nagua jiniu'u nuu ñayiu visi na kundee ni'i ndi'i ja oo ñuyiu, te ndoñu'i axi skunai mai? ²⁶ Chi ñayiu kukanoo nuu san vi nuu tno'o san, te suni kukanoo maa san ja kuu san Se'e Teyii nui, kiuu na ye'e ni'nu ja ndenta san jin ja ye'e ni'nu Tata san vi ia ka jinokuechi nuu ya. ²⁷ Su ka'an ndandaa san ja ka oo ndee saa ñayiu ka oo ya'a ja ma vi kui guaa

ndee na vi kuni nuu tatnuni ia Dios —jiña'a ya sua'a.

Ni ndasama naxa kaa Jesús

²⁸ Te nuu una kiuu ja ni ka'an ya tno'o ya'a, te ni jaka ya Pedro vi Jacobo vi Juan, te ni kakuei ya jin de in yuku ja ni ndakuatu ya. ²⁹ Te vi nini ndakuatu ya, te ni ndasama yunuu ya, te sa'un ni'nu ya ni nduyaa, te vi yeye'e nukuiin ya. ³⁰ Te vi sanaa ni ka jini de ja ni ka jinkuiin uu tee ni ka oo ndee jana'a ja ka ndatno'o de jin ya. In de kuu Moisés te inka de kuu Elías. ³¹ Vi ka ye'e ni'nu kuiti tee yun ka nukuiin de, ka ndatno'o de siki taka tnundo'o kuni Jesús kiuu kuu ya Jerusalén. ³² Te vi kusun ndeva'a Pedro jin uu ka tee yun ka ka'an de, su ni ka jandee ini de ni ka ondito de, te ni ka jini de ja ka ye'e ka tajan Jesús ka nukuiin ya jin uu ka tee yun. ³³ Te nuu ni ka kujioo tee yun nuu oo Jesús, te jiña'a Pedro:

—Mastru, gua'a kuu ja ya'a ka oo san. Te na vi sa'a san uni ve'e kuii, in koo maa ni, te in koo Moisés te inka koo Elías —jiña'a de. Su tu ni jini de nau ja siun ni ka'an de.

³⁴ Te vi nini ni ka'an de siun, te sanaa ni kii in viko, te ni chisa'u ña jin de, te ni ka yu'u ndeva'a de ja ka oo de ne'u viko yun. ³⁵ Te ndee nuu viko yun ni ka'an in tno'o, te jiña'a:

—Suchia'a kuu se'e maa rin ja kutoo ndeva'a rin jin, te vi konini tno'o ka'in —kachi tno'o yun.

³⁶ Vi nuu ni ndi'i ja ni ka'an tno'o yun, te ni ka jini de ja maintno'o ni ka Jesús nukuiin. Su ni ka tava'a de tno'o yun ini anu de. Te tu ni ka ka'an de kiuu yun nuu ni in ñayiu ja siun ni ka jini de.

*Ni ndasa'a Jesús in suchi yii ñu'u ña espíritu
kue'e*

³⁷ Te kiuu tnee sua'a, nuu ni nukuei ya nuu yuku yun, te ni kekuei kua'a ndeva'a ñayiu, ni ka nutna'a ña jin Jesús. ³⁸ Te ne'u ñayiu yun ni kana jaa in tee, te jiña'a de:

—Mastru, tanunda'a ni kondia'a ni joo se'e san ja sia'a ndo'i, chi invaa suchi ya'a neva'a san. ³⁹ Chi in espíritu kue'e kakuiko ña jin, te vi sanaa ni te sa'a ja kanai, vi kisi ndeva'a ña, te skunee ña, te kee ti'iñu yu'i, te tu kuini espíritu kue'e ja siaa ña. ⁴⁰ Te ja ni jikanta'u san nuu sava ka tee ka skua'a jin ni ja vi tanunda'a de vi tajioo de espíritu kue'e ñu'u ña jin se'e san, su tu ni kuu ja vi sa'a de —jiña'a de.

⁴¹ Yun te jiña'a Jesús:

—Ñayiu kue'e ja tu ka kandija ka kuu ni. ¿Nasaa ka kiuu guaa kundee ini san ja vi koo? Nuu saa te kisia'a ni se'e ni ya'a —jiña'a ya.

⁴² Te nuu makuyatni suchi ku'u yun nuu oo Jesús, te ni xndonso ña tachi yun ja ni skunee tuku ña. Su ni ka'an xeen Jesús jin espíritu tachi yun, te ni kujioo. Saa te ni nduva'a suchi yii yun, te ni ndakuña'a ña ya jin nuu tatai. ⁴³ Te ndi'i ñayiu ni ka sa'u kuii kuiti ini nuu ni ka jini jaka'nu ndeva'a tniuu sa'a ia Dios.

Ni kaxtno'o tuku Jesús inka jichi ja kuu ya

Te nuu ni ka sa'u kuii kuiti ini ndi'i ñayiu ka ndia'i ja siun ni sa'a Jesús, te jiña'a ya nuu tee ka skua'a jin ya:

44 —Vi konini gua'a ni tno'o ka'an san, te ma vi ndunaa ini ni, chi kanakau sein ja kuu san Se'e Teyii nuu nda'a ñayiu ñuyiu —jiña'a ya.

45 Su tu ni ka jinkui'nu ini de tno'o ya'a, chi ni jasi ia Dios jajintnuni de nagua ja ma vi jinkui'nu ini de. Te ka yu'u de ja vi kakan tno'o de Jesús ja kaxtno'o ya siki tno'o ya'a.

Ni kaxtno'o Jesús na in kuu ka'nu ka

46 Yun te ni ka jinkondee tee ka skua'a jin Jesús ka tee tna'a de ndee de kuu ja kokuu ka'nu ka.

47 Te ni jini ya ja siun ka ndakani ini de, te ni tñii ya in suchi luluu, te ni jani ya jin nuu oo ya. 48 Te jiña'a ya:

—Nani kuu ñayiu janta'u in suchi luluu ja ja'a maa san na kuinio suchi ya'a, te janta'u ñai jin maa san. Te nani kuu ñayiu janta'u ña jin maa san, te janta'ui ia ni tetniuu ña jin san. Chi ñayiu kuu lule ka ne'u ndi'i maa ni, kuu ñayiu kuu ka'nu ka —jiña'a ya.

Na ñayiu tu ndakoo sikio te chituu ñai jion

49 Yun te ni ka'an Juan, te jiña'a de:

—Mastru, ni ka jini san in tee ja jin sivi ni, te skunu de tachi ka ñu'u ña jin ñayiu. Su tu ni ka jandetu san ja kosa'a ka de, chi masu in ni ka skua'o jin de —jiña'a Juan.

50 Te jiña'a Jesús:

—Ma vi kasi ni'nu ni ja sa'a de, chi ñayiu ja tu ndakoo sikio, te chituu ñai jion —jiña'a ya.

Ni kuxeen Jesús nuu Jacobo vi Juan

51 Te nuu ni kuyatni kiuu ja no'o Jesús andivi, te ni sa'a ndee ya ini anu ya, te ni kee ya ja kua'an

ya Jerusalén. ⁵² Te ni tetniuu ya tee ka yoxno'o nuu ya ja kua'ankuei de in ñuu ja tñii Samaria ja vi nduku de ve'e nuu ndoo ya. ⁵³ Su tu ni ka kuini ñayiu Samaria yun ja vi kuenta'u ñai, chi ni ka jini ja ichi ñuu Jerusalén kuano'o ya. ⁵⁴ Te nuu ni ka jini Jacobo vi Juan, tee ka skua'a jin ya, ja siun ni kuu, te ka jiña'a de:

—Jito'o san, ¿a kuini ni ja vi tatnunio ja na kuun ñu'u ichi andivi, naxa ni sa'a Elías, te na xnaa ñayiu ñuu ya'a? —ka jiña'a de.

⁵⁵ Su ni jiokuiin Jesús, te ni kuxeen ya nuu de, te jiña'a ya:

—Tu ka jini ni na tno'o ka ka'an ni. ⁵⁶ Chi sein ja kuu san Se'e Teyii, chi masu vaji san ja xnaa san ñayiu, chi vaji san ja skaku ni'nu san jin —jiña'a ya.

Te kua'ankuei ya jin de inka ñuu.

Ka kuini ñayiu ja vi kondikin Jesús

⁵⁷ Te ichi nuu kua'ankuei ya, ni ka'an in tee, te jiña'a de:

—Jito'o san, kondikin ña san jin ni ndee ni nuu ni kuu ja ki'in ni.

⁵⁸ Yun te jiña'a Jesús:

—Ñukuii, chi ka oo kava ve'e ti, saa ni kiti ndagua, chi ka oo taka ti. Su sein ja kuu san Se'e Teyii, chi vini nuu kakintuu san xini san, tu nagua neva'a san —jiña'a ya.

⁵⁹ Te jiña'a ya nuu inka de:

—Kondikin ña ni na ki'inkueio.

Te jiña'a tee yun:

—Jito'o san, kondetu ni xtñañu'u ka na tayu'u san tata yua san, te na ki'inkueio —jiña'a de.

⁶⁰ Te jiña'a Jesús:

—Xndoo ni ndiyi yun na vi tayu'u tna'a ndisa ndiyi maa. Te maa ni, kua'an ni te kaxtno'o ni nuu ñayiu tno'o naxa tatnuni ia Dios —jiña'a ya.

⁶¹ Te suni jiña'a inka de:

—Jito'o san, sein chi kuini san ja kondikin ña san, su kondetu ni na ki'in san xtnañu'u ka vi ndakuanta'u nuu tna'a san jin ñayiu ve'e san, te na kii san —jiña'a de.

⁶² Te jiña'a Jesús:

—Ni in ñayiu ja vi ja ni tnii ndo'o arado, te jionenui ichi yatai, chi tu jiniu'i ja koi nuu tatnuni ia Dios —jiña'a ya.

10

Ni tetniuu Jesús uni xiko uxi ka teyiu

¹ Te nuu ni ya'a ja ni ka'an Jesús tno'o ya'a, te ni kaji tuku ya uni xiko uxi ka de, te ni tetniuu ya ndi uu ndi uu de ka yoxno'o de kua'ankuei de taka ñuu vi taka ichi nuu ya'a ya ja ki'in ya. ² Te jiña'a ya:

—Ja ndaa ndija ja oo kua'a ndeva'a tniuu ja ndututu, te joo ni ñayiu vi satniuu ka oo. Yun guaa vi kakan ni nuu Jito'o Dios, maa ia xiin nuu tniuu ya'a, nagua ja na tetniuu ka ya ñayiu vi satniuu. ³ Te tetniuu ña san ja ki'inkuei ni na kuinio lelu ja kiukuei ne'u va'u. ⁴ Te ma vi kinda'a ni ñunu xtaa, te ni itni xu'un, te ni ndijan, te ni ma vi jinkuiin ni ja vi ndakantno'o ni, ni in ñayiu nuu ichi kua'ankuei ni. ⁵ Te nani kuu ve'e nuu jinokuei ni, te xtnañu'u ka vi kuña'a ni: “Na koo jamani ia Dios nuu ve'e

ya'a", vi kuña'a ni. ⁶ Te nuu ja ñayiu mani ini oo ve'e yun, te koi jin jamani ia Dios. Axi nuu ja ña'a, te ndajiokuiin jamani ya, ja vi koo jin maa ni. ⁷ Te ma vi kokaka ni ve'e ve'e, chi vi koo ni maa ve'e nuu jinokuei ni yun. Te yun vi kaa vi ko'o ni nagua vi taa ñayiu yun, chi in tee satniuu kanuu ja ni'i ya'u de. ⁸ Te nani kuu ñuu nuu jinokuei ni, te ka janta'u ña ñayiu ja vi koo ni, te vi kaa ni nani kuu ja ka taa ñayiu yun. ⁹ Te vi ndasa'a ni ñayiu ka ku'u ja ka oo ñuu yun, te vi kuña'a ni: "Ja ka ndia'a ni ya'a ka jini ni ja oo ia Dios tatnuni ya ne'u ni", vi kuña'a ni. ¹⁰ Su nani kuu ñuu nuu jinokuei ni, ja tu ka janta'u ña ñayiu, te ndekuei ni ñuu yun, te vi kuña'a ni: ¹¹ "Vi ndee ñuyaka ñu'u ñuu ni ja ni ka jiso ja'a san na vi skuei san ja kokuu in seña ja koka'an kuechi siki ni. Su vi kona'a ni ja ja ka ndia'a ni ja oo ia Dios ja tatnuni ya", vi kuña'a ni. ¹² Te ka'an san ja kiuu tetniuu ia Dios tnundo'o, chi kuakua'a ka tnundo'o vi tna'a ñayiu ñuu yun, masu ñayiu ñuu Sodoma —jiña'a Jesús.

Ni ka'an xeen Jesús jin ñayiu tu ka kandija

¹³ Yun te jiña'a Jesús:

—iNda'u ni ka ron ñayiu ñuu Corazín vi nda'u ni ka ron ñayiu ñuu Betsaida! Chi vaa nuu sua'a, te nuu ñayiu ñuu Tiro axi Sidón ni kuva'a in tniuu ka'nu ja ni sa'a rin nuu ndi'i maa ron, vaa vi ndee nona kiuu ja ni ka kekui'nui sa'un ndayi vi ni ka jinkoi nuu yaa ñu'u ja ka ndatna'u ini nuu yika kuechi. ¹⁴ Su kiuu ja tetniuu ia Dios tnundo'o, chi kuakua'a ka tnundo'o vi tna'a ron saa ñayiu ñuu Tiro vi Sidón. ¹⁵ Te roon ñayiu

ñuu Capernaúm, ¿a ka ka'an ron ja suu ron ka kuu ja ndakuei ndee andivi? Su ña'a, chi suu ron ka kuu ja vi kanakau ndee ñuu ji'i —jiña'a ya.

¹⁶ Yun te jiña'a ya nuu tee ni tetniuu ya:

—Na ñayiu ka nini tno'o ka ka'an ni, te suni ka nini tno'o ka'an san. Te na ñayiu ka skexiko ña jin ni, te suni ka skexiko ñai jin san. Te na ñayiu ka skexiko ña jin san, te suni ka skexikoi ia ni tetniuu ña jin san —jiña'a ya.

Ni ka ndajioquiin ndi uni xiko uxi tee ni tetniuu ya

¹⁷ Te sii ini ndeva'a ni ka ndajioquiin ndi uni xiko uxi tee ni tetniuu Jesús, te ka jiña'a de:

—Jito'o san, vi guaa ndee tachi xeen ni ka jantno'o ña nuu ni ka ndakakune'e san sivi ni —ka jiña'a de.

¹⁸ Te jiña'a Jesús:

—Ni jini san ja ni kanakau Tachi ichi andivi na kuinio in tajan, ¹⁹ chi maa san ni taa jaka'nu ja vi kuain ni'nu ni siki koo vi siki ndilo'lo. Te vi kundee ni siki ndi'i ja ka ka'an u'u ña jin ni, te tu nagua vi ndo'o ni. ²⁰ Su ma vi kusii ini ni ja ni ka jantno'o ña tachi xeen jin ni, chi vi kusii ini ni ja ni ka jinkoso sivi ni andivi —jiña'a ya.

Ni kusii ini Jesús

²¹ Te vi maa nuu saa, ni kusii ndeva'a ini Jesús ni sa'a Espíritu maa ia Dios, te jiña'a ya:

—Ndakuanta'u san nuu ni, vi Tata Dios, ja kuu ni Jito'o andivi vi ñuyiu, chi ni tayu'u ni taka ya'a nuu ñayiu ndichi vi ñayiu jinkui'nu gua'a ini, te ni ndaxne'e ni nuu ñayiu ka kuu na kuinio suchi

kueli. Saa, vi Tata, chi saa junkuaan ini maa ni —jiña'a ya.

²² Te ni ka'an ka ya nuu ñayiu:

—Ndi'i ya'a ni ni'i san nuu Tata Yua san. Te ni in ñayiu tu na in jini na in kuu Se'e ia Dios, chi maintno'o maa Yua, guaa jini ya. Te ni in ñayiu, tu na in jini na in kuu Yua, chi maintno'o maa Se'e ya, guaa jini, te nani kuu nuu ñayiu ka'an maa Se'e ia Dios ja vi kuni, te xne'e ya na in kuu Tata Dios —jiña'a Jesús.

²³ Yun te ni jionenuu ya nuu tee ka skua'a jin ya, te ni ka'an ya nuu maa ni maa de:

—Na ta'u na ndetu ñayiu ka ndia'a ndi'i ja ka ndia'a ni vitna. ²⁴ Chi ka'an san ja kuakua'a tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a vi tee ka kuu rey ni ka ndioo ini de ja vi kuni de ja ka ndia'a ni vitna, su tu ni ka jini de. Vi ni ka ndioo ini de ja vi konini de tno'o ka nini ni vitna, su tu ni kuu vi konini de —jiña'a ya.

Ni ka'an Jesús in tno'o jioni'ni ja ja'a in tee gua'a ñuu Samaria

²⁵ Yun te ni ja'an in tee kaxtno'o Ley Moisés, ja ni ka ndatno'o de jin Jesús, te ni kuini de ja ki'in vijin ña de, te ni jikan tno'o ña de:

—Mastru, ¿nagua kuu ja sa'a san ja ni'i ta'u san ja koteku san nikuii nikani? —jiña'a de.

²⁶ Te jiña'a Jesús:

—¿Naxa yoso nuu Ley? ¿Naxa ka'an nuu ka'uni? —jiña'a ya.

²⁷ Te jiña'a tee yun:

—Kachi: “Kutoo ron ia Jito'o Dios jin ndi'i ndee ini ndee anu ron, vi jin ndi'i jandakui ron,

vi jin ndi'i jajintnuni ron, te ka'an too ron in ñani in tna'a ron nagua ka'an too ron maa ron", ka'an sua'a —jiña'a de.

²⁸ Te jiña'a Jesús:

—Vatuka ka'an ni. Saa sa'a ni, te ni'i ta'u ni ja koteku ni —jiña'a ya.

²⁹ Te vi ja kuini de ja kendoo va'a de nuu ya, te ni jikan tno'o tuku ña de:

—Te ¿na in kuu in ñani in tna'a san? —jiña'a de.

³⁰ Te jiña'a Jesús:

—In kiuu ni kee in tee ñuu Jerusalén ja kua'an de ñuu Jericó, te nuu ichi kua'an de yun, ni ka jinku'un ña kui'na, te ni ka kindee ndi'i ja nee de vi ndee sa'un ni'nu de ni ka kindee. Te ni ka kani ña vi ndee ni ka xtují ña, te vi saa ndee ni ka ja vi ka'ni ña, te kua'ankuei. ³¹ Yun te ni kenta in tee kuu sutu, ja kua'an de ichi yun, su nuu ni jini ña de, te ni jiko de, te ni ya'a jioo ni de kua'an de. ³² Te suni ichi yun ni kenta in tee jinokuechi nuu veñu'u, te suni nuu ni jini ña de, te ni jiko de, te ni ya'a jioo ni de kua'an de. ³³ Su yun te ni kenta in tee ñuu Samaria ja suni ichi yun kua'an de. Te nuu ni jini ña de, te ni kunda'u ini ña de. ³⁴ Te ni jintna'a ña de, te ni sa'a tatna ña de. Ni chi'i de texe'en vi vinu nuu ni tuji tee yun. Te ni tniutuu de in sa'un vita, te ni sonee de tee yun siki kiti ndeka de, te kua'ankuei de. Te nuu ni jinokuei de in ve'e, te yun ni jito ña de. ³⁵ Te kiuu tnee sua'a nuu ni kuu yatni ja ki'in de, te ni jiña'a de uu xu'un kaa ja kuu denario nda'a tee xiin ve'e yun, te jiña'a de: “Tanunda'a ni koto ni tee ya'a, te nuu ja ka'ni ka ña xu'un ja ja'a

de, te ndatniuya'u san kiuu ja ndajiokuiin san", jiña'a de. ³⁶ Te naxa ka'an tnaa ni, ¿ndee ndi uni tee yun guaa kuu de ñani tna'a tee ni ka su'u ña kui'na yun? —jiña'a ya.

³⁷ Te jiña'a tee yun:

—Tee ni kunda'u ini ña jin tee ni tuji yun.

Yun te jiña'a Jesús:

—Vatuka ka'an ni. Kua'an ni, te sa'a ni nagua ni sa'a tee yun —jiña'a ya.

Ni jinkoto ña Jesús jin María vi Marta

³⁸ Yun te ni kee tuku Jesús kua'an ya ja ni jino ya in ñuu luluu. Te yun ni ka'an ña in ña'a nani Marta ja ni jino ya ve'e ña. ³⁹ Te oo in ku'u Marta ya'a, nani María. Te ni jinoi ni jinkoi nuu oo Jesús, nini tno'o kaxtno'o ya. ⁴⁰ Su Marta, chi vi kutneñu ndeva'i jin tniuu sa'i. Te ni jintna'i nuu oo Jesús, te jiña'i:

—Jito'o san, ¿a vi tu ndi'ni kuiti ni ja maintno'o ni san ni xndoo ña ku'u san jin ndi'i tniuu ya'a? Ka'an ni nui ja na chituu ñai —jiña'i.

⁴¹ Yun te jiña'a Jesús:

—Marta, ndi'ni ndeva'a ni vi kutneñu ni jin kua'a tniuu sa'a ni. ⁴² Su oo invaa ni tniuu ja kanuu ka, te tniuu kanuu ka yun ni kaji María, te ni in tu na in kuu ja kindee —jiña'a ya sua'a.

11

Ni kaxtno'o Jesús naxa vi ndakuatuo

¹ Ni oo in kiuu oo Jesús in nuu ndakuatu ya. Te nuu ni ndi'i ni ndakuatu ya, te jiña'a in tee skua'a jin ya:

—Jito'o san, kaxtno'o ni naxa vi ndakuatu san nagua ni sa'a Juan, tee ni oskuandute, ja ni kaxtno'o de naxa vi ndakuatu tee ni ka oskua'a jin de —jiña'a de.

² Te jiña'a Jesús:

—Sua'a vi kuña'a ni nuu ka ndakuatu ni: Tata Dios, ja oo ni andivi, ka chiñu'u san sivi ni, chi ia ii kuu ni, ja na kii ni tatnuni ni.

Te sa'a ni nagua kuini ni ja na koo ñuyiu ya'a, nagua oo andivi.

³ Ka'an mani ña ni ja na koo ja vi kokaa san ndi'i ni kiuu.

⁴ Te kuaka'nu ini ni nuu yika kuechi san, chi suni ka jaka'nu ini san nuu ndi'i ñayiu ka sa'a ña jakue'e.

Te ma kuandetü ni ja junkau san nuu jakue'e, chi sua'a skaku ni'nu ña ni nuu jakue'e yun —jiña'a Jesús.

⁵ Te suni jiña'a ka ya:

—Vi koka'on ja ndee in maa ni oo in ñayiu ja ndeka tna'a gua'a jin ni. Te nuu sau ñuu jakuaa, ki'in ni ve'e de, te kuña'a ni: “Ñani, tanuu ni uni xtaa ni, na kaa in tee jini tna'a jin san, ⁶ chi vi inka ni kee de ve'e san ja vaji jika de, te tu sa'un na xtaa ka neva'a san ja kaa de”, kuña'a ni. ⁷ Te kachi tee yun ndee kunu ini ve'e de: “Ma koxna'a ña ni, chi ja ndesi gua'a ye'e san, te ja katuü va'a san jin suchi kueli san, te ma kuu ja ndakoo san ja taa san”, kachi de. ⁸ Te ka'an san ja visi ma ndakoo de ja ndeka tna'a gua'a ni jin de, su vija tu kuini de ja nunuu nunuu koxna'a ni de, guaa ndakoo de te taa de ndi'i nagua ja'ni

ña jin ni. ⁹ Te yun guaa suni ka'an san: Vi kakan ni nuu ia Dios, te na taa ya. Vi nduku ni, te vi ni'i ni. Vi kana ni, te na ndakune ia Dios ye'e. ¹⁰ Chi ndi'i ñayiu jikan, te ni'i. Te na in nduku, te ndani'i. Te na in kana, te ndakune ia Dios ye'e.

¹¹ 'Axi nuu ja ndee in maa ni kuu tata, te nuu ja jikan se'e ni in xtaa, ¿te a kuña'a ni in yuu? Axi nuu ja jikain in chiaka, te ¿a kuu ini ni ja kuña'a ni in koo ja kai? ¹² Axi nuu jikain in ndiuu, te ¿a kuña'a ni in ndilo'lo ja kai? ¹³ Su nuu ja maa ni ja ka kuu ni ñayiu kue'e, te ka jini ni vi kuña'a ni jagua'a nuu se'e ni, te vi'i ka tu maa Tata Dios oo ndee andivi, chi taa ya Espíritu maa ya nuu ja na vi kakan ni —jiña'a Jesús.

Ka xtavi kuechi de Jesús ja oo ya jin jaka'nu maa Tachi

¹⁴ Ni tau Jesús tachi xeen ja ni ndasa'a ñi'i in tee. Te nuu ni kana tachi xeen yun, te ni kuu ni ndaka'an tee yun, te vi ndi'i ñayiu ni ka sa'u kuii kuiti ini ja siun ni kuu. ¹⁵ Su sava ñayiu ni ka ka'an:

—Jin jaka'nu maa tachi ka'nu nani Beelzebú tau tee ya'a sava ka tachi xeen yun.

¹⁶ Te sava ka ñayiu ni ka kuini ja vi koto tnuni ña jin ya, te ni ka jikain ja na sa'a ya in tniuu ka'nu ja vaji ichi andivi. ¹⁷ Su Jesús, chi ni jini ya ja siun ka ndakani ini ñayiu yun, te jiña'a ya:

—Ndi'i ñuu nuu ka sa'a siin tna'a ñayiu, ka jinkondei ka jaxin tna'a, te ndisa maa ni mai ka xnaa tna'i. Te ñayiu in ve'e ja ka sa'a siin tna'i, chi ka jaxin tna'i, te ma kuu ka ja vi koo nika'nui. ¹⁸ Te suni saa kuu jin Tachi, chi nuu

ja na jinkondee ja vi kaxin tna'a ndisa maa, ¿te naxa kuu kotatnuni ka? Ka'an san tno'o ya'a, chi ka ka'an maa ni ja jin jaka'nu maa tachi ka'nu nani Beelzebú, tau san sava ka tachi ini anu ñayiu. ¹⁹ Su nuu ja jin ma'ñu sagua tachi ka'nu skunu san sava ka tachi, te ¿na in ni jiña'a jaka'nu nuu tee ka skua'a jin maa ni, ja ka tau de tachi? Te tee yun ka kuu ja vi ka'nde ndaa kuechi ni. ²⁰ Su nuu ja jin jaka'nu maa ia Dios, tau san Tachi, te yun kei ka'an ja oo ya tatnuni ya nuu ka oo maa ni ya'a.

²¹ 'Te nuu ja in tee ndakui ja jito ve'e maa de oo de jin kua'a yuchi jin machete, te kukanu ini de ja tu sa'un nagua ndoñu'u ve'e de. ²² Su nuu na kii inka tee ndakui ka saa maa de, te kundee tee yun siki de, te kindee ndi'i tee yun ja kukanu ini de, te sa'a maa tee yun nagua kuini de, te vi ndaka'nde de ndatniuu ve'e yun.

²³ 'Chi ñayiu ja tu chituu ña jin san, chi ndakoi siki san. Te ñayiu ja tu ka ndaxtutu jin san, chi jatenui ñayiu vaji nuu san.

Ni ndajiokuiin tachi kue'e ini anu in ñayiu

²⁴ 'Te nuu kana in tachi kue'e ni ñu'u ña jin in ñayiu, te kua'an jiondita in nuu ñu'u yichi nduku ndenu ndatatu. Su nuu tuu, te ka'an: "Na ndajiokuion ve'e nuu ni keo ja vajio", kachi. ²⁵ Te nuu ndajiokuiin tachi yun, te nuku'un ini anu ñayiu yun na kuinio in ve'e ja ni ka ndaxtaa vi ni ka ndaskutu vii. ²⁶ Yun te ki'in jinkuaka uja tachi kue'e ndeva'a ka saa maa, te ndajinokuei te kiukuei te vi koo ini anu ñayiu yun. Nuu saa,

te kue'e ndeva'a ka ñayiu kokui saa jaxtnañu'u —jiña'a ya.

Na ta'u na ndetu ñayiu nini tno'o ia Dios

²⁷ Vi nini ka'an ya tno'o ya'a, te ni kana jaa in ña'a oo ne'u ñayiu ni ka kututu yun, te jiña'a ña:

—Na ta'u na ndetu ña'a ni skaku ña vi ni skaxin ña jin ni —jiña'a ña.

²⁸ Te jiña'a ya:

—Su na ta'u na ndetu ka maa ñayiu nini tno'o ia Dios, te skunkui —jiña'a ya.

Ka jikan ñayiu kue'e ja na sa'a Jesús in tniuu ka'nu

²⁹ Te nuu ni ka kututu ka ñayiu, te jiña'a Jesús:

—Ñayiu ka oo tiempu vitna, chi inu kue'e ndeva'i, chi ka jikain ja na sa'a san in tniuu ka'nu, su tu ka na tniuu ka'nu sa'a san, chi maa ni nagua ni ndo'o Jonás ndee jana'a. ³⁰ Chi nagua ni okuu Jonás in seña ja ni ka jini ñayiu ñuu Nínive, te suni saa ni kokuu jin sein, ja kuu san Se'e Teyii, chi kokuu san in seña nuu ñayiu ka oo tiempu vitna. ³¹ Te suni ndakoo in ña'a ni okuu reyna ni otatnuni ichi sur, kiuu sandaa ia Dios kuechi, te xtavi kuechi ña jin ñayiu ka oo tiempu vitna, chi jika ndeva'a ñuu ña'a yun, su ni kii ña ni onini ña tno'o ndichi ni ka'an rey Salomón. Te ka'nu ka kuu maa san ja oo san ya'a, saa rey Salomón. ³² Te vi ndakoo ñayiu ñuu Nínive kiuu sandaa ia Dios kuechi, te vi xtavi kuechi ñai jin ñayiu ka oo tiempu vitna. Chi ni ka ndatna'u ini ñayiu ñuu Nínive yun, te ni kiukuei ichi ia Dios nuu ni ka onini tno'o va'a ia Dios ja ni kaxtno'o

Jonás. Te ka'nu ka kuu maa san ja oo san ya'a, saa Jonás —jiña'a Jesús.

Ni kaxtno'o Jesús ja nduchi nuu kuu ja ye'e nii nuu yiki kuñuo

³³ Te suni jiña'a ka ya:

—Tu na in ñayiu ka jinio ja xtnui in lámpara, te tayu'i axi chi'i chii in jatnu, chi sua'a sonee sukuin nagua ja kondijin kiukuei ñayiu ini ve'i.

³⁴ Te nduchi nuu ni kuu in lámpara ja ye'e nii nuu yiki kuñu ni. Te nuu ja ka oo va'a nduchi nuu ni, te ye'e nii nuu yiki kuñu ni. Su nuu ja tu ka oo va'a nduchi nuu ni, te nii yiki kuñu ni oo nuu ñunee. ³⁵ Te koto va'a ni maa ni ja ndakani gua'a ini ni, te koo ni nuu ye'e ni'nu ndija, nagua ja ma ndakani kue'e ini ni ja koo ni nuu nee.

³⁶ Chi nuu ja ye'e nii nuu yiki kuñu ni, te ma kuu sa'a ni jakue'e, chi kuni kaji kuiti ni ja sa'a ni java'a, na kuinio in lámpara ja ye'e ni'nu —jiña'a Jesús.

Ni ka'an kuechi Jesús siki tee ka kuu fariseo vi tee ka kaxtno'o Ley Moisés

³⁷ Nuun ni ndi'i ni ka'an Jesús, te ni ka'an ña in tee kuu fariseo ja ki'inkuei ya ve'e de, vi kaa ya xtaa. Te nuu ni jinokuei ya, te ni ka jinkoo ya nuu mesa. ³⁸ Te nuu ni jini tee kuu fariseo yun ja tu ni ndanda'a ya ama ka ja kaa ya xtaa, te vi ni sa'u kuu ini de ja tu skunkuu ya nagua oo costumbre.

³⁹ Su yun te jiña'a Jito'o Jesús nuu de:

—Maa ni ja ka kuu ni tee fariseo, chi ka ndakate ni yata vasu jin yata ko'o, su ichi ini oo chitu jin jatne'e. Te suni saa ka kuu maa ni, chi

ka oo chitu ni jin tniuu kui'na vi jane'e jayichi.
⁴⁰ ¡Se'e tee vasa! ¿A tu ka jini ni ja ia ni sa'a ichi yata kuu ia ni sa'a ichi ini? ⁴¹ Vi skuta'u ni nagua ka neva'a ni nuu ñayiu ka kunda'u jin ndee ini ndee anu ni, nagua ja vi nduvii ni.

⁴² 'iNda'u ni ka maa ni, tee fariseo! Chi ka soko ni nuu ia Dios uxi ja ciento menta vi ruda vi ndi'i nuu yuku kuu ja ka jitu ni, nagua ni tatnuni ia Dios nuu Moisés ja vi sa'o. Su tu ka skunkuu ni ja vi sa'a ndaa ni jin ja vi kutoo ni ia Dios. Chi ya'a kuu ja kanuu ka ja vi sa'a ni, te suni ma vi xndendoo ni ja vi soko ni nuu ya.

⁴³ 'iNda'u ni ka maa ni, tee fariseo! Chi ka junkuaan ini ni ja vi jinkoo ni nuu oo jayiñu'u ini ve'e ii sinagoga, vi suni ka kuini ni ja vi ka'an yiñu'u ndeva'a ñayiu jin ni nuu ka nukuntna'a ni jin nuu ya'u. ⁴⁴ ¡Nda'u ni ka maa ni, tee ka kaxtno'o Ley Moisés vi tee ka kuu fariseo, se'e ndijani ini! Chi ka kuu ni na kuinio yau ñaña ja tu ndijin oo, te ka ya'a ñayiu siki, su tu ka jini nagua oo yun —jiña'a ya.

⁴⁵ Te ni ka'an in tee kaxtno'o Ley Moisés, te jiña'a de:

—Mastru, nuu ka'an ni siun, te suni kane'e ña ni jin ndee sein —jiña'a de.

⁴⁶ Te jiña'a ya:

—iNda'u ni ka maa ni, tee ka kaxtno'o Ley Moisés! Chi ka skuiso ni ñayiu in ja vee ndeva'a ja ma vi kundei vi kondiso. Su tu ka chituu sa'un ni jin. ⁴⁷ ¡Nda'u ni ka maa ni! Chi ka sa'a ni ve'e siki yau ñaña tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a, ja ni ka ja'ni ndi nija'nu maa ni. ⁴⁸ Su ja ka sa'a ni siun jinkui'nu inio ja ka ka'an ni ja

vatuka ni ka sa'a ndi nija'nu ni, chi suu de ni ka ja'ni ña, te maa ni ka sa'a ve'e siki yau ñaña yun.

⁴⁹ Te yun guaa ndee jana'a ja ni ka'an ia Dios in tno'o ndichi, te jiña'a ya: “Tetniuu rin tee vi ndakani tno'o rin vi tee chitniuu rin ja vi xtutenuu de tno'o rin, su sava de vi ka'ni ña ñayiu vi sava de vi sondikin ñai”, jiña'a ya. ⁵⁰ Te yun guaa nuu ñayiu ka oo tiempu vitna ndakan tno'o ia Dios siki ndi'i tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ja ni ka ja'ni ndi nija'nu ni ndee kiuu nuu ni jinkoo jaa ñuyiu. ⁵¹ Keja'a jin ndee Abel, te kenta jin ndee Zacarías, tee ni ka ja'ni ñayiu ma'ñu sagua altar ne'u ve'e ii maa veñu'u ka'nu. Te yun guaa ka'an san jin ni ja nuu ñayiu ka oo tiempu vitna ndakan tno'o ia Dios taka kuechi yun.

⁵² 'iNda'u ni ka maa ni, tee ka kaxtno'o Ley Moisés! Chi ka jasi ni ichi ja vi jinkui'nu ini ñayiu tno'o ia Dios, te vini maa ni tu ka jinkui'nu ini ni, te ni ja tu ka jandetu ni ja vi jinkui'nu ini ñayiu —jiña'a Jesús.

⁵³ Te nuu ni ka'an ya tno'o ya'a, te ni ka kiti ini ndeva'a tee ka kaxtno'o Ley Moisés vi tee ka kuu fariseo, te ni ka jinkondee de ka xtichi ña de jin kua'a tno'o vijin. ⁵⁴ Chi ka kuini de ja na kanakau ya jin tno'o ka'an ya, nagua ja kuu vi ka'an kuechi de siki ya.

12

Ni kaxtno'o Jesús naxa vi koto ñayiu mai

¹ Te vi nini siun kuu, te ni ka kututu kua'a ndeva'a ñayiu, te vi sua'a ka jexin ni'nu tna'i ja kua'a ndeva'i kuu. Te ni jinkondee Jesús ka'an

ya xtnañu'u ka nuu tee ka skua'a jin ya, te jiña'a ya:

—Vi koto gua'a ni maa ni, te ma vi sa'a ni nagua ka sa'a tee ka kuu fariseo, ja tu ka skunkuu de nagua ka kaxtno'o de. ² Chi tu na in guaa kuu ja koyu'u ja ma tuu ndijin, te ni in maa kuu ja kiyu'u, chi ndi'i tuu ndijin, te vi kuni ñayiu. ³ Te yun guaa ndi'i tno'o ja ka ka'an yu'u ni nuu nee, kejioo ndijin ja vi kuni taka ñayiu. Te ndi'i tno'o ja ka ka'an yu'u ni nduso'o inka ñayiu ja oo ini ve'e, ndi'i tno'o yun kejioo ja vi kana jaa ñayiu ndee siki ve'e —jiña'a Jesús.

⁴ Yun te jiña'a ka ya:

—Ka'an san nuu maa ni, vi amigo, ja ma vi koyu'u ni ja ja'ni ña jin ni, chi tu nagua kuu ja sa'a ka. ⁵ Su kaxtno'o san na xiin nuu guaa vi koyu'u ni: Vi koyu'u ni nuu ia Dios, chi maa ya guaa kuu ndakindee ya ja ka tekuni, te suni ndiso tniuu ya ja tnaa ña ya nuu andeya. Te nuu maa ya guaa vi koyu'u ni.

⁶ 'Su vi kondia'a ni ja tisala, chi tu ka ndee ya'u ti, chi ndee u'un ti ja uu pesu. Te vini saa, te ni in ti, tu ndunaa ini ia Dios ja jito ya ti. ⁷ Te ¿ndee ka maa ni ja ndunaa ini ña ia Dios? Te ndee ixi xini ni na'a ya nasaa ka kuu. Te ma vi koyu'u ni, chi ka ndee ya'u ka maa ni saa taka tisala kueli yun.

Vi ndaa yu'o nuu ñayiu ja ka kandijao Jesús

⁸ 'Te ka'an san ja ndi'i ñayiu ka ndaa yu'u nuu sava ka ñayiu ja ka kandija ñai jin san, te suni sein, ja kuu san Se'e Teyii, chi suni ndaa yu'u san nuu ia ka jinokuechi nuu Tata Dios ja

ka kandija ñai jin san. ⁹ Su na ñayiu tu ndaa yu'u ja kandija ñai jin san nuu ñayiu ñuyiu ya'a, te suni ma ndaa yu'u san nuu ia ka jinokuechi nuu Dios ja ka kandija ñai jin san. ¹⁰ Kuaka'nu ini ia Dios jin ñayiu kane'e ña jin sein, ja kuu san Se'e Teyii, su ma kuaka'nu ini ya jin ñayiu kane'e ña jin Espíritu ya. ¹¹ Nu ka jaka ña ja ka kanakau ni nuu nda'a tee ka tatnuni nuu ve'e ii sinagoga, axi nuu nda'a tee ka ja'nde kuechi, axi nuu nda'a tee ka netniuu, te ma vi kondi'ni ni naxa vi ka'an ni'nu ni ja ja'a ni, axi naxa vi kuña'a ni. ¹² Chi nuu kuyatni ja vi ka'an ni, te kaxtno'o maa Espíritu ia Dios na tno'o kuu ja vi ka'an ni —jiña'a Jesús.

Ma vi kondioo inio ja vi kuu kuikao

¹³ Te ne'u ñayiu yun ni kee in tee, te jiña'a de nuu Jesús:

—Mastru, ka'an ni nuu ñani san ja na ka'nde de ja ni'i san ja sa'a jajin san —jiña'a de.

¹⁴ Te jiña'a Jesús:

—Ñani, tu na in ni jani ña jin san ja koka'nde san kuechi axi ja koka'nde san nagua ka neva'a ni —jiña'a ya.

¹⁵ Yun te jiña'a ya nuu ndi'i ñayiu yun:

—Vi koto va'a ni maa ni ja ma vi ndioo ini ni ja vi koneva'a kua'a ni, chi masu nuu kua'a ja ka neva'a ñayiu vaji ja ka tekui —jiña'a ya.

¹⁶ Yun te ni ka'an jioni'ni ya, te jiña'a ya:

—Ni oo in tee kuika ja ni kuva'a vii ndeva'a nuu ñunde'i de. ¹⁷ Te ni ndakani ini de jin anu de: “¿Naxa sa'o, te tu ndee nune ja tava'o ja ni kee nuu ñunde'io?” kachi de. ¹⁸ Yun te ni

ndakani gua'a ini de, te ni kachi de: “Sua'a na sa'o: na kanio yaka ya'a, te na ndasa'o ja na'nu ka, nagua ja yun tava'o ndi'i ja ni kee nuu ñunde'io vi taka ja neva'o. ¹⁹ Yun te na ndatatu, chi ja ni tava'a kua'o nagua ja kokao kua'a kuia, te na kaa na ko'o vi na kusii inio, chi tu nagua ja'ni ka ña jion”, kachi de. ²⁰ Su yun te jiña'a ia Dios: “Tee vasa, vi jakuaa vitna kuu ron, te çna in kuu ja kendoo jin ndi'i ja ni tava'a ron jian?” —jiña'a ya—. ²¹ Te saa kuu jin taka ñayiu ka ndioo ini ja vi kuu kuikai ñuyiu ya'a, su ka kunda'ui nuu ia Dios —jiña'a Jesús.

Tu jiniu'u ja vi kondi'ni ndeva'o

²² Yun te jiña'a Jesús nuu tee ka skua'a jin ya: —Ma vi kondi'ni ni nagua kuu ja vi kaa ni ja vi koteku ni, axi nagua vi kui'nu ni. ²³ Chi ja ndee ya'u ka kuu anuo masu ndei jao, te suni ndee ya'u ka yiki kuñuo masu sa'un ni'nuo. ²⁴ Vi kondia'a ni tikaka, ja ni tu ka jitu ti, ni tu ka ndaxtutu ti ja vi kaa ti, ni tu ka neva'a ti yaka ti. Su visi ni saa, te jiña'a ia Dios ja ka jaa ti. Te vi'i ka tu maa ni, te ka ndee ya'u ka ni nuu ia Dios saa kiti ndagua yun. ²⁵ Te visi na vi kondi'ni ndeva'a ni, su ma kuu vi ndaskua'nu ni yiki kuñu ni ni in yiki. ²⁶ Te nuu ja vi ni in tniuu luluu ma kuu vi sa'a ni, te çnau ja ka ndi'ni ni ja ja'a sava ka ndatniuu?

²⁷ 'Vi kondia'a ni naxa ka ja'nu ita yuku ja luu ka ndaa, te ni tu ka satniuu, ni tu ka kunu. Su sein chi ka'an san sua'a: Ja ni Salomón jin ndi'i javii ni oneva'a de, te ni tu ni oni'nu de nagua luu ka ndaa ita yun. ²⁸ Chi nuu ja saa skui'nu ia

Dios jin yuku yun ja vitna oi, te xtnee vija kei nuu ñu'u ja kai, te vi'i ka tu maa ni ja ma skui'nu ña ya, visi tu ka kandija gua'a ni. ²⁹ Yun guaa maa vi kondi'ni ni nagua kuu ja vi kaa ni, vi ja vi ko'o ni, te ni ma vi koyu'u ni. ³⁰ Chi ndi'i ya'a kuu ja ka nduku ñayiu ñuyiu. Su Tata Dios, chi ja jini ya nagua kuu ja ka ja'ni ña jin ni. ³¹ Te gua'a ka kuu ja vi nduku ni ja vi koo ni nuu tatnuni ia Dios, te na'a maa ya ja taa ya ndi'i nagua ka ja'ni ña jin ni —jiña'a Jesús.

Ni kaxtno'o Jesús naxa vi koo kuikao ndee andivi

³² 'Ma vi koyu'u ni, ja ka kuu ni na kuinio in taju luluu ndikachi san, chi ni junkuaan ini Tata Dios ja taa ya nuu tatnuni ya vi koo ni. ³³ Vi xiko ni ja ka neva'a ni, te vi kuña'a ni xu'un nuu ñayiu ka kunda'u. Vi sa'a ni na kuinio in itni ja tu kuu tu'u, te vi skaya ni jakuika vi koneva'a ni guaa ndee andivi, nuu ma kuu ja kiuu kui'na, te ni ma kiuu tikixin ja xnaa ti. ³⁴ Chi nuu oo jakuika ka neva'a ni, te suni yun vi koo anu ni.

Na vi kotua'o kiuu ndenta Jesús

³⁵ 'Vi kotua'a ni, te vi ndaxnuu ni lámpara ni. ³⁶ Te vi kokuu ni na kuinio in tee jinokuechi ja ndetu de ja ndajiokuiin jito'o de, ja kua'an tee yun in viko tnanda'a. Te vija oo tua'a de ndetu de nagua ja nuu na kana tee yun ye'e, te ñama ndakune de. ³⁷ Na ta'u na ndetu tee jinokuechi yun nuu ja ndito de nuku'un ña jito'o de nuu ndajino tee yun. Te ka'an ndandaa san ja juntaa ña maa jito'o yun nuu mesa, te vi maa de kunokuechi ja jione'e de ndei kaa tee jinokuechi

yun. ³⁸ Te na ta'u na ndetu tee jinokuechi nuu ja ndito de nuku'un ña jito'o de, visi vi ñuu sagua axi nuu makundikin ndenta jito'o de. ³⁹ Su vi kuni maa ni tno'o ya'a: ja nuu ja siun, te jini in tee xiin ve'e na ore kenta kui'na, chi kondito de, te ma kuandetu de ja kiuu kui'na yun ve'e de ja su'u. ⁴⁰ Te suni saa ni maa ni, vi kotua'a ni, chi ore ja tu ka nee ini ni, te ndenta sein, ja kuu san Se'e Teyii —jiña'a Jesús.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a uu tee ka jinokuechi

⁴¹ Yun te ni jikan tno'o Pedro:

—Jito'o san, ¿a nuu maa sein ja ka skua'o ka'an ni tno'o jioni'ni ya'a, axi nuu ndi'i ñayiu ka'an ni? —jiña'a de.

⁴² Te jiña'a Jito'o Jesús:

—¿Ndee tee kuu tee jinokuechi ndaa nuu jito'o de, te jinkui'nu gua'a ini de ja chitniuu ña jito'o de ja na kokoto de ve'e tee yun, te na kokuña'a de ja vi kokaa sava ka ñayiu ka jinokuechi yun jin ore? ⁴³ Na ta'u na ndetu tee jinokuechi yun ja nuu ndii jito'o de, te nuku'un ña de ja skunkuu gua'a de ndi'i tniuu ni tekun tniuu de. ⁴⁴ Chi ka'an ndaa san ja chitniuu ña jito'o de yun ja suu de kotatnuni nuu ndi'i ja neva'a tee yun. ⁴⁵ Su nuu na ndakani ini tee jinokuechi yun jin anu de: “Ma ndajiokuiin yachi jito'o”, te jinkondee de kani de sava ka tee vi ña'a ka jinokuechi yun, te jinkoo de kaa de vi ko'o de vi jini de. ⁴⁶ Te sanaa ni, te ndajino jito'o de kiuu tu nee tu kuu ni ini de vi ore ja tu jini de. Te kani ndeva'a ña

tee yun, te tnaa ña de nuu vi tniuya'u tee kue'e yun yika kuechi de jin ñayiu tu ka kandija.

⁴⁷ 'Chi tee jinokuechi ja jini de naxa junkuaan ini jito'o de, te tu sa'a tua'a de ja skunkuu de, tee yun, chi kua'a ka jichi kani ña jito'o de. ⁴⁸ Su tee jinokuechi ja tu jini de ja jakue'e kuu ja sa'a de, chi joo ni kani ña jito'o de. Chi ñayiu xiin nuu ni jiña'a kua'a ka Jito'o, te suni kua'a ka ndakan de nui. Te ñayiu ja kukanu gua'a ka ini ña de, chi kua'a ka kakan de nui —jiña'a ya.

Ka sa'a siin tna'a ñayiu ja ja'a Jesús

⁴⁹ Te jiña'a ka Jesús:

—Sein, chi vaji san ja skuikin san ñu'u nuu ñuyiu ya'a, te kuini san ja sua'a, te vi uun ni ni na kanda'a ñu'u. ⁵⁰ Su tna'a san kua'a tnundo'o, te yun guaa kusuchi ndeva'a ini san, guaa ndee na skunkuu. ⁵¹ Ka ndakani ini ni ja ni kee san ja vi koo mani ni jin ñayiu. Su ka'an san ja ña'a, chi saa sua'a ja vi sa'a siin tna'a ñayiu. ⁵² Chi ndee vitna jin kiuu kua'on, vi jinkondee ñayiu in ve'e vi kuu siin ja ja'a san. Te vi ndakoo uni siki ui, te ui siki uni. ⁵³ Te vi sa'a siin tna'a yua jin se'e, vi se'e jin yua, vi si'i jin se'e si'i, te se'e si'i jin nanai, vi janu jin nana xiso, vi nana xiso jin janu —jiña'a Jesús.

Ni kaxtno'o Jesús ja ja'a seña andivi

⁵⁴ Te suni jiña'a Jesús nuu ñayiu kua'a yun:

—Nuu ka jini maa ni ja ndututu viko ichi nuu kee nikandii, te ka ka'an ni ja kuun sau, te vi saa ndija kuu. ⁵⁵ Te nuu jinki'i tachi nana nuu ichi sur, te ka ka'an ni ja sa'a i'ni, te vi saa ndija kuu. ⁵⁶ ¡Se'e ndijani ini! ¿Naxa kuu taka seña andivi

vi nuu ñu'u ja ka jinku'un ini ni, te naxa kuu seña ja sa'a maa san vitna ja tu ka jinkui'nu ini ni? —jiña'a ya.

Vi sa'a ndaa ni kuechi ni jin ñayiu ka skiti ini tna'a jin ni

⁵⁷ Te jiña'a ka Jesús:

—¿Te nau ja tu ka sa'a ndaa maa ni kuechi ni ja kuu ndaa? ⁵⁸ Chi nuu na in ñayiu ka'an kuechi siki ni, te konuu ini ni ja sa'a ndaa ni jin ñayiu yun nuu ichi kua'ankuei ni, ama ka ja kanakau ni nuu nda'a tee netniuu. Chi nuu tuu, te ndasia'a ña de nuu nda'a tee ja'nde kuechi, te tee ja'nde kuechi yun ndasia'a ña de nda'a ndaja'a, te vi kasi ña tee yun vekaa jin ni. ⁵⁹ Te ja saa, chi ka'an san ja ma yaa ni yun vi guaa ndee tniuya'u ndi'i ni ja ndita ni —jiña'a Jesús.

13

Kanuu ja vi ndatna'u ini ñayiu

¹ Te vi maa kiuu saa ni jinokuei sava tee ni ka ndakani nuu Jesús naxa ni sa'a Pilato jin ndee saa tee ñuu Galilea, ja vi maa ore ka ja'ni de kiti ja vi soko de nuu ia Dios, te ni ja'ankuei soldado Pilato, te ni ka ja'ni de tee Galilea yun. ² Te jiña'a Jesús:

—¿A ka ndakani ini ni ja ka oo ndeva'a ka kuechi tee yun saa sava ka ñayiu ñuo, yun guaa siun ni ka ndo'o de? ³ Su ka'an san ja ña'a. Su nuu ja ma vi ndatna'u ini ni nuu yika kuechi ni, te suni saa ni vi kuu ni. ⁴ ¿Axi ka ndakani ini ni ja xa'un uni ñayiu ni ka ji'i ja ni tavi ña torre Siloé, chi ka oo ndeva'a ka kuechi saa sava ka

ñayiu ñuu Jerusalén, yun guaa siun ni ka ndo'i?
⁵ Su ka'an san ja ña'a. Su nuu ja ma vi ndatna'u
 ini ni nuu yika kuechi ni, te suni saa ni vi kuu ni
 —jiña'a Jesús.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a tnu tichi iuu

⁶ Yun te ni ka'an jioni'ni Jesús, te jiña'a ya:

—Ni oo in tee ni oneva'a in tnu tichi iuu,
 nukuiin ma'ñu sagua nuu ka oo xtnuu kuii de.
 Te ni ja'an de ni nduku de kiti vixin nuu tnu,
 su tu nagua ni ni'i de. ⁷ Yun te jiña'a de nuu
 tee jito xtnuu kuii de yun: “Vitna jino uni kuia
 ja kii kutu san ja ndaxtutu san tichi iuu, te vini
 ja in jichi tu ni'i san ti. Te yun guaa ka'nde ni
 tnu, nagua ja ma kosa'a tneñu uun tnu nuu ñu'u
 san”, jiña'a de. ⁸ Yun te jiña'a tee jito xtnuu kuii
 yun: “Xndoo ni tnu, visi ja kuia ya'a, te na xtaya
 san ndu'u tnu vi na tnaa san ja'an. ⁹ Kondio'ni
 axi sasaa te kuun kiti vixin tnu, axi nuu ja tuu,
 te ka'nde ni tnu”, jiña'a de —ni ka'an Jesús.

Ni ndasa'a Jesús in ña'a ku'u kiuu ndatatu

¹⁰ In kiuu ndatatu oo Jesús ve'e ii sinagoga,
 kaxtno'o ya nuu ñayiu. ¹¹ Te yun oo in ña'a ni
 ndutoso yata, te ja ni kuu xa'un uni kuia ku'u
 ña ni sa'a espíritu tachi, te tu ni kuu sa'un ja
 ndundaa yata ña. ¹² Te nuu ni jini Jesús jin ña,
 te ni kana ña ya ja ni jino ña, te jiña'a ya:

—Xixi, ja ni kujioo kue'e ni —jiña'a ya.

¹³ Te ni sonee ya nda'a ya siki ña. Te vi
 nuu saa ni ndundaa yata ña, te ni jinkondee
 ña ndakuanta'u ña nuu ia Dios ja ni nduva'a
 ña. ¹⁴ Su ni kiti ini tee kuu nija'nu nuu ve'e ii

sinagoga yun ja siun ni ndasa'a Jesús ña'a yun kiuu ndatatu, te jiña'a de nuu ñayiu ka oo yun:

—Iñu kiuu ka neva'o ja vi satniuo, te kiuu yun kikuei ni ja vi kutatna ni. Su kiuu ndatatu, chi ma kuu —jiña'a de.

¹⁵ Yun te jiña'a Jesús:

—iSe'e ndijani ini! ¿A tu ka ndajin in in maa ni isndiki ni axi mentu ni kiuu ndatatu ja ki'inkuei ni jin ti ja vi ko'o ti ndute? ¹⁶ Te ña'a ya'a ja suni in ndikin tata Abraham kuu ña, te ja ni kuu xa'un uni kuia nu'ni ña nuu kue'e ni sa'a Tachi. Te ¿a masu vatuka kuu ja ndajin san ña, visi kiuu ndatatu kuu vitna? —jiña'a ya.

¹⁷ Te nuu ni ka'an ya tno'o ya'a, te ni ka kukanoo ndi'i tee ka ka'an u'u ña jin ya. Su kua'a ñayiu ni ka kusii ini nuu ni ka jini ja ni sa'a ya in tniuu vii ndeva'a.

Ni kaxtno'o Jesús naxa sa'a in ndikin yuku stancia

¹⁸ Te jiña'a Jesús:

—¿Nagua kuu ja kintna'a inuu jin naxa tatnuni ia Dios, te nagua kuu ja skintna'a inuu jin san? ¹⁹ Naxa tatnuni ia Dios kuu inuu jin ndikin yuku stancia, ja ni ki'in in tee, te ni skute de nuu ñunde'i de. Ni jite te ni ja'nu, te ni kuu in yutnu ka'nu, te vi ndee kiti ndagua ka tnaa ti taka ti nuu nda'a tnu.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a levadura

²⁰ Te jiña'a ka Jesús:

—¿Nagua kuu ja kintna'a inuu jin naxa tatnuni ia Dios? ²¹ Naxa tatnuni ya kuu inuu jin levadura, ja ni ki'in in ñasi'i, te ni saka ña nuu

uni tija'an yujan triu, vi guaa ndee ni kiuu ndo'o ndi'i yujan yun —jiña'a Jesús.

Na kiukueio ye'e kuiñi

²² Te nuu ñu'u ichi Jesús ja kua'an ya Jerusalén, ni kaxtno'o ya tno'o ia Dios nuu ñayiu ñuu na'nu vi ñuu kueli. ²³ Te ni oo in tee ni jikan tno'o ña jin ya, te jiña'a de:

—Jito'o san, ¿a joo ni ñayiu skaku ni'nu ia Dios? —jiña'a de.

Te jiña'a Jesús:

²⁴ —Vi nduku ndee ni ja kiukuei ni ye'e kuiñi, chi ka'an san ja kua'a ñayiu vi kuini ja kiukuei, su ma kuu kiukuei. ²⁵ Chi kiuu na ndakoo tee xiin ve'e ja ndakasi de ye'e, te maa ni, nuu ja vi kendoo ni ye'e, te vi jinkondee ni vi kana ni yuye'e: “Jito'o san, ndakune ni ye'e, na kiukuei san”, vi kuña'a ni. Su kachi de: “Tu jini ña san na ñayiu ka kuu ni”, kachi de. ²⁶ Yun te vi jinkondee ni vi ka'an ni: “Jito'o san, maa san ka kuu ja vi in ni ni ka jaa ni ka ji'o, vi nuu ya'u ñuu san ni kaxtno'o ni tno'o ni”, vi kuña'a ni. ²⁷ Su yun te kachi de: “Ja ni ka'an san ja tu jini ña san na ñayiu ka kuu ni. Vi kujioo ni nuu san, chi ñayiu ka sa'a jakue'e ka kuu ndi'i ni”, kachi de. ²⁸ Te yun vi nda'i vi kana ni, te vi ndaka'ñi no'o ni nuu vi kuni ni Abraham vi Isaac vi Jacob jin ndi'i tee ni ka ndakani tno'o ia Dios, ja ka oo de nuu tatnuni ia Dios. Te maa ni, chi vi kendoo ni ye'e. ²⁹ Chi kikuei ñayiu ichi nuu kana nikandii, vi ñayiu ichi nuu kee ya, vi ñayiu ichi norte jin ichi sur ja vi jinkoi nuu mesa ja vi kai xtaa nuu tatnuni ia Dios. ³⁰ Te sava ñayiu ja

vitna ka kui ñayiu sandi'i, te sui vi nduu ñayiu xtnañu'u ja kiukuei nuu tatnuni ia Dios. Te ñayiu xtnañu'u vitna, vi ndui ñayiu sandi'i ja kiukuei nuu tatnuni ya —jiña'a Jesús sua'a.

Ni kusuchi ndeva'a ini Jesús ja ja'a ñuu Jerusalén

³¹ Te vi maa kiuu saa, ni jinokuei tee ka kuu fariseo, te ka jiña'a de nuu Jesús:

—Kee ni ya'a, te kua'an ni, chi kuini Herodes ja ka'ni ña de —ka jiña'a de.

³² Te jiña'a Jesús:

—Kua'ankuei ni te vi kuña'a ni nuu va'u jian ja koo san ya'a vitna vi xtnee ja tau san tachi vi ndasa'a san ñayiu ka ku'u, te kiuu kuu uni te xndi'i san tniuu sa'a san. ³³ Chi nini kuu ja kiondita san vitna vi xtnee vi isa, te saa ndenta san Jerusalén, chi tu na in tee ndakani tno'o ia Dios ja kuu de inka lado, chi maa ni Jerusalén ka ji'i de —jiña'a ya.

³⁴ Yun te jiña'a ya nuu ñuu Jerusalén:

—Jerusalén, Jerusalén, roon ja ja'ni ron tee ka ndakani tno'o ia Dios, vi kani yuu ron tee ni tetniuu ya, ¡nasaa jichi ni kuini rin ja ndaxtutu rin se'e ron na kuinio in chiuun ja ndachindijin ti se'e kueli ti, su tu ni kuini ron! ³⁵ Su kona'a ron ja kendoo nda'u kendoo kee ve'e ron. Te ka'an rin ja ma kuni uun ka ña ron guaa ndee na kenta kiuu vi kachi ñayiu: “Na ta'u na ndetu ia vaji jin jaka'nu maa Jito'o Dios ja kotatnuni ya”, vi kachi —jiña'a ya.

14

Ni ndasa'a Jesús in tee ku'u kue'e yi'i ña kuiñu kiuu ndatatu

¹ In kiuu ndatatu ni ja'an Jesús ve'e in tee kuu nija'nu nuu tee ka kuu fariseo, ja ni jaa ya xtaa. Te ka oo sava ka tee ka kuu fariseo ka ndia'a yu'u ña de. ² Te suni yun oo in tee ni chitu ña kuiñu nukoo de nuu oo Jesús. ³ Yun te ni jikan tno'o ya tee ka kaxtno'o Ley Moisés vi tee ka kuu fariseo, te jiña'a ya:

—¿A ka'an nuu Ley ja kuu ndasa'o in ñayiu ku'u kiuu ndatatu, axi ña'a? —jiña'a ya.

⁴ Su tu ni ka ka'an sa'un de. Yun te ni tnii ya tee ku'u yun, te ni ndasa'a ña ya, te ni ndatetniiu ña ya ja na no'o de.

⁵ Te jiña'a ya nuu tee ka kuu fariseo yun:

—Ndee ni guaa ma ndatau ni se'e ni axi isndiki ni nuu ja na kanakau in poso, ¿te a masu vi jino ndaa ni ndatau ni jin, visi kiuu ndatatu kuu? —jiña'a ya.

⁶ Te tu ni kuu vi ndajione'e de ni in tno'o.

Ñayiu ka oo nuu in viko tnanda'a

⁷ Nuu ni jini Jesús ja vi ndi'i tee ni ka kututu yun ka kaji de nuu na'a yiñu'u ka ja vi konukoo de, te ni ka'an jioni'ni ya, te jiña'a ya nuu de:

⁸ —Nuu ka'an ña in ñayiu ja ki'in ni in viko tnanda'a, ma jino ni te jinkoo ni nuu na'a gua'a ka, chi kana saa jaa in tee kuu ka'nu ka saa maa ni. ⁹ Te ja saa, chi jaa maa tee ni ka'an ña jin nduu ni ja vi koo ni nuu viko yun, te kachi de: “Tanunda'a ni ndakoo ni, chi jian konukoo tee ni kee ya'a”, kachi de. Te ja saa, chi kukanoo ni, te

ki'in ni jinkoo ni ndee jasandi'i ni ka. ¹⁰ Su nuu ja nuu ka'an ña in ñayiu ja ki'in ni in viko tnanda'a, kua'an ni te jinkoo ni ndee sandi'i ni ka, nagua ja nuu jaa tee ni ka'an ña yun, te kachi de: “Ñani, ya'a ni nuu oo gua'a ka ya'a konukoo ni”, kachi de. Te ja saa, chi ni'i ni ja yiñu'u nuu sava ka ñayiu ka nukoo jin ni viko yun. ¹¹ Chi nani kuu ñayiu ja sa'a ka'nui mai, te vi sa'a lule ña jin. Te ñayiu ja sa'a luluu mai, te vi sa'a ka'nu ña jin —jiña'a Jesús.

¹² Yun te jiña'a ya nuu tee ni jaka ña ja kaa ya xtaa:

—Kiuu kuini ni ja sa'a ni in viko ja vi kaxe'in ñayiu axi vi kaxini, ma ka'an ni ñayiu ka jini tna'a jin ni, te ni ñayiu ka kuu tna'a ni, te ni ñani ni, te ni ñayiu kuika oo yatni jin ni, chi ñayiu yun suni vi ndaka'an ñai kiuu na vi sa'i viko, te ndani'i ni ja ni skuta'u ni jin. ¹³ Te ña'a, nuu ja sa'a ni in viko, te ka'an ni ñayiu ka kunda'u, vi ñayiu ku'u nuu, vi ñayiu ku'u nda'a, vi ñayiu ku'u si'in. ¹⁴ Te na ta'u na ndetu ka maa ni, chi ñayiu yun ma vi ni'i ja vi ndajione'i. Su kiuu na vi ndateku ndiyi ja ni ka sa'a ndaa nuu ia Dios, te ndani'i maa ni —jiña'a Jesús.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a in viko ja vi kaxini

¹⁵ Te nuu ni ka'an ya siun, te ni ka'an in tee ka nukoo jin ya nuu mesa:

—iNa ta'u na ndetu ñayiu kiuu ja kai xtaa nuu tatnuni ia Dios! —jiña'a de.

¹⁶ Yun te jiña'a Jesús:

—Ni oo in tee ni sa'a in viko ka'nu ndeva'a ja vi kaxini ñayiu, te ni kana de kua'a ñayiu ja ki'inkuei viko yun. ¹⁷ Te nuu ni jino ore ja

kiukuei ñayiu vi kaxini, te ni tetniuu de in tee jinokuechi nuu de ja jinkuaka tee yun ñayiu, te kuña'a de: “Ne'ekuei ni na ki'on, chi ja ni kuva'a ndi'i ja kaxinio”, jiña'a de. ¹⁸ Su yun te ndi'i de ni ka ka'an ja na koneka'nu ini tee yun, chi ma ki'inkuei de. Te jiña'a tee xtnañu'u: “Koneka'nu ini ni ja ma ki'in san, chi vi inka ni ndakuaan san in ñu'u san, te ki'in san jinkoto san”, jiña'a de. ¹⁹ Te jiña'a inka de: “Sein, chi suni ma ki'in san, chi vi inka ni ndakuaan san u'un yunta isndiki san, te kuini san ja koto tnuni san ti, te jikanta'u san ja koneka'nu ini ni”, jiña'a de. ²⁰ Te jiña'a inka de: “Koneka'nu ini ni, chi vi inka ni tnanda'a san, te ma nune san ja ki'in san”, jiña'a de.

²¹ 'Yun te ni ndajiokuiin tee jinokuechi yun, te ni ndakani ndi'i de nuu jito'o de ja siun ka jiña'a tee yun. Te ni kiti ini jito'o de yun, te jiña'a de: “Kua'an ñama ni taka ichi na'nu vi ichi kueli ka oo ñuu ya'a, te kuaka ni ñayiu ka kunda'u, vi ñayiu ka ku'u nda'a, vi ñayiu ka ku'u si'in, vi ñayiu ka ku'u nuu, na kikuei vi koo viko ya'a”, jiña'a de. ²² Yun te nuu kuee ka, te jiña'a tee jinokuechi yun nuu jito'o de: “Ja ni sa'a san nagua ni tatnuni ni, su vini saa, te nune kua'a ka nuu vi konukoo ñayiu”, jiña'a de. ²³ Yun te jiña'a jito'o nuu tee jinokuechi yun: “Kua'an tuku ni sava ka ichi na'nu vi ichi kueli ja ka oo jika, te tenini ni ñayiu na kikuei nagua na chitu ve'e san. ²⁴ Chi ka'an san ja ni in ñayiu ni ka'an xtnañu'u san, ma kiukuei kai ve'e san ja vi kai xtaa”, kachi de —jiña'a Jesús.

Kanuu ja ndakani gua'a inio te kondikion Jesukristu

²⁵ Te kuakua'a ñayiu ni ka jata ndikin Jesús, te ni jionenuu ya, te jiña'a ya:

²⁶ —Nuu ja na in ñayiu kuini ja kondikin ña jin san, te tu kutoo gua'a ka ñai saa nagua kutoi yuai vi si'i, vi ñasi'i vi se'i, vi ñani vi kua'i, vi nagua kutoi mai, te ma kuu ja kondikin ñai ja vi skua'a san jin. ²⁷ Chi na ñayiu tu kuini ja kondikin ña jin san ja kuni tnundo'o, te tu jiniu'i ja kokui ñayiu vi koskua'a jin san.

²⁸ 'Vi koka'on ja ndee in ni kuini ja sa'a ni in torre, te ¿a masu xtnañu'u ka jinkoo ni ndakani gua'a ini ni nuu ja kenta xu'un ni, te jinkondee ni sa'a ni? ²⁹ Chi kana saa vi inka skuja ni nuu kavai yun, te ma sino ni, ja saa, chi ndi'i ñayiu ka ndia'a vi kuaku ndee ña jin ni. ³⁰ Te vi kachi: "Tee ya'a, chi ni jinkondee de sa'a de, te tu ni kundee de sino de", vi kachi.

³¹ 'Axi vi koka'on ja in rey kuini de ndakoo de ja vi kaxin tna'a de jin inka rey, te ¿a masu xtnañu'u ka jinkoo de ndakani gua'a ini de a kuu ja sa'a de jin uxi mil soldado de, ja vi kaxin tna'a de jin tee vaji jin oko mil soldado? ³² Te nuu ja jini de ja ma kuu sa'a de, te ama ka ja vi kitna'a ña tee yun ja vi kaxin tna'a de, te tetniuu de tee vi ka'an ja jikan de ja vi ndatno'o mani de. ³³ Te suni saa ni ka kuu maa ni, chi nuu ja ma vi ndakani gua'a ini ni ja vi xndoo ni ndi'i ja ka neva'a ni, te ma kuu vi kondikin ña ni ja vi koskua'o.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a ñii

³⁴ 'Ka jini ni ja ñii, chi ja gua'a kuu, su nuu ja na nduu uun, te ma kuu ndajiokuiin ja nduu axe tuku. ³⁵ Te ni tu jiniu'u ja kee nuu ñu'u, te ni ja nduu ja'an, chi vi nani ja kate ñayiu kuu. Te na in oo so'o ja konini, te na konini —jiña'a Jesús.

15

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a in ndikachi ni ndoñu'u

¹ Ndi'i ñayiu ni ka oxtutu xu'un impuestu ja kuano'o Roma jin sava ka ñayiu ka sa'a yika kuechi, ni ka jintna'a ja vi konini tno'o kaxtno'o Jesús. ² Te yun guaa ni ka ka'an ndee ña tee ka kuu fariseo vi tee ka kaxtno'o Ley Moisés, te ka jiña'a de:

—Tee ya'a, chi janta'u de ñayiu ka sa'a yika kuechi, vi in ni ka jaa de xtaa —ka kachi de sua'a.

³ Yun te ni ka'an jioni'ni Jesús, te jiña'a ya:

⁴ —Vi koka'on ja ndee in ni neva'a in ciento ndikachi, te ni ndoñu'u in ti. ¿A masu xndoo ni kuun xiko xa'un kuun kiti yun yuku, te ki'in ni nunduku ni kiti ni ndoñu'u yun ndee ndani'i ni ti? ⁵ Te nuu ndani'i ni ti, te ¿a masu vi ndasonee ni ti nuu soko ni, te kuano'o sii ini ni? ⁶ Te nuu ndajino ni ve'e ni, te ndaxtutu ni ñayiu ka ndeka tna'a gua'a jin ni vi ñayiu ka oo yatni jin ni, te kuña'a ni: “Vi kusii ini ni na vi kusii inio, chi ni ndani'i san ndikachi san kiti ni ndoñu'u”, kuña'a ni. ⁷ Te ka'an san ja suni siun kuu ichi andivi nuu oo ia Dios, chi oo ka jasii ini ja in ñayiu sa'a jakue'e ndatna'u ini, te kiui ichi ia Dios, saa kuun xiko xa'un kuun ñayiu ndaa ja tu ja'ni ña ja ndatna'u ini.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a in xu'un kaa ja ni ndoñu'u

⁸ 'Axi vi koka'on ja in ña'a neva'a ña uxi xu'un kaa, te ni ski'in ña in, ¿a masu vi xnuu ña iti, te ndaxtaa vii ña ve'e ña, te ndanduku vivii ña xu'un ña guaa ndee ndani'i ña? ⁹ Te nuu ndani'i ña, te ndaxtutu ña ñayiu ka ndeka tna'a gua'a jin ña vi ña'a ka oo yatni jin ña, te kuña'a ña: "Vi kusii ini ni na vi kusii inio, chi ni ndani'i san xu'un san ja ni ndoñu'u", kuña'a ña. ¹⁰ Te ka'an san ja suni siun kusii ini ia Dios vi ia ka jinokuechi nuu ya ja in ñayiu ndatna'u ini, te kiui ichi ia Dios —jiña'a Jesús.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a in suchi ni ndoñu'u

¹¹ Yun te jiña'a tuku Jesús:

—Ni oo in tee ni oneva'a uu seyii. ¹² Te jiña'a suchi lule yun nuu tatai: "Tata, ka'nde ni ja ni'i san ja kuta'u san, chi kuini san ja koneva'a maa san", jiña'i. Yun te ni ja'nde tee kuu yua yun nuu nduu se'e de. ¹³ Su ndee saa ni kiuu, te ni xiko ndi'i suchi lule yun, te ni ni'i xu'un ja kua'in inka ñuu jika, te yun ni xnaa ndi'i xu'in jin jane'e jayichi ni sa'i. ¹⁴ Te nuu ni ndi'i xu'in ja ni xnai, te ni kenta in tnama xeen ndeva'a ñuu yun. Te ni keja'a kumani ndeva'a ja kai.

¹⁵ 'Yun te ni ja'in ni ndukui in tniuu sa'i nuu in tee ñuu yun. Te ni tetniuu ña tee yun ja kua'in ja kokotoi kini de. ¹⁶ Te vi jio'i ja kai ja ka jaa kini yun nagua ja chitu chii, su tu na in jiña'a ja kai. ¹⁷ Yun te ni jinkoi, te ni ndakani gua'a ini, te ni kachi: "Na yatni ñayiu ka jinokuechi nuu tatao, te tu ndoñu'u ja vi kai, te yoon ji'i soko

ya'a. ¹⁸ Na no'o ve'e tatao, te na kuña'o: Tata, ni sa'a san yika kuechi nuu ia Dios vi nuu maa ni, ja kuu ni yua san. ¹⁹ Te vi tu oo tu kaa ka san ja kokuu san se'e ni. Su sa'a ña ni na ni kuinio in tee ka satniuu nuu ni, na kuña'o", ni kachi.

²⁰ 'Te ni ndaki'in ichi kuano'i ve'e tatai, su vi jika ka kuano'i, te ni ndakuni ña tatai, te ni kunda'u ini ndeva'a ña de. Yun te ni jino de ni nutna'a ña de, te ni ndakanu ni'nu ña de vi ni chitu de jiki nuu se'e de yun. ²¹ Te jiña'a se'e de yun: "Tata, ni sa'a san yika kuechi nuu ia Dios vi nuu maa ni, ja kuu ni yua san. Te vi tu oo tu kaa ka san ja kokuu san se'e ni", jiña'i. ²² Su yun te ni tatnuni tee kuu yua yun nuu tee ka jinokuechi nuu de: "Vi kene'e ñama sa'un gua'a ka, te vi skui'nu ron se'e rin, te vi tnaa ron in xe'e nda'i, te vi chi'i ron ndijan ja'i. ²³ Te mavijinkuaka in chikeru rin, kiti ndatnu ka yun, te vi ka'ni ron ti, te na vi sa'o viko ja ni ndajaa se'e rin. ²⁴ Chi na kuinio ja ni ji'i, te ni ndatekui, chi ja ni ndoñu'i, te ni ndentai vitna", jiña'a tata yun. Yun te ni ka jinkondee de ka sa'a de viko ja ka kusii ini de.

²⁵ 'Te seyii jakua'a de yun, chi yuku oo de. Te nuu ni nduyatni de ja ni ndajiokuiin de ve'e de, te ni jini de ja ka tee yaa vi ka jita ja'a ñayiu. ²⁶ Yun te ni kana de in tee jinokuechi ve'e de, te ni jikan tno'o ña de nagua ni kuu. ²⁷ Te jiña'a tee jinokuechi yun: "Ni ndajaa ñani ni, te ni ja'ni tata ni in chikeru de, kiti ndatnu ka, ja sa'a de viko, chi kusii ini de ja ni ndajiokuiin va'a ñani ni", jiña'a tee yun. ²⁸ Su ni kiti ini ndeva'a tee jakua'a yun, te tu ni kuini de ja ndiuu de ve'e. Yun te ni kee tata de, te ni ka'an nda'u de ja na

ndiuu se'e de yun. ²⁹ Su jiña'a seyii jakua'a de: "Tata, na kuyatni kuia jinokuechi san nuu ni, te ni tu na ama kuso'o san nuu ni. Te ni ja tu na in kiuu, te taa ni vi sija in ndixi'u ni ja sa'a san in viko jin ñayiu ka jini tna'a jin san. ³⁰ Su vitna ja ni ndajaa se'e ni ja ni ja'in ni xnaa uin xu'un ne'u jasi'i ka inee ichi yun, te vi in chikeru ndatnu ka ja'ni ni ja sa'a ni viko", jiña'a de. ³¹ Yun te jiña'a tee kuu yua yun: "Se'e, roon, chi siun ni oo ron jin rin, te ndi'i ja ka neva'o ya'a, chi kuenta maa ron kuu. ³² Su nini kuu ja vi sa'o viko, te na vi kusii inio, chi na kuinio ja ni ji'i ñani ron, te ni ndatekui, chi ja ni kuu na'a ni ndoñu'i, te ni ndentai vitna", jiña'a tata yun —ni ka'an Jesús.

16

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a in tee tu jinokuechi ndaa

¹ Yun te suni jiña'a Jesús nuu tee ka skua'a jin ya:

—Ni oo in tee kuika ni oneva'a de in tee jinokuechi ja kuu nija'nu ndeka sava ka tee ka jinokuechi nuu de. Te ni ja'ankuei tee ka jinokuechi yun, ni ka ka'an kuechi de ja ndeva'a xnaa tee kuu nija'nu yun ndatniuu tee kuika yun. ² Yun te ni kana ña de, te jiña'a de: "¿Na tno'o kuu ja ka ka'an kuechi sava ka tee ya'a siki ni? Vitna te ndakua'a ni kuenta ndi'i ndatniuu yinda'a ni, chi ma kuu ka ja kondiso tniuu ni ja kotatnuni ni nuu tee ka jinokuechi nuu san", jiña'a de.

³ 'Te ni jinkondee tee yun ndakani ini de: "¿Naxa sa'o vitna, te ma taa ka lamuo tniuu sa'o?"

Te tu oo ndakuio ja kutuo nuu ñu'u, te vitna kukanoo ja ki'on kakan uon ja kao. ⁴ Ja jinio naxa sa'o nagua ja koneva'o ñayiu vi kuenta'u ña ve'i ja vi koto ñai kiuu na keo ja ma kosatniuu kao", ni kachi de.

⁵ Yun te ni kana de ndi in ndi in ñayiu ka ndita nuu tee xiin nuu jinokuechi de, te ni jikan tno'o de: "¿Nasaa ndita ni nuu tee xiin nuu jinokuechi san?", jiña'a de nuu tee xtnañu'u.

⁶ Te jiña'a tee yun: "In ciento barril texe'en ndita san", jiña'a de. "Ya'a oo inka tutu ya'a, te jinkoo ni, te ndasoo ni ja uu xiko uxi ni barril ndita ni", jiña'a de. ⁷ Yun te ni jikan tno'o de inka tee: "Te maa ni, ¿nasaa ndita ni nuu tee xiin nuu jinokuechi san?", jiña'a de. Te jiña'a tee yun: "In ciento cajón triu ndita san", jiña'a de. "Ya'a oo inka tutu ya'a, te ndasoo ni ja kuun xiko ni cajón ndita ni", jiña'a de.

⁸ Yun te ni ndakuantno'o ña tee kuika yun jin tee jinokuechi nuu de, ja visi tee kue'e ndeva'a kuu de, su ndichi de naxa ni'i de ñayiu chituu ña. Chi ñayiu ka nduku ja vi koo gua'i ñuyiu ya'a, chi ndichi ka ini jin ñayiu ka jini tna'a jin saa ñayiu ka oo nuu ye'e ia Dios.

⁹ Te yun guaa ka'an san nuu ni ja vi kuantniuu ni ja ka neva'a ni ñuyiu ya'a nuu oo jakue'e, nagua ja vi ni'i ni ñayiu vi koka'an va'a ña jin ni, nagua ja nuu na ndi'i ja ka neva'a ni, te vi koo ñayiu ja vi ndakuanta'u ña ja vi koo ni jin nikuii nikani.

¹⁰ Chi ñayiu sa'a ndaa jin in tniuu luluu, te suni sa'a ndai jin in tniuu ka'nu ka. Te ñayiu tu sa'a ndaa jin in tniuu luluu, te suni ma sa'a

ndai jin in tniuu ka'nu ka. ¹¹ Te nuu ja tu ka sa'a ndaa ni jin xu'un ja ka neva'a ni ñuyiu ya'a nuu oo jakue'e, te ma taa ia Dios jagua'a ka ja oo andivi nuu ni. ¹² Te nuu ja tu ka sa'a ndaa ni jin kuenta inka ñayiu nuu ñuyiu ya'a, te ¿na in taa ja kokuu kuenta maa ni, nuu saa?

¹³ 'Te ni in ni ma kuu vi kunukuechi ni nuu uu jito'o ni, chi vi skexiko ni in de, te vi ka'an too ni inka de. Axi vi ka'an va'a ni nuu in de, te vi ka'an u'u ni nuu inka de. Suni saa ni maa ni, chi ma kuu vi kunukuechi ni nuu ia Dios vi nuu xu'un —jiña'a Jesús.

¹⁴ Te suni ka nini tee ka kuu fariseo, te vi ndimaa tee ka kutoo xu'un ka kuu de, guaa ni ka jaku ndee de Jesús nuu ni ka'an ya siun. ¹⁵ Yun te jiña'a ya:

—Maa ni, chi ka sa'a ni ja ñayiu ndaa ka kuu ni, vi ja na vi ndakuantno'o ña ñayiu. Su ia Dios, chi jini ya naxa ka oo anu ni. Chi nagua ka ndakuantno'o ñayiu, te skexiko ia Dios.

Ni kaxtno'o Jesús ja ja'a Ley vi naxa tatnuni ia Dios

¹⁶ 'Tno'o ja yoso nuu Ley vi tno'o ja ni ka ka'an tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a, ni oo guaa ndee nuu ni kenta Juan ja skuandute de. Te ndee saa ni keja'a ja ni jitenuu tno'o naxa tatnuni ia Dios, te ndi'i ñayiu ka nduku ndee ja kiukuei nuu tatnuni ya. ¹⁷ Su vijin ka kuu ja xnaa ia Dios in vaa letra ja yoso nuu Ley ya, saa ja xnaa ya andivi jin ñuyiu.

Kaxtno'o Jesús ja ma vi xndendoo tna'a teyii jin ñasi'i de

18 'In tee kuini ja xndendoo de ñasi'i de, te ndakuaka tna'a de jin inka ña'a, te sa'a de kuechi, chi skindee de ña. Te suni saa ni tee ndakuaka tna'a jin ña'a ni ndoo yun sa'a de kuechi, chi skindee de ña —jiña'a Jesús.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a in tee kuika vi in tee kunda'u

19 Yun te ni ndakani ya in kuentu, te jiña'a ya: —Ni oo in tee kuika ja ni oni'nu de in sa'un kua'a nditnu vii ndeva'a, te ndi'i kiuu ni osa'a de in viko ka'nu. 20 Te suni ni oo in tee kunda'u, ni onani Lázaro, ja ni oku'u de kue'e ndi'yi te'i. Te ni ojinkoo de nuu ñu'u yuye'e tee kuika yun. 21 Te tee kunda'u yun, chi vi kuini de ja ndutu chii de jin ja junkuei chii mesa tee kuika yun, su tu ni ni'i de. Te vi ndee ti'ina jinokuei ti ka yundee ti nuu ndi'yi tee nda'u yun. 22 Yun te ni oo in kiuu ja ni ji'i tee kunda'u yun. Te ni ka ndikuaka ña ia ka jinokuechi nuu Dios ja vi koo de jin tata Abraham. Yun te ni ji'i tee kuika yun, te ni jinkoyu'u de. 23 Te nuu andeya ni tna'a ndeva'a de tnundo'o. Te ndee yun ni ndanenuu de, te ni jini de ja ndee jika yun ka oo tata Abraham jin Lázaro. 24 Yun te ni kana de: “Tata Abraham, kunda'u ini ña ni. Tetniuu ni Lázaro na xndajin de xinda'a de nuu ndute jian, te na kii de na tnaa de joo yu'u san, visi ja yaa san na ndandajin, chi tna'a ndeva'a san tnundo'o nuu ñu'u ya'a”, jiña'a de. 25 Su yun te jiña'a tata Abraham: “Se'e, ndaka'an ja roon, chi ni kee va'a ron nuu ni oo ron ñuyiu, te Lázaro, chi ni jini de tnundo'o. Su vitna te ndani'i de ja sii ini ya'a, te roon tna'a ron tnundo'o jian. 26 Te inka kuu ja ñune'u in ndua'a

kunu ndeva'a nuu ka oo ya'a. Te yun guaa vi ni ñayiu ka oo ya'a ma kuu ya'i ja jai jian, te ni ñayiu oo jian ma kuu ya'i ja kii ya'a", jiña'a tata Abraham. ²⁷ Yun te jiña'a tee kuika yun: "Nuu saa te jikanta'u san nuu ni, vi tata, ja tanunda'a ni tetniuu ni Lázaro na ndajiokuiin de ve'e tata san, ²⁸ chi ka oo u'un ka ñani san, te na kaxtno'o de joo ja na vi kandija ñani san tno'o ia Dios, nagua ja ma kikuei de nuu oo tnundo'o ya'a", jiña'a de. ²⁹ Su yun te jiña'a tata Abraham: "Ja ka neva'a de tno'o ni tee Moisés jin tno'o ni ka tee sava ka tee ni ka ndakani tno'o ia Dios, te na vi kandija de", jiña'a tata Abraham. ³⁰ Te jiña'a tuku tee kuika yun: "Ña'a, vi tata Abraham, chi nuu ja in ndiyi na ndateku, te ki'in kaxtno'o, chi vi ndatna'u ini de, te ma vi sa'a ka de jakue'e", jiña'a de. ³¹ Su yun te jiña'a tata Abraham: "Nuu vini tno'o ni tee Moisés jin tno'o ni ka tee sava ka tee ni ka ndakani tno'o ia Dios, tu ka kuini de vi kandija de, ndee ka kuu in ndiyi ja ndateku te ka'an ja vi kokandija de", jiña'a tata Abraham —ni ka'an Jesús.

17

Ma vi sa'o ja junkuei ñayiu nuu yika kuechi

¹ Yun te jiña'a Jesús nuu tee ka skua'a jin ya:

—Ñuyiu ya'a chi vi siun ni koo ja ska'an ñayiu ja sa'i jakue'e, su nda'u ni ka ñayiu sa'a ja kanakau inka ñayiu nuu yika kuechi. ² Vi gua'a ka kuu ja na vi ku'ni in yoso molinu sukun ñayiu yun, te na vi tnaa ña nuu ndute mar, masu ja sa'i ja kanakau in ñayiu vi inka ni kiunduu jaa ichi

ia Dios nuu yika kuechi. ³ Su vi koto gua'a ni maa ni, te nuu ja na in ñayiu sa'a jakue'e siki ni, te kuxeen ni nui. Te nuu ja ndatna'u ini, te koneka'nu ini ni jin. ⁴ Te visi uja jichi na sa'i jakue'e siki ni ja in kiuu, te koneka'nu ini ni nuu ja vi ndi uja jichi ndajiokuiin nuu ni, te kachi ja ndatna'u ini, te ma sa'a ka ñai jakue'e —jiña'a Jesús.

Ja kandijao ndiso in tniuu ka'nu

⁵ Yun te ka jiña'a tee ka skua'a jin Jesús:

—Jito'o san, chituu ña ni na vi kandija gua'a ka san —ka jiña'a de.

⁶ Yun te jiña'a ya:

—Nuu ja ka kandija ni visi ja joo luluu na kua'a in ndikin yuku, te kuu vi kuña'a ni nuu yutnu ka'nu nukuiin ya'a: “Kana ndee yo'o ron, te kua'an nukuiin ron ndee nuu ndute mar yun”, vi kuña'a ni, te vi kuantno'o tnu tno'o vi ka'an ni —jiña'a ya.

Tniuu sa'a in tee jinokuechi

⁷ 'Nuu ja ndee in ni neva'a in tee jinokuechi nuu ni ja vi inka ni ndajaa kunu de ja ni ja'an de yuku ni satniuu de axi ni ojito de kiti ni, te ¿a kuña'a ni: “Ya'a, te jinkoo ron kaa ron xtaa”? ⁸ Ña'a, chi saa sua'a kuña'a ni nuu tee jinokuechi yun: “Ndasama sa'un ron, te sava'a ndei ja kaxini rin, te ndee na ndi'i kaa rin vi ko'o rin, te saa jinkoo ron ja kaa ko'o ron”, kuña'a ni. ⁹ Te ni tu ndakuanta'u ni nuu tee jinokuechi yun ja ni sa'a de nagua ni tatnuni ni. ¹⁰ Te suni saa ni maa ni, nuu ka skunkuu ni nagua ni tatnuni ia Dios, te vi kuña'a ni: “Tata Dios, masu ñayiu ka

jinokuechi gua'a ka kuu san, chi tu na in tniuu gua'a ka sa'a san, chi maa ni tniuu ja ni tenuu ña ni jin san", vi kuña'a ni —jiña'a Jesús.

Ni ndasa'a Jesús uxi tee ka ku'u kue'e ndi'yi te'i

¹¹ Nuu kua'an Jesús ichi ñuu Jerusalén, te ni ya'a ya nuu netna'a ñuu Samaria jin Galilea.

¹² Te nuu ni jino ya in ñuu luluu, te ni kentakuei uxi tee ka ku'u kue'e ndi'yi te'i, te ni ka jinkuiin jika de, ¹³ te ni ka kana jaa de:

—Mastru Jesús, kunda'u ini ña ni —ka jiña'a de.

¹⁴ Te nuu ni jini ña Jesús, te jiña'a ya:

—Kua'ankuei ni nuu sutu, te vi xne'e ni maa ni ja ni ka nduva'a ni —jiña'a ya.

Te vi nini kua'ankuei de nuu ichi, te yun ni ka nduva'a de. ¹⁵ Yun te nuu ni jini in de ja ni nduva'a de, te ni ndajiokuiin de nuu ichi yun ndakakune'e jaa de ia Dios ja ni nduva'a de. ¹⁶ Ni jino de, te ni jinkuiin jiti de nuu Jesús, te ni kune'e xini de ndee nuu ñu'u ja ndakuanta'u de nuu ya. Te tee yun, chi in tee ñuu Samaria kuu de. ¹⁷ Yun te jiña'a Jesús:

—¿A masu uxi tee ya'a ka kuu ja ni ka nduva'a? ¿Te ndenu ka oo iin ka de ¹⁸ ja tu ni ka ndajiokuiin de ja vi ndakuanta'u de nuu ia Dios? Chi vi invaa ni tee inka ñuu ya'a ni ndajiokuiin ja ndakuanta'u de nuu ia Dios —jiña'a ya.

¹⁹ Yun te jiña'a ya nuu tee yun:

—Ndakoo ni te kuano'o ni, chi ni kandija ni ja ndasa'a ña ia Dios, guaa ni nduva'a ni —jiña'a ya.

Sanaa ni te ndenta Jesús

²⁰ Te ni ka jikan tno'o ña tee ka kuu fariseo jin Jesús:

—¿Na kiuu kii ia Dios ñuyiu ya'a ja tatnuni ya?
—ka jiña'a de.

Te jiña'a Jesús:

—Ma xne'e ia Dios ni in seña ama ka ja kii ya ja tatnuni ya. ²¹ Te ma vi kachi ja ya'a oo ya axi yun oo ya, chi ja oo ya ne'u nuu ka oo maa ni ya'a ja tatnuni ya —jiña'a ya.

²² Yun te jiña'a ya nuu tee ka skua'a jin ya:

—Koo in kiuu vi kuini ni ja vi kuni ni jin sein, ja kuu san Se'e Teyii, ja tatnuni san. Su ma vi kuni ka ña ni jin san. ²³ Te vi koo ñayiu vi kachi ja ya'a oo san axi yun oo san, su ma vi kandija ni tno'o ka ka'in, ni ma vi kata ndikin ni. ²⁴ Chi kiuu na ndajiokuiin sein, ja kuu san Se'e Teyii, chi ye'e ni'nu nii ichi andivi na kuinio ja ye'e in lado, te kejioo ndee inka lado ja kuun tajan. ²⁵ Su nini kuu ja xtnañu'u ka kuni san kua'a ndeva'a tnundo'o, te vi skexiko ña ñayiu ka oo tiempu vitna. ²⁶ Chi nagua ni kuu tiempu Noé, saa kokuu kiuu ja ndajiokuiin sein, ja kuu san Se'e Teyii. ²⁷ Chi nino'o ni ja ni ka ojaa ni ka oji'i ñayiu vi ni ka osa'i viko tnanda'a ndee ni kenta kiuu ja ni kiuu Noé nuu arca, te ni chitu ndute ninii ñuyiu ja ni ka naa ndi'i. ²⁸ Te suni saa ni kuu tuku tiempu na ni oo Lot. Suni ni ka ojaa ni ka oji'i ñayiu, vi ni ka ojain vi ni ka oxikoi, vi ni ka osa'i ve'i, vi ni ka ojitui nuu ñunde'i. ²⁹ Su kiuu ni kee Lot ja ni kujioo de ñuu Sodoma, te ni kuun sau ñu'u ja saka tna'a jin azufre, te ni ka naa ndi'i ñayiu yun. ³⁰ Te suni saa kokuu kiuu na ndenta sein, ja kuu san Se'e Teyii.

³¹ 'Te kiuu saa na in yoxnei siki ve'i, te ma ndioo ini ja ndiuu kai ve'i ja kene'i ndatniui. Te na in ñayiu satniuu nuu yuku, te ma ndioo ini ja ndajiokuiin kai ve'i. ³² Vi ndaka'an ni naxa ni ndo'o ñasi'i Lot. ³³ Chi ñayiu nduku ndee ja skaku ni'nui mai, te junai. Su ñayiu skunaa mai ja ja'a sein, te kaku ni'nui ja kotekui.

³⁴ 'Te ka'an san ja jakuaa yun, chi nuu ka kixin uu ñayiu nuu in jito, te in ndakuaka ia Dios, te inkai kendoo. ³⁵ Te nuu ka oo uu ña'a ka ndiko ña, in ña ndakuaka ya, te inka ña kendoo. ³⁶ Te suni nuu ka oo uu tee ka oo yuku, in de ndakuaka ya, te inka de kendoo —jiña'a Jesús.

³⁷ Yun te ni ka jikan tno'o ña de:

—Te ¿ndenu kokuu siun, vi Jito'o san? —ka jiña'a de.

Te jiña'a ya:

—Nuu katuu in kiti ni ji'i, yun kuu nuu ka kututu kua'a chioko —jiña'a ya.

18

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a in ña'a ni ndonda'u vi in tee kue'e ja ja'nde kuechi

¹ Yun te ni ndakani Jesús in kuentu, te ni ka'an jioni'ni ya ja ja'a ja nini kuu ja siun ni vi kondakuatuo, te ma vi kuitao. ² Te jiña'a ya:

—Ni oo in tee ja'nde kuechi in ñuu ja vini tu yu'u de Dios, te ni tu ndi'ni de nagua ka kuu ñayiu. ³ Te suni ñuu yun ni oo in ña'a ni ndonda'u, te ni oja'an ña ni oka'an kuechi ña nuu de ja na sa'a ndaa de siki in ñayiu ka'an u'u jin ña. ⁴ Te kua'a jichi tu ni kuini de ja sa'a ndaa

de kuechi yun. Su ni oo in kiuu, te ni ndakani ini de: “Visi tu yu'o Dios, te ni tu ndi'nio nagua ka kuu ñayiu, ⁵ su ja sia'a ndi nuu ndi kuee kii ña'a ya'a xna'a ña ña jion, te na sa'a ndao kuechi yun, chi nuu tuu, te ma kundee ka inio ja susuu kii ña”, ni kachi de —jiña'a Jesús.

⁶ Te jiña'a tuku ya ja kuu ya Jito'o:

—Vi konini ni tno'o ni ka'an tee kue'e ja ja'nde kuechi yun. ⁷ Te ndee ka kuu ia Dios ja ma chituu ya ñayiu ni kaji ya ja vi nduu vi ñuu ka jikanta'ui nuu ya. Te ma kokukuee ya ja kuña'a ya nagua ka jikain. ⁸ Te ka'an san ja ñama chituu ña ya jin. Su kiuu na ndajiokuiin sein, ja kuu san Se'e Teyii, te ¿a nuku'un san ñayiu ka kandija ñuyiu ya'a? —jiña'a ya.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a in tee fariseo vi in tee xtutu xu'un impuestu

⁹ Yun te ni ndakani ya in kuentu ja ni ka'an jioni'ni ya ja ja'a in ñayiu ndakuantno'o mai ja kui ñayiu ndaa, te skexikoi sava ka ñayiu, te jiña'a ya:

¹⁰ —Ni ka oo uu tee ni ja'ankuei veñu'u ja ni ka ndakuatu de. In de kuu fariseo, te inka de kuu tee xtutu xu'un impuestu. ¹¹ Ni jino tee kuu fariseo ni jinkuiin de, te ni jinkondee de ndakuatu de nuu ia Dios, te jiña'a de sua'a: “Tata Dios, ndakuanta'u san nuu ni, chi masu nagua ka oo sava ka de oo san ja ka su'u de, vi ka sa'a de jane'e jayichi, vi ka skindee de ñasi'i de, ni tu kaa san na kaa tee xtutu xu'un impuestu ya'a. ¹² Sein, chi uu jichi ondite san nuu ni ja in in semana, vi soko san nuu ni uxi ja in ciento taka ja ni'i

san”, jiña'a de. ¹³ Su tee xtutu xu'un impuestu, chi ndee jika ni jinkuiin de, te ni chindei de nuu de, te ni tu ni ndanenuu de ichi andivi, te ni jinkondee de katu de pechu de ja tna'u ini de, te jiña'a de: “Tata Dios, kunda'u ini ña ni, te koneka'nu ini ni ja ja'a san, chi tee sa'a yika kuechi kuu san”, jiña'a de. ¹⁴ Te ka'an san ja saa sua'a nuu tee xtutu xu'un impuestu yun ni oneka'nu ini ia Dios. Su nuu tee kuu fariseo yun, chi tu ni oneka'nu ini ya. Chi ñayiu sa'a ka'nu mai, te sa'a nda'u ña ya. Te ñayiu sa'a nda'u mai, te sa'a ka'nu ña ya —jiña'a Jesús.

Ni jikanta'u Jesús ja ja'a suchi kueli

¹⁵ Yun te ni ka junsia'a ñayiu suchi kueli nuu Jesús, nagua ja na sonee ya nda'a ya siki, te na kakanta'u ya ja'i. Su nuu ka jini tee ka skua'a jin ya, te ni ka kuxeen de nuu ñayiu ka junsia'a suchi kueli yun. ¹⁶ Yun te ni kana ya suchi kueli yun, te jiña'a ya:

—Vi kuandetú ni na kikuei maa suchi kueli jian nuu san, te ma vi kasi ni'nu ni ja kikuei, chi nuu tatnuni ia Dios kuu nuu vi koo ñayiu ka kuu na kuinio suchi kueli ya'a. ¹⁷ Chi ka'an ndaa san ja na in ñayiu tu janta'u ja tatnuni ia Dios nui nagua janta'u in suchi luluu, te ma kiuu sa'uin nuu tatnuni ya —jiña'a ya.

Ka ndatno'o in tee kuika jin Jesús

¹⁸ Yun te ni jikan tno'o in tee kuu nija'nu jin Jesús, te jiña'a de:

—Tee gua'a kuu ni, Mastru. ¿Nagua kuu ja sa'a san ja ni'i ta'u san ja koteku san nikuii nikani? —jiña'a de.

19 Te jiña'a Jesús:

—¿Nau ja xnani ña ni tee gua'a? Te tu na tee gua'a oo, chi maintno'o Dios kuu ia gua'a.

20 Ja jini maa ni tno'o tatnuni ia Dios nuu ka'an sua'a: Ma koskindee tna'a ron, ma ka'ni ron ndiyi, ma su'u ron, ma ka'an tno'o ron siki ñayiu, te kuanyu'u kuandetuu nuu yua nuu si'i ron, kachi tutu ii —jiña'a ya.

21 Te jiña'a de:

—Ndi'i ya'a tava'a san ndee lule san —jiña'a de.

22 Te nuu ni onini Jesús tno'o ni ka'an de, te jiña'a ya:

—Invaa ka ja ja'ni ña jin ni nuu saa: Xiko ni ndi'i ja neva'a ni, te kuña'a ni nuu ñayiu ka kunda'u, te koneva'a kua'a ni ndee andivi. Yun te saa kii ni, te kondikin ña ni —jiña'a ya.

23 Su nuu ni ka'an ya siun, te ni kusuchi ndeva'a ini de, chi tee kuika ndeva'a kuu de.

24 Te nuu ni jini Jesús ja ni kusuchi ndeva'a ini de, te jiña'a ya:

—Nase nde'e vijin kuu ja kiukuei ñayiu kuika nuu tatnuni ia Dios. 25 Chi ñama ka kiuu in kameyu yau in yiki tiku saa ja kiuu in ñayiu kuika nuu tatnuni ia Dios —jiña'a ya.

26 Yun te ni ka jikan tno'o ña ñayiu ka nini yun:

—¿Na in kuu ja kaku ni'nu nuu saa? —ka jiña'a de.

27 Te jiña'a Jesús:

—Ñayiu ñuyiu, chi ma kuu vi sa'i. Su ia Dios, chi kuu sa'a ya —jiña'a ya.

28 Yun te jiña'a Pedro:

—Su sein, chi vi ni ka xndoo san ndi'i ja ka neva'a san, te ka ndikin ña san —jiña'a de.

²⁹ Te jiña'a ya:

—Ka'an ndaa san ja nani kuu ñayiu ja ka xndoi ve'i, a tatai vi nanai, a ñani, a ñasi'i, a se'i ja ja'a ja koi nuu tatnuni ia Dios, ³⁰ ñayiu yun chi vi ndani'i kua'a kai nuu ñuyiu ya'a, te nuu inka ñuyiu ja vaji, vi ni'i ja vi kotekui nikuii nikani —jiña'a ya.

Ni kaxtno'o tuku Jesús inka jichi ja kuu ya te ndateku ya

³¹ Yun te ni kene'e siin Jesús ndi uxi uu tee ka skua'a jin ya, te jiña'a ya:

—Vitna te ndakueio Jerusalén, chi yun kuu nuu skunkuu ndi'i tno'o ni ka tee taka tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a, ja ka'an siki san ja kuu san Se'e Teyii. ³² Chi yun kuu nuu vi xtuu ña ñayiu nuu nda'a ñayiu inka ñuu, te vi sa'a ne'e vi sa'a yichi ñai, vi nani ñai, vi vi tiusii ñai. ³³ Te vi kani ndeva'a ñai, yun te saa vi ka'ni ñai. Su nuu uni kiuu, te ndateku san —jiña'a ya.

³⁴ Su tu ni ka jinkui'nu sa'un ini de tno'o ya'a, te ni tu ni ka jini de na tno'o kuu ja ka'an ya, chi in tno'o ja tu ka jinkui'nu ini de kuu.

Ni ndasa'a Jesús in tee ku'u nuu ñuu Jericó

³⁵ Te nuu ni jinokuei Jesús ñuu Jericó, yun nukoo in tee ku'u nuu yatni yu'u ichi yun jikan de xu'un. ³⁶ Te nuu ni onini de ja ka ya'a kua'a ndeva'a ñayiu, te ni jikan tno'o de nagua kuu. ³⁷ Te ka jiña'a ñayiu ja Jesús, tee ñuu Nazaret, kua'an yun. ³⁸ Yun te ni kana jaa de, te jiña'a de:

—Jesús, ndikin tata ndee rey David, kunda'u ini ña ni jin san —jiña'a de.

³⁹ Te ni ka kuxeen ñayiu ka yoxno'o yun nuu de ja na kasi yu'u de. Su vi saa vi'i ka kana jaa de:

—Ndikin tata ndee rey David, kunda'u ini ña ni jin san —jiña'a de.

⁴⁰ Yun te ni jinkuiin Jesús, te ni tetniuu ya ja na vi jinkuaka ña jin de. Te nuu ni jino de, te ni jikan tno'o ña ya:

⁴¹ —¿Nagua kuini ni ja sa'a san jin ni? —jiña'a ya.

Te jiña'a de:

—Jito'o san, kuini san ja ndanune nduchi nuu san —jiña'a de.

⁴² Te jiña'a Jesús:

—Ndanune nuu ni, chi ja kandija ni, ndasa'a nduchi nuu ni —jiña'a ya.

⁴³ Te vi ore saa ni ndanune nduchi nuu de, te ni jata ndikin de Jesús, ndakuanta'u de nuu ia Dios ja ni nduva'a de. Te nuu ni ka jini ndi'i ñayiu yun, te ni ka ndakuanta'ui nuu ia Dios.

19

Ni ka ndatno'o Jesús jin Zaqueo

¹ Yun te ni kiuu Jesús ñuu Jericó ja ya'a ya ñuu yun ki'in ya. ² Te ñuu yun ni oo in tee kuika ni onani Zaqueo, in tee kuu nija'nu nuu tee ka xtutu xu'un impuestu. ³ Te ni kuini de ja kondia'a de na in kuu Jesús, su tu ni kuu kondia'a de ya, chi ka oo kua'a ndeva'a ñayiu, te in tee ndi'i ni okuu de. ⁴ Yun te ni jino de ni kakoxno'o de, te ni kaa de nuu in yutnu sukun nani sicómoro nukuiin

yatni yu'u ichi nuu ya'a ya ja ki'in ya, nagua ja kuni de ya. ⁵ Te nuu ni ya'a Jesús yun, te ni jini ya ja yoxnee de, te jiña'a ya:

—Zaqueo, manuu ñama ni na ki'on, chi kanuu ja ndoo san ve'e ni vitna —jiña'a ya.

⁶ Yun te ñama kuiti ni nuu Zaqueo, te ni kusii ndeva'a ini de, te ni jaka de ya, kua'ankuei de jin ya. ⁷ Su nuu ni ka jini ñayiu, te ndi'i ni ka ka'an ndee ña ja ve'e in tee sa'a yika kuechi ni jino ya ja ndoo ya. ⁸ Yun te ni ndakoo Zaqueo, te jiña'a de nuu Jesús:

—Jito'o san, ka'nde sagua san ndi'i ja neva'a san, te kuña'a san nuu ñayiu ka kunda'u. Te nuu ja na in ñayiu ni su'u san ja ni jikan java'a ka san xu'un, te na ndajione'e san kuun ka jichi saa nagua ni su'u san —jiña'a de.

⁹ Te jiña'a Jesús:

—Vitna guaa ni kee san ja skaku ni'nu san ñayiu ve'e ya'a, chi in ndikin tata Abraham kuu de. ¹⁰ Chi vaji sein, ja kuu san Se'e Teyii, ja ndanduku san vi ja skaku ni'nu san ñayiu ni ka ndoñu'u —jiña'a ya.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a tee ni ka satniuu jin xu'un

¹¹ Te ndi'i ñayiu ka nini ja siun ka'an Jesús. Yun te ni ka'an jioni'ni ya, chi ja ni kuyatni ja ndenta ya Jerusalén. Te ñayiu yun, chi ka ndakani ini ja ni kuyatni ja kotatnuni ya ñuyiu ya'a. ¹² Te jiña'a ya:

—Ni oo in tee kuu nija'nu ja ni kee jika de kua'an de inka ñuu ja ni'ni tniuu de ja kotatnuni de, saa te ndajiokuiin de. ¹³ Su ama ka ja

kee de ki'in de inka ñuu, te ni kana de uxi tee ka jinokuechi nuu de, te ni jiña'a de xu'un kua'a ndeva'a nda'a in in tee yun. Te jiña'a de: "Ya'a oo xu'un ya'a, te vi satniuu jin ni ndee na ndajiokuiin san", jiña'a de. ¹⁴ Su ñayiu ñuu de, chi ni ka ka'an u'u ña jin de. Te yata kua'an de, ni ka tetniui ñayiu ja vi ka'an: "Tu ka kuini san ja tee ya'a konetniuu ja kotatnuni ñuu san", ka jiña'i.

¹⁵ Te visi saa ni ka jiña'a ñayiu yun, su ni ni'i tniuu de ja kotatnuni de, te ni ndajiokuiin de ñuu de. Te nuu ni ndajino de, te ni ndakana de ndi'i tee xiin nuu ni jiña'a de xu'un de, nagua ja kutnuni ini de nasaa ni ndakundee ni ka sa'a in in tee yun. ¹⁶ Yun te ni jino tee xtnañu'u, te jiña'a de: "Jito'o san, ya'a mandisia'a san xu'un ni taa ni jin uxi ka jichi ja ni ndakundee nagua ni taa ni", jiña'a de. ¹⁷ Te jiña'a tee tatnuni yun: "Vatuka ni sa'a ni. Tee jinokuechi gua'a kuu ni. Te vi ja gua'a ni satniuu ni jin joo tniuu ja ni taa san nuu ni, vitna te chitniuu ña san ja kotatnuni ni nuu uxi ñuu", jiña'a de. ¹⁸ Yun te ni jino inka de, te jiña'a de: "Jito'o san, ya'a mandisia'a san xu'un ni taa ni jin u'un ka jichi ja ni ndakundee nagua ni taa ni", jiña'a de. ¹⁹ Te suni jiña'a tee tatnuni yun: "Vitna te suni chitniuu ña san ja kotatnuni ni nuu u'un ñuu", jiña'a de. ²⁰ Su ni jino inka de, te jiña'a de: "Jito'o san, ya'a mandisia'a san xu'un ni taa ni ja ni ju'ni va'a san nuu in pañitu. ²¹ Chi ni yu'u ña san jin ni, chi jini san ja tee xeen kuu ni, chi kuini ni ja kua'a ka ndani'i ni saa ja ni taa ni, te ndaxtutu ni, nuu tu ni satniuu ni", jiña'a de. ²² Yun te jiña'a tee

tatnuni yun: “Masu tee jinokuechi gua'a kuu ni. Nuu saa te jin tno'o ka'an ni jian, sa'a ndaa san ja'a ni. Nuu jini ni ja tee xeen kuu san, te kua'a ka ndani'i san saa ja taa san, te ndaxtutu san nuu tu ni satniuu san, ²³ te ¿nau ja tu ni chi'i ni xu'un san banku nagua ja nuu ndajaa san, te ndataa ni joo se'e xu'un san?”, jiña'a de. ²⁴ Yun te jiña'a de nuu tee ka oo jin de yun: “Vi ndakindee ni xu'un nuu tee jian, te vi ndakuña'a ni nuu tee neva'a uxi jian”, jiña'a de. ²⁵ Te ka jiña'a tee yun: “Jito'o san, su tee ya'a, chi ja neva'a de uxi ka jichi”, ka jiña'a de. ²⁶ Yun te jiña'a tee tatnuni yun: “Saa chi ka'an san ja ndi'i ñayiu neva'a, te vi ni'i kai. Su ñayiu tu nagua neva'a, chi vi ndee joo luluu ja neva'i yun, te ndondee. ²⁷ Vitna te kua'ankuei ni mavijinkuaka ni ñayiu ni ka ka'an u'u ña jin san, ja tu ni ka kuini ja kotatnuni san, te vi jin nuu san, te vi ka'ni ni jin”, kachi de —jiña'a Jesús.

Ni ndiuu Jesús na kuinio in rey ja ni kundee maa Jerusalén

²⁸ Nuu ni ndi'i ni ka'an Jesús tno'o ya'a, te mandaa ya kua'an ya maa ñuu Jerusalén. ²⁹ Te nuu ni kuyatni ya ja kiuu ya ñuu Betfagé jin ñuu Betania yatni nuu yuku nani Olivos, te ni tetniuu ya uu tee ka skua'a jin ya, te jiña'a ya:

³⁰ —Kua'ankuei ni ñuu kaa ichi nuu ni sua'a. Te nuu kiukuei ni ñuu yun, te yun vi jinku'un ni in mentu luluu, nu'ni ti, ja chia'an ka sa'un na in tee koso ti. Te vi ndajin ni ti, te kikuei ni jin ti. ³¹ Te nuu na in ñayiu jikan tno'o: “¿Nau ja ka ndajin ni ti?”, te vi kuña'a ni ja maa Jito'o jiniu'u ti —jiña'a ya.

³² Te kua'ankuei tee ni tetniuu ya, te vi nagua ni ka'an ya, saa ni kuu. ³³ Chi nuu ni ka jinkondee de ka ndajin de mentu yun, te ni kentakuei jito'o ti ka jikan tno'o:

—¿Nau ja ka ndajin ni mentu luluu jian? —ka jiña'a.

³⁴ Te ka jiña'a de:

—Saa, chi maa Jito'o jiniu'u ti, guaa ka ndajin san ti —ka jiña'a de.

³⁵ Yun te kua'ankuei de jin ti. Te nuu ni ndajinokuei de nuu oo Jesús, te ni ka sonee de sa'un de yata ti, te ni ka skaa de ya yata ti, te kua'ankuei de jin ya. ³⁶ Te vi na kua'an ya, te vi saa ka tanduei ñayiu sa'uin ini ichi yun. ³⁷ Te nuu ni ka kuyatni ya ja makekuei ya yuku Olivos, te ni ka jinkondee ndi'i ñayiu kua'a ja ka ndikin ña jin ya ka kanai ja ka kusii ini vi ka ndakuanta'ui nuu ia Dios ja kua'a javii java'a ni ka jini ja ni sa'a Jesús. ³⁸ Te ka jiña'i:

—Na ta'u na ndetu rey, ia vaji jin sivi maa Jito'o Dios, te na koo jamani jion ichi andivi. Ka'nu kuu maa Dios, ia oo ndee sukun —ka kachi.

³⁹ Yun te ka jiña'a sava tee ka kuu fariseo ka ndikin ne'u ñayiu kua'a yun:

—Mastru, kuxeen ni nuu ñayiu ka ndikin ña jin ni na vi kasi yu'i —ka jiña'a de.

⁴⁰ Su jiña'a Jesús:

—Ka'an san ja visi na vi kasi yu'u ñayiu ya'a, su vi ndee yuu, chi vi kana jai —jiña'a ya.

⁴¹ Yun te nuu ni nduyatni ya Jerusalén, te ni jaku ya ja ja'a ñayiu ñuu yun. ⁴² Te jiña'a ya:

—Nuu siun te na vi jinkui'nu ini maa ni ja kiuu vitna sa'a san ja vi ndumani tna'a ni jin ia Dios, su oo yu'u, te tu ka jinkui'nu ini ni. ⁴³ Te koo in kiuu, te vi kuni ni tnundo'o, chi vi ndakoo ñayiu ka ka'an u'u ña jin ni, te vi kionduu ñai ja ma vi kaku ni. ⁴⁴ Te vi xnaa ndi'i ñuu ni, chi ni in yuu ma vi xndoo ka siki inka. Te vi ka'ni ñai jin ndi'i ni, chi tu ni ka jinkui'nu ini ni kiuu ni kikoto ña ia Dios ja skaku ni'nu ña ya —jiña'a Jesús.

Ni ndasavii Jesús maa veñu'u ka'nu

⁴⁵ Yun te ni kiuu Jesús ye'e veñu'u, te ni jinkondee ya kene'e ndi'i ya ñayiu ka xiko vi ñayiu ka ki'in ye'e veñu'u yun. ⁴⁶ Te jiña'a ya:

—Yoso nuu tutu ii: “Ve'e rin chi ve'e nuu ka ndakuatu ñayiu kuu”, kachi tutu ii. Su maa ni, chi ka sa'a ni na kuinio yau kava kui'na —jiña'a ya.

⁴⁷ Te ndi'i kiuu ni okaxtno'o Jesús nuu ñayiu ka oo veñu'u yun. Su tee ka kuu nija'nu nuu sutu, vi tee ka kuu nija'nu nuu tee ka kaxtno'o Ley Moisés, vi tee ka kuu nija'nu nuu ñayiu ñuu yun, ka nduku de naxa vi sa'a de ja vi ka'ni de Jesús. ⁴⁸ Su tu ni ka ni'i de nagua kuu ja vi sa'a de, chi ndi'i ñayiu ka tanui ka nini tno'o kaxtno'o ya.

20

Ndiso Jesús in tniuu ka'nu

¹ Te in kiuu oo Jesús veñu'u kaxtno'o ya tno'o va'a Dios nuu ñayiu. Te ni jinokuei tee ka kuu nija'nu nuu sutu, vi tee ka kuu nija'nu nuu tee ka kaxtno'o Ley Moisés, ka ndeka tna'a de jin tee

ka kuu nija'nu nuu ñayiu ñuu yun. ² Te ka jiña'a de nuu Jesús:

—Ka'an ni, ¿na in tatnuni ja sa'a ni tniuu ya'a axi na in ni chitniuu ña ja sa'a ni ya'a? —ka jiña'a de.

³ Yun te jiña'a Jesús:

—Suni sein na kakan tno'o ña san in tno'o, te vi ka'an ni. ⁴ ¿Na in ni tatnuni nuu Juan ja ni oskuandute de? ¿A maa ia Dios oo ndee andivi axi ñayiu ñuyiu ya'a? —jiña'a ya.

⁵ Yun te ni ka jinkondee de ka ndatno'o tna'a de, te ka ka'an de:

—Nuu ja na vi kuña'o ja ia Dios oo ndee andivi ni tatnuni, te kachi de: “¿Te nau ja tu ni ka kandija ni nuu saa?” ⁶ Te nuu na vi kuña'o ja ñayiu ni ka tatnuni, te ndi'i ñayiu ya'a ndontakuei, te vi kuun ñai yuu, chi ndi'i ka kandija ja Juan, chi tee ni ondakani ndija tno'o ia Dios ni okuu de —ka kachi de.

⁷ Yun te ni ka ka'an de ja tu ka jini de na in ni tatnuni nuu Juan ja ni oskuandute de.

⁸ Yun te jiña'a Jesús:

—Nuu saa te suni sein, ma kaxtno'o san na in ni tatnuni ja sa'a san tniuu ya'a —jiña'a ya.

Ni ka'an jioni'ni Jesús ja ja'a in tee kue'e ndeva'a

⁹ Yun te ni keja'a Jesús ndakani ya in kuentu, te ni ka'an jioni'ni ya, te jiña'a ya:

—Ni oo in tee neva'a ñunde'i, te ni xtee de kua'a tnu uva. Te ni jiña'a nuu de ñunde'i de nuu sava tee ja vi kokutu de, te vi tniuya'u de ñunde'i yun, te ni kee de kua'an jika de. ¹⁰ Te nuu ni kintna'a kiuu ja ndututu uva yun, te ni

tetniiu de in tee jinokuechi nuu de ja manuki'in tee yun uva ja ndani'i maa de nuu tee ka jitu nuu ñunde'i yun. Su tee ka jitu ñunde'i yun, chi saa sua'a ni ka kuun ka kani de tee jinokuechi yun, te vi sua'a ni nda'a uun tee yun ni ka ndatetniiu ña de kuano'o de. ¹¹ Yun te ni tetniiu tuku de inka tee jinokuechi nuu de. Su vi inuu ni ni ka sa'a ña tee yun, chi suni ni ka nani ña de, vi ni ka kani ña de, te vi sua'a ni nda'a uun tee yun, ni ka ndatetniiu ña de kuano'o de. ¹² Te ni tetniiu tuku de inka tee kuu uni ja jinokuechi nuu de. Su tee ka jitu ñunde'i yun ni ka xtuji de tee yun, te ni ka skunu ña de.

¹³ 'Yun te ni ndakani ini tee xiin uva yun: “¿Naxa sa'o? Vitna te na tetniiu seyio, suchi kutoo ndeva'o, na ki'in, axi saa vatuni vi konee yiñu'u de nui”, kachi de. Te ni tetniiu de se'e de. ¹⁴ Su nuu ni ka jini ña tee ka jitu nuu ñunde'i yun, te ni ka ndatno'o tna'a de: “Suchi ya'a kuu suchi sa'a jajin uva ya'a. Na ki'inkueio te na vi ka'nio jin, te na vi sa'a jajin mao uva ya'a”, ka kachi de. ¹⁵ Yun te ni ka kakuiko ña de jin, te ni ka kene'e ña de yu'u nuu oo uva yun, te ni ka ja'ni ña de —jiña'a ya.

Yun te ni jikan tno'o ña ya jin ñayiu yun:

—Nuu saa, te ¿naxa sa'a jito'o uva yun? ¹⁶ Ndi de te ka'ni de tee ka jitu yun, te kuña'a de ñunde'i de nuu sava ka tee ja vi kutu —jiña'a ya.

Te nuu ni ka onini ñayiu yun tno'o ni ka'an ya, te ka jiña'i:

—iMa kuationa ndia'a Dios ja saa kokuu! —ka jiña'i.

¹⁷ Yun te ni ndakoto Jesús nuu ndi'i, te jiña'a ya:

—Nuu saa te naxa kei tno'o yoso nuu tutu ii nuu ka'an sua'a:

Kava ni ka skexiko tee ka sa'a ve'e, ni nduu kava ka'nu ja yituu skina ve'e kachi nuu tutu ii.

¹⁸ 'Te na ñayiu kanakau siki kava yun, te vi kuechi kueli. Te na ñayiu xiin siki kanakau kava yun, te vi sa'a yuchi ña —jiña'a Jesús.

Ni ka jikan tno'o de Jesús ja ja'a xu'un impuestu

¹⁹ Yun te ni ka nduku ndee tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi tee ka kaxtno'o Ley Moisés, ja vi kakuiko de Jesús, chi ni ka kutnuni ini de ja siki maa de ka'an ya jin tno'o jioni'ni ka'an ya. Su tu ni kuu vi tnii ña de ore saa, chi ka yu'u de ja ndontakuei ñayiu ñuu siki de. ²⁰ Yun te ni ka ki'in vijin ña de, te ni ka tetniuu de tee ka sa'a jani ini ja tee ndaa ka kuu de, nagua ja saa, te kanakau ya jin in tno'o ka'an ya, ja vi ni'i de kuechi vi xtavi ña de, te vi sia'a ña de nda'a tee tatnuni ja ni chitniuu ña Roma. ²¹ Yun te ni ka jikan tno'o ña de, te ka jiña'a de:

—Mastru, ka jini san ja ka'an ndaa ni nuu kaxtno'o ni, te tu sa'a siin siin ni in in ñayiu, chi inuu ni kaxtno'o ndaa ni ichi ia Dios nuu ndi'i ñayiu. ²² Te na kachi tna ni, ¿a vatuka kuu ja vi kuña'a san xu'un impuestu nuu César, tee tatnuni ñuu Roma, axi ña'a? —ka jiña'a de.

²³ Su Jesús, chi ja ni jini ya ja chia inu jani ini de, te jiña'a ya:

—¿Nau ja ka ki'in vijin ña ni? ²⁴ Vi xne'e ni in xu'un kaa.

Te ni ka xne'e de. Te jiña'a ya:

—¿Na xiin yunuu kuu ja ndee ya'a, vi na xiin sivi kuu ja yoso ya'a? —jiña'a ya.

Te ka jiña'a de:

—Yunuu César, tee tatnuni ñuu Roma kuu —ka jiña'a de.

²⁵ Yun te jiña'a Jesús:

—Nuu saa te vi kuña'a ni nuu César nagua kuu kuenta maa César, te nuu ia Dios nagua kuu kuenta maa ya —jiña'a Jesús.

²⁶ Te tu ni ka ni'i de naxa kanakau ya jin tno'o ka'an ya jin nuu ñayiu ñuu de, ja kuu vi xtavi kuechi ña de. Chi saa sua'a ni ka sa'u kuu ini de jin tno'o ka'an ya, te ni ka jasi yu'u de.

Ni ka jikan tno'o de Jesús ja ja'a ja ndateku ndiyi

²⁷ Yun te ni ka jintna'a ña sava tee ka kuu saduceo jin Jesús. Te saduceo ya'a, chi tu ka kandija de ja ndateku ndiyi, su ni ka jikan tno'o ña de, te ka jiña'a de:

²⁸ —Mastru, ni tee Moisés nuu tutu ii ja ka neva'o ja nuu ja in tee na kuu de, te xndendoo de ñasi'i de, su tu na se'e de oo jin ña, kuini ja ñani de ndatnanda'a jin ña'a ni ndonda'u yun, nagua ja koo se'e ña jin de, te nukuiin de nuu tniuu ndi ñani de, kachi tutu ii. ²⁹ Nuu saa, te ni oo uja ñani. Te tee xtnañu'u yun ni tnanda'a de jin ñasi'i de, te ni ji'i de, su tu na se'e de ni oo jin ña. ³⁰ Te ni ndatnanda'a tee kuu uu yun jin ña'a ni ndonda'u yun. Te suni ni ji'i de, su tu na se'e de ni oo jin ña. ³¹ Vi suni ni ndatnanda'a tee

kuu uni jin ña, vi ndee ni kenta ndi uja de. Su vi ni in de, tu ni kuu koo se'e de jin ña. Te ni ka ji'i ndi uja de. ³² Te sandi'i ni ka, te ni ji'i maa ña. ³³ Nuú saa, te nuú vi ndateku ndiyi, ¿ndee de kuu ja kondeka ña, ja siun vi ndi uja de ni ka tnanda'a jin ña? —ka jiña'a de.

³⁴ Yun te jiña'a Jesús:

—Ñuyiu ya'a, chi ka jaka tna'i vi ka tnanda'i. ³⁵ Su ñayiu ja ka'an maa ia Dios ja kentakuei vi koi nuú oo ya, te vi ndatekui ne'u ndiyi, chi tu ka jaka tna'i ni tu ka tnanda'i. ³⁶ Te ma vi kuu kai, chi vi kokui na kuinio ia ka jinokuechi nuú maa Dios. Te se'e maa ia Dios vi kokui, chi ndaxteku ña ya. ³⁷ Te vi ndee maa Moisés ni kaxtno'o ja vi ndateku ndiyi nuú ni ka'an ia Dios nuú yutnu ndoko ja oo iñu ja ja'nu ja'nu ñu'u. Te yun ni ka'an maa Jito'o, ja maa ya kuu Dios Abraham vi Dios Isaac vi Dios Jacob. ³⁸ Chi ia Dios, masu Dios ñayiu ka ji'i kuu ya, chi ia Dios ñayiu ka teku kuu ya. Chi ndi'i ñayiu teku nuú maa ia Dios —jiña'a Jesús.

³⁹ Yun te ka jiña'a sava tee ka kaxtno'o Ley Moisés:

—Vatuka ka'an ni, Mastru —ka jiña'a de.

⁴⁰ Te tu ni ka kii ka ini de ja vi kakan tno'o de Jesús.

Ndikin tata David kuu Kristu

⁴¹ Yun te ni jikan tno'o Jesús, te jiña'a ya:

—¿Nau ja ka ka'an ñayiu ja Kristu kuu ia ni tetniuu Dios, te suu ya kuu ndikin tata ndee David? ⁴² Su vi maa David ka'an de nuú tutu Salmo ja ni tee de:

Ni ka'an Jito'o Dios nuu Jito'o san:

“Jinkoo ichi nda'a kua'a rin

⁴³ vi guaa ndee na sa'a rin ja ka ka'an u'u ña
ndee chii ja'a ron” jiña'a Dios,

kachi tutu ii. ⁴⁴ Te vi maa David xnani ña Jito'o,
te ¿naxa kuu kokuu ndikin tata ña de nuu saa?
—jiña'a ya.

*Ni ka'an kuechi Jesús siki tee ka kaxtno'o Ley
Moisés*

⁴⁵ Te vi ka nini ndi'i ñayiu, te jiña'a Jesús nuu
tee ka skua'a jin ya:

⁴⁶ —Vi koto ni maa ni jin tee ka kaxtno'o Ley
Moisés, chi ka junkuaan ini de ja vi kui'nu de
sa'un nani nuu ka jiondita de, ja xne'e ja ka kuu
nija'nu de, vi ja vi ka'an yiñu'u ñayiu nuu ka
ndakantno'o ñai jin de nuu ya'u. Te ka jintna'a
ini de vi jinkoo de nuu tei xtnañu'u ka ini ve'e
ii sinagoga, vi nuu tei xtnañu'u nuu ka jaxini de.

⁴⁷ Te ka kindee de ve'e ña'a ni ka ndonda'u, su vi
ja ma vi kuni ñayiu, te kani ndeva'a ka ndakuatu
de. Su tee ya'a, chi kua'a ka vi tniuya'u de nuu
ia Dios —jiña'a ya.

21

Xu'un ja ni soko in ña'a ni ndonda'u

¹ Te ndia'a Jesús ja ka tnaa ñayiu kuika xu'un
ka sokoi nuu jatnu oo maa veñu'u ka'nu yun. ² Te
suni ni jini ya in ña'a kunda'u ja ni ndonda'u, ja
ni tnaa ña uu xu'un kueli nuu jatnu yun. ³ Yun
te jiña'a ya:

—Ka'an ndaa ndija san ja kua'a ka ni soko ña'a
nda'u ja ni ndonda'u ya'a saa ndi'i ñayiu ka soko

ya'a. ⁴ Chi ndi'i ñayiu ni ka soko nuu ia Dios, chi vi ndimaa ni ka xu'un ni kendoo kuu. Su ña'a ya'a, chi visi kunda'u ña, su ni soko ña ndi'i ja neva'a ña ja koteku ña —jiña'a ya.

Ni kaxtno'o Jesús ja naa veñu'u ka'nu

⁵ Te nini ya ja ka ndatno'o sava tee ka skua'a jin ya siki veñu'u ka'nu ja ni ndukutu jin yuu vii ndeva'a ja ni kuva'a, vi jin taka ja ka soko ñayiu, te jiña'a ya:

⁶ —Koo in kiuu ja vi ndi'i taka ja ka ndia'a ni ya'a ndonso, chi ma kendoo ni in kava siki inka kava, chi ndi'i tnani —jiña'a ya.

Seña ya'a koo nuu kuyatni ja naa ñuyiu

⁷ Yun te ka jikan tno'o de, te ka jiña'a de:

—Mastru, ¿na kiuu skunkuu ndi'i tno'o ni ka'an ni ya'a? ¿Te na seña koo nuu kuyatni ja skunkuu ndi'i ya'a? —ka jiña'a de.

⁸ Te jiña'a Jesús:

—Vi koto gua'a ni maa ni ja tu na in xnda'u ña jin ni. Chi kikuei kua'a tee jin sivi san, te vi kachi de: “Maa san kuu Kristu, ia ni tetniuu Dios”, te suni “Ja ni kuyatni kiuu sandi'i”, vi kachi de. Su ma vi kandija ni ja vi kondikin ni de. ⁹ Te nuu vi kuni so'o ni tno'o ja ka jaxin tna'a ñayiu vi ja ka ndakoo ñayiu siki tee netniuu, te ma vi yu'u ni, chi nini kuu ja xtnañu'u ka saa kokuu, su kuini ka ja naa ñuyiu —jiña'a ya.

¹⁰ Yun te jiña'a ka ya:

—Vi ndakoo ñuu na'nu ja vi kaxin tna'a jin sava ka ñuu na'nu, chi ndakoo in ñuu siki inka ñuu. ¹¹ Vi koo ndeva'a ñuu tnaa, vi ya'a yun ñuu koo tnama vi kue'e xeen ndeva'a, te koo seña ichi

andivi, te ioo ndeva'a kokuu ja vi yu'u ndeva'a ñayiu nuu vi kuni.

¹² 'Su ama ka ja skunkuu ndi'i ya'a, te vi ka'an u'u ña ñayiu jin ni, te vi sondikin ñai, te vi tnaa ñai nuu nda'a tee ka tatnuni ve'e ii sinagoga ja vi sa'a ndaa de kuechi ni, te vi tnaa ña de vekaa. Yun te vi ndasia'a ña de nuu nda'a tee ka tatnuni vi nuu nda'a rey ja ja'a ja ka kandija ña ni jin san.

¹³ Te yun koo ichi ja kuu vi ka'an ni tno'o san nuu de. ¹⁴ Te ma vi kondi'ni ni ja vi kondakani ini ni ama ka naxa vi ka'an ni nuu tee ka netniuu ja vi ka'an ni'nu ni ja ja'a ni. ¹⁵ Chi taa maa san tno'o ndichi ja vi ka'an ni, nagua ja ni in ñayiu ka ka'an u'u ña jin ni, ma vi kundee ini vi kachi ja masu vatuka ka ka'an ni. ¹⁶ Te vi ndee tata ni vi ñani ni vi tna'a ni vi ñayiu ka oo gua'a ka jin ni, vi xtuu ña. Te vi ka'ni ñai jin sava ni. ¹⁷ Chi ndi'i ñayiu vi ka'an u'u ña jin ni ja ja'a san. ¹⁸ Su ma jinaa ni in ixi xini ni. ¹⁹ Su vi koyutnu ni nagua ja kentakuei ni vi koo ni nuu oo ia Dios.

²⁰ 'Te nuu vi kuni ni Jerusalén ja vi nii ni ka jikonduu soldado inka ñuu, vi kona'a ni ja ni kuyatni ja naa. ²¹ Nuú saa te ñayiu ka oo Judea, na vi kunu yu'i ki'inkuei guaa ndee nuu yuku. Te ñayiu ka oo maa Jerusalén, na kekuei ki'inkuei. Te ñayiu ka oo yuku nuu ka satniui, ma vi ndajiokuiin ñuu ya'a. ²² Chi kiuu saa kokuu kiuu ja tetniuu ia Dios tnundo'o xeen, nagua ja saa, te skunkuu ndi'i tno'o yoso nuu tutu ii. ²³ Su nda'u ni ka ña'a ka ñu'u lulu vi ña'a ka jaxin se'e kiuu yun, chi vi nda'i vi kana ñayiu ñuyiu, chi kiti ini ia Dios, te tetniuu ya kua'a ndeva'a tnundo'o siki ñayiu ñuu ya'a. ²⁴ Sava ñayiu vi ka'ni ñai

jin yuchi kani, te sava ka ñayiu vi kuaka ña ja vi kokunukuechi taka ñuu. Te kiukuei ñayiu sava ka tatatno'o ñuo Jerusalén ja vi sa'i jane'e jayichi, guaa ndee na skunkuu tiempu ja ni jani ia Dios ja vi kotatnuni ñayiu yun.

Kaxtno'o Jesús naxa kokuu nuu ndii ya

²⁵ Yun te koo seña nuu nikandii, vi nuu yoo vi nuu kimi. Te nii ñuyiu ya'a vi kuiko ini ñayiu, te vi yu'u ndeva'i nuu vi kuni ja ni'i vi nda'i ko'o nuu ndute mar vi jiokagua xeen nuu de. ²⁶ Te kua'a ñayiu vi kua'an anui ja ka yu'u ndeva'i nuu ka ndakani ini naxa kaa ja kokuu nuu ñuyiu, chi kisi ndi'i jandakui oo ndee andivi. ²⁷ Yun te vi kuni ñayiu ja mandii maa san, ja kuu san Se'e Teyii, ndee nuu in viko jin jaka'nu vi jaye'e tajan maa ia Dios. ²⁸ Te vi koo ini vi koo anu ni nuu keja'a ja skunkuu taka tniuu ya'a. Te vi kinuu ni ichi andivi, chi ja oo yatni ja skaku ni'nu ña san —jiña'a Jesús.

²⁹ Yun te ni ka'an jioni'ni ya, te jiña'a ya:

—Vi kondia'a ni naxa sa'a tnu tichi iuu vi sava ka yutnu. ³⁰ Nu keja'a ja nduyute nda'a tnu, te ka jini ni ja ja makuyatni yoo i'ni. ³¹ Suni saa ni kokuu nuu na vi kuni maa ni ndi'i tno'o ya'a, te vi kona'a ni ja ja oo yatni ja tetniuu ña ia Dios ja tatnuni san.

³² 'Te ka'an ndaa san ja ndi'i tno'o ya'a skunkuu nuu ñayiu vi tna'a tnundo'o ya'a ama ka ja vi kui. ³³ Ñuyiu ya'a vi andivi, chi ja naa ni kuu. Su tno'o ka'an san, ma naa, chi ndi'i skunkuu.

³⁴ 'Vi koto va'a ni maa ni, te ma vi sa'a ndee ni ini anu ni ja vi kaa vi ko'o ndeva'a ni, te ma vi

kondioo ini ni ja oo ñuyiu, nagua ja ma kanakau sanaa tnundo'o siki ni kiuu na ndenta san. ³⁵ Chi kiuu saa kokuu na kuinio nuu ndandesi sanaa in trampa. Te ñama kii tnundo'o siki na saa na tu'u ñayiu oo ninii ñuyiu. ³⁶ Vi ku'un ini ni, te siun ni vi kondakuatu ni nuu ia Dios, nagua ja vi kaku ni'nu ni nuu taka tnundo'o ja kii, te vi koo ni nuu maa san, ja kuu san Se'e Teyii —jiña'a Jesús.

³⁷ Te tno'o nduu ni oo Jesús maa veñu'u Jerusalén ja ni okaxtno'o ya nuu ñayiu, te jakuaa ni oja'an ya ja ni ondoo ya yuku nani Olivos. ³⁸ Te ndi'i ñayiu ni oja'ankuei tno'o ne'e veñu'u yun ja ni ka onini tno'o ni okaxtno'o ya.

22

Ni ka skaka tna'a de ja vi ka'ni de Jesús

¹ Nuu ni kuyatni viko pascua ñayiu judio, kiuu ka jai xtaa vixin ja tu na levadura yi'i, ² te sutu ka kuu nija'nu vi tee ka kaxtno'o Ley Moisés ni ka nduku de naxa vi ka'ni de Jesús, chi ka yu'u de ja vi kiti ini ñayiu ñuu siki maa de. ³ Yun te ni kee Tachi anu Judas, tee suni nani Iscariote, ja ni okuu in tee ne'u ndi uxi uu tee ni ka oskua'a jin Jesús. ⁴ Te ni ja'an de ni ka'an de jin sutu ka kuu nija'nu vi tee ka kuu nija'nu ka jito veñu'u ja ni ka ndatno'o tna'a de naxa xtuu de Jesús. ⁵ Te ni ka kusii ini tee yun, guaa ni ka ka'an de ja vi tniuya'u de Judas. ⁶ Te ni janta'u de. Yun te ni jinkondee de nduku de naxa sa'a de ja xtuu de Jesús nuu tu na ñayiu ka oo.

Ni ka jaxini Jesús jin tee ka skua'a jin ya

⁷ Te nuu ni kintna'a maa kiuu viko ja ka jaa ñayiu judio xtaa vixin ja tu na levadura yi'i, kiuu ka ja'ni lelu ja ka jai viko pascua yun, ⁸ te ni tetniuu Jesús Pedro vi Juan, te jiña'a ya:

—Kua'ankuei ni te vi sa'a tua'a ni ja vi kaxinio viko pascua ya'a —jiña'a ya.

⁹ Te ni ka jikan tno'o ña de:

—¿Ndenu kuini ni ja vi sa'a tua'a san? —ka jiña'a de.

¹⁰ Te jiña'a ya:

—Kua'ankuei ni te nuu kiukuei ni maa ñuu ka'nu yun, te vi jinkuntna'a ni jin in tee ndiso in kiyi ndute. Te vi kondikin ni de ki'inkuei ni ndee na ndiuu de ve'e nuu oo de yun. ¹¹ Te vi ka'an ni jin maa tee xiin ve'e yun: “Kachi Mastru ja ¿ndenu oo ve'e ja tanuu ni vi kaxini de jin tee ka skua'a jin de viko pascua ya'a?”, vi kuña'a ni. ¹² Te xne'e maa de in ve'e ka'nu oo ndee sukun nuu ja oo tua'a. Te yun vi sa'a va'a ni ja vi kaxinio —jiña'a ya.

¹³ Yun te ni ja'ankuei de, te ni ka jinku'un de vi nagua ni ka'an maa Jesús. Te yun ni ka sa'a va'a de ja vi kaxini de jin ya viko pascua yun.

¹⁴ Te nuu ni jino ore ja vi kaxini ya, te ni ka jinkoo ya jin tee ni chitniuu ya nuu mesa. ¹⁵ Te jiña'a ya:

—Vi siun ni ndioo ini san ja vi kaxinio nuu viko pascua ya'a ama ka ja kuu san. ¹⁶ Chi ka'an ndaa san ja ma kaa ka san nuu viko pascua ya'a guaa ndee na kenta kiuu ja skunku nagua oo nuu viko ya'a nuu tatnuni ia Dios —jiña'a ya.

¹⁷ Yun te ni ki'in ya in vasu, te ni ndakuanta'u ya nuu ia Dios, te jiña'a ya:

—Vi tñii ni, te vi skaka ni vi ko'o ni. ¹⁸ Chi ka'an ndaa san ja ma ko'o ka san nduxi uva ya'a guaa ndee na kenta kiuu ja tatnuni san nuu ñuyiu ya'a, saa sako'o ka san —jiña'a ya.

¹⁹ Yun te ni ki'in ya in xtaa vixin ja tu na levadura yi'i, te ni ndakuanta'u ya nuu ia Dios, te ni ta'u ya, te ni jiña'a ya ja vi kaa de, te jiña'a ya:

—Ya'a kuu yiki kuñu san ja soko san ja ja'a in in maa ni. Te vi kaa ni nagua ja vi kondaka'an ña ni —jiña'a ya.

²⁰ Te suni saa ni ni sa'a ya jin vasu nuu ni ndi'i ni ka jaxini ya. Ni tñii ya vasu yun, te jiña'a ya:

—Nduxi uva ya'a kuu niñi san, ja kati ja ja'a in in maa ni, ja kokuu in tratu jaa ja tñiuya'u san yika kuechi ni.

²¹ 'Su tee ja xtuu ña jin san, chi ka nukoo jin de nuu mesa ya'a. ²² Ka'an ndaa san ja sein ja kuu san Se'e Teyii, chi ichi ya'a ni jani ña ia Dios ja ki'in san. Su nda'u ni ka tee ja xtuu ña ya'a, chi kanakau tnundo'o ndeva'a siki de —jiña'a ya.

²³ Yun te ni ka jinkondee de ka jikan tno'o tna'a de ndee de ka'an jin ya.

Ka tee tna'a de ndee de guaa kokuu ka'nu ka

²⁴ Te nuu kuee ka, te ni ka tee tna'a de ndee de kuu ja kokuu ka'nu ka. ²⁵ Te jiña'a Jesús:

—Tee ka kuu nija'nu ja ka tatnuni nuu in in ñuu, chi ka tenini de ñayiu ja vi sa'i nagua ka kuini maa de. Te ka ka'an de ja vi xnani ña ñayiu ja tee ka chituu ñayiu ñuu ka kuu de. ²⁶ Su ma vi sa'a maa ni saa, chi in tee kuu ka'nu na sa'a luluu de maa de, te in tee tatnuni na kokuu de na

kuinio in tee jinokuechi. ²⁷ Chi ¿ndee tee kuu ja kuu ka'nu ka? ¿A tee jinkoo nuu mesa ja kaa de xtaa axi tee jinokuechi? ¿A masu tee jinkoo nuu mesa kuu tee kuu ka'nu ka? Su sein, chi sua'a jinokuechi san nuu in in maa ni.

²⁸ 'Su maa ni, chi siun ni ka oo ni jin san nuu tna'a san tnundo'o. ²⁹ Te yun guaa taa san in tniuu ja vi kotatnuni ni, nagua ni chitniuu ña maa Tata Yua san jin san, ³⁰ nagua ja kiukuei ni nuu tatnuni san ja vi kaa vi ko'o ni. Te vi jinkoo ni nuu in in mesa ja vi ka'ndeo kuechi ndi'i uxi uu tatatno'o Israel —jiña'a Jesús.

Ni kaxtno'o Jesús ja ndayu'u Pedro ja jini ña de jin ya

³¹ Yun te jiña'a ya nuu Simón Pedro:

—Simón, ni jikan ña Tachi nuu ia Dios ja koto tnuni ña jin ndi'i ni, te kisi ña na kuinio nuu ka sijin triu. ³² Su ni jikanta'u san ja ja'a ni nuu ia Dios, nagua ja ma ndayu'u ni jin tno'o kandija ni. Te nuu na ndajiokuiin ni nuu san, te suni chituu ni sava ka ñayiu ka kandija ja na vi koyutnui nuu san —jiña'a ya.

³³ Te jiña'a Simón Pedro:

—Jito'o san, sein chi ja ni jakin san anu san ja kondikin ña san ki'inkueio vekaa, vi guaa ndee na kuu san jin ni —jiña'a de.

³⁴ Yun te jiña'a Jesús:

—Pedro, ka'an san ja vi jakuaa vitna, te uni jichi ka'an ni ja tu jini ña ni ama ka ja kana li'li —jiña'a ya.

Vaji tnundo'o

³⁵ Yun te ni jikan tno'o ña Jesús jin ndi'i de:

—Na ni tetniuu ña san ja ni ja'ankuei ni, ni ka ndakani ni tno'o ia Dios, ¿a nagua ni ja'ni ña jin ni ja siun vini in ñunu xtaa, te ni in itni xu'un, te ni ndijan ni tu nagua ni ka yinda'a ni? —jiña'a ya.

Te ka jiña'a de:

—Tu sa'un nagua ni ja'ni ña.

³⁶ Yun te jiña'a ya:

—Vitna guaa vi sa'a tua'a ni. Vi kondiso ni ñunu xtaa ni vi itni xu'un ni. Te ndee ni tu na yuchi kani neva'a, te vi xiko ni visi soo su'nu ni, te vi kuaan ni in nagua ja vi kinda'a ni. ³⁷ Chi ka'an san ja nini kuu ja skunkuu tno'o yoso nuu tutu ii ja ka'an siki maa san: “Ni ka sa'a ndeva'a ña ñayiu na kuinio in tee kue'e ndeva'a”, kachi tutu ii. Te tno'o yun, chi skunkuu ja ja'a san, te saa kokuu —jiña'a ya.

³⁸ Yun te ka jiña'a de:

—Jito'o san, ya'a ka oo uu yuchi kani —ka jiña'a de.

Te jiña'a ya:

—Ja ni kuu saa ni. Ma vi ka'an ka ni.

Ndakuatu Jesús nuu yuku Olivos

³⁹ Yun te ni kee ya kua'an ya yuku Olivos nagua ni osa'a maa ya. Te ni ka jata ndikin ña tee ka skua'a jin ya kua'ankuei de. ⁴⁰ Te nuu ni jinokuei ya jin de yuku yun, te jiña'a ya:

—Vi ndakuatu ni nuu ia Dios nagua ja ma junkuei ni nuu jakue'e —jiña'a ya.

⁴¹ Yun te ni kujioo ya nagua kua'a jika kenta in yuu nda'o. Te ni jinkuiin jiti ya ja ni ndakuatu ya nuu ia Dios, ⁴² te jiña'a ya:

—Tata Dios, jikanta'u san nuu ni ja nuu ja kuini ni, te skaku ni'nu ña ni nuu tnundo'o ja ma kanakau siki san. Su na kokuu nagua kuini maa ni, masu nagua kuini san —jiña'a ya.

⁴³ Yun te ni kenta in ia jinokuechi nuu ia Dios ja vaji ichi andivi, ja ndakuña'a ka ya jandakui Jesús. ⁴⁴ Te ja siun kusuchi ndeva'a ini ya, te ni ndakuatu ni'i ya nuu ia Dios. Yun te ni jinkondee tnaa ya junkuei ndee nuu ñu'u na kuinio ja too yuyu niñi. ⁴⁵ Te nuu ni ndi'i ni ndakuatu ya, te kuano'o ya nuu ka oo tee ka skua'a jin ya, te ni nuku'un ña ya ja ka kixin de, chi ni skuíta ña tno'o suchi ini. ⁴⁶ Yun te jiña'a ya:

—¿Nau ja saa ka kixin ni? Vi ndakoo ni te vi ndakuatu ni nuu ia Dios nagua ja ma junkuei ni nuu jakue'e —jiña'a ya.

Ni ka kakuiko de Jesús

⁴⁷ Te vi nini ka'an ka Jesús, te ni jinokuei kua'a ñayiu ja vi kakuiko ñai, te yoxno'o tee nani Judas, in tee ne'u uxi uu tee ka skua'a jin ya. Ni kuyatni de nuu oo Jesús ja tetuyu'u ña de. ⁴⁸ Yun te jiña'a ya:

—Judas, ¿a vi in ja tetuyu'u ña ni kuu ja xtuu ña ni jin san ja kuu san Se'e Teyii? —jiña'a ya.

⁴⁹ Te ja siun ni ka jini tee ka skua'a jin ya ja ni jinokuei kua'a ñayiu ja vi kakuiko ñai jin ya, te ni ka jikan tno'o ña de:

—Jito'o san, ¿a vi kene'e san yuchi kani, te vi kaxin tna'a san jin ñayiu ya'a? —ka jiña'a de.

⁵⁰ Yun te ni xtuji in de in tee jinokuechi nuu sutu kuu nija'nu, chi ni kindee de so'o lado kua'a tee yun. ⁵¹ Yun te jiña'a Jesús:

—Saa ni, ma vi sa'a ka ni siun —jiña'a ya.

Te ni tetuu ya nda'a ya so'o tee ni tuji yun, te ni nduva'a. ⁵² Yun te jiña'a ya nuu sutu ka kuu nija'nu vi nuu taka tee ka kuu nija'nu ka jito veñu'u, vi nuu tee ka kuu nija'nu maa ñuu ja ni jinokuei de ja vi tñii ña de jin ya:

—¿Nau ja vi yuchi kani vi yutnu ni kekuei jin ni na kuinio ja kui'na kuu san? ⁵³ Te ndi'i ni kiuu ni ka oo veñu'u ka'nu, te tu ni ka tñii ña ni. Su saa kokuu, chi ya'a kuu ore maa ni, ja tatnuni jaka'nu ja oo ñunee —jiña'a ya.

Ni tayu'u tno'o Pedro ja jini de Jesús

⁵⁴ Yun te ni ka tñii de ya, te kua'ankuei de jin ya ve'e sutu kuu nija'nu ka. Te Pedro, chi ndikin jika ni de, kua'an de. ⁵⁵ Te nuu ni jinokuei de, te ni ka xtna'a de ñu'u ye'e yun, te ni ka jinkoo de ka ndasaa de. Te suni ni jintna'a Pedro, te ni jinkoo de ne'u nuu ka oo tee yun. ⁵⁶ Su nuu ni jini ña in ña'a jinokuechi ja nukoo Pedro nuu yuñu'u yun, te ni ndia'a guagua'a ña nuu de, te jiña'a ña:

—Tee ya'a, chi suni in tee ka jika jin Jesús kuu de —jiña'a ña.

⁵⁷ Su ni tayu'u tno'o Pedro, te jiña'a de:

—Tu jini san na tee kuu de —jiña'a de.

⁵⁸ Vi nunuu ni, te ni jini ña inka de, te jiña'a de:

—Roon, suni ka jika ron jin tee yun —jiña'a de.

Te jiña'a tuku Pedro:

—Ña'a, ma suu san kuu —jiña'a de.

⁵⁹ Te vaa vi ndee nuu in ore, te jiña'a tuku inka de:

—Ja ndaa ja tee ya'a, chi suni in tee ka jika jin Jesús kuu de, chi suni in tee ñuu Galilea kuu de —jiña'a tee yun.

⁶⁰ Te jiña'a tuku Pedro:

—Tu jini san na tee ka ka'an jin ni —jiña'a de.

Te vi nini ka'an ka Pedro, te ni kana in li'li.

⁶¹ Yun te ni jionenuu Jesús, ndia'a ya nuu de, te ni ndakanka'an de tno'o ni ka'an ya nuu de, ja ama ka ja kana li'li, te tayu'u tno'o de uni jichi ja tu jini ña de. ⁶² Yun te ni ndee de ye'e yun, te ni jaku ndeva'a de ja tna'u ini de.

Ni ka sa'a ne'e ka sa'a yichi de Jesús

⁶³ Te ndi'i tee ka jito Jesús, ka jaku ndee de ya vi ka kani ña de. ⁶⁴ Te ni ka jasi de nduchi nuu ya, vi ni ka kani de nuu ya, te ka jiña'a de:

—Ka'an, ndeja kuu ja ni kani ña —ka jiña'a de.

⁶⁵ Vi kuakua'a ka tno'o ne'e ni ka ka'an de jin ya.

Ni ka junsia'a de Jesús nuu ni ka ndututu tee ka kuu nija'nu

⁶⁶ Te nuu ni tuu, te ni ka ndututu ndi'i tee ka kuu nija'nu nuu ñayiu judio, vi sutu ka kuu nija'nu, vi tee ka kaxtno'o Ley Moisés, te ni ka jaka de Jesús kua'ankuei jin de nuu junta yun, te ka jiña'a de:

⁶⁷ —Vitna te ka'an, ¿a suu ron kuu ia ni tetniuu Dios? —ka jiña'a de.

Te jiña'a ya:

—Visi na ka'an san ja suu san kuu, su ma vi kandija ni. ⁶⁸ Te nuu ja na kakan tno'o ña san in

tno'o, te ma vi ka'an ni, te ni ma vi siaa ña ni.
 69 Su ndee ore vitna, te jinkoo maa san, ja kuu san Se'e Teyii, ichi nda'a kua'a Dios, ia ndakui ndeva'a —jiña'a ya.

70 Yun te ka jiña'a ndi'i de:

—Nuu saa, ¿te a Se'e ia Dios kuu ron? —ka jiña'a de.

Te jiña'a ya:

—Maa ni ka ka'an ja suu kuu san —jiña'a ya.

71 Yun te ka jiña'a de:

—¿Na testiu ka ka jiniu'o? Te vi mao ni ka onini tno'o ni ka'an de jin yu'u de, ja Se'e ia Dios kuu de —ka kachi de.

23

Ni ka junsia'a de Jesús nuu Pilato

1 Yun te ni ndontakuei ndi'i ñayiu ni ka oo nuu junta yun. Te ni ka jinsia'a de Jesús nuu Pilato.

2 Te ni ka jinkondee de ka ka'an kuechi de siki ya, te ka jiña'a de:

—Ni ka nuku'un san tee ya'a ja ska'an de ñayiu ñuu san, vi ka'an de ja ma vi tniuya'u ka san xu'un impuestu ja ki'in nuu rey ñuu Roma. Te suni ka'an de ja tee ni tetniuu Dios kuu de, vi suu de kuu rey —ka jiña'a de.

3 Yun te ni jikan tno'o ña Pilato:

—¿A suu ron kuu rey ñayiu judio? —jiña'a de.

Te jiña'a Jesús:

—Saa ka'an maa ni —jiña'a ya.

4 Yun te jiña'a Pilato nuu sutu ka kuu nija'nu vi nuu ndi'i ñayiu ni ka ndututu yun:

—Tu sa'un na kuechi ni'i san siki tee ya'a —jiña'a de.

⁵ Su vi'i ka ni ka ka'an de, te ka jiña'a de:

—Tee ya'a, chi ska'an de ñayiu ñuu san ja ndontakuei vai siki tee ka netniuu. Te ni keja'a de kaxtno'o de ndee Galilea, te vitna ja ni kenta de ndee Judea ya'a —ka jiña'a de.

Ni ndasia'a ña Pilato jin Jesús nda'a Herodes

⁶ Te nuu ni onini Pilato ja siun ni ka ka'an de, te ni jikan tno'o de a tee Galilea kuu ya. ⁷ Te nuu ni ka ka'an de ja suu kuu ya, te ni ndasia'a ña de nda'a Herodes, tee tatnuni Galilea, chi Jerusalén ni oo Herodes kiuu saa. ⁸ Te nuu ni jini ña Herodes jin Jesús, te ni kusii ini de, chi ndee ja oo kiuu ni ondioo ini de ja kuni de ya, chi ja jini de ja ka ka'an ñayiu jakua'a ja sa'a ya, te ni kuini de ja kondia'a de in jaka'nu sa'a ya.

⁹ Yun te ni jikan tno'o ña de kua'a tno'o, su ni ja in tno'o tu ni ka'an Jesús. ¹⁰ Te sutu ka kuu nija'nu vi tee ka kaxtno'o Ley Moisés, chi ka oo de yun ka xtavi ni'i de ya kuechi. ¹¹ Yun te ni ka skexiko ña Herodes vi soldado de jin Jesús, te ni ka skui'nu ña in sa'un kani vii ndeva'a ja ka ni'nu rey, ja ni ka jaku ndee ña de, vi ni ka sa'a ne'e ni ka sa'a yichi ña de. Te ni ka ndatetniuu de ya kuano'o tuku ya nda'a Pilato. ¹² Te vi kiuu saa ni ka ndumani tna'a Herodes jin Pilato, chi ni ka ojini u'u tna'a de ama ka.

Ja ni kuu ndaa ja kuu Jesús

¹³ Yun te ni ndaxtutu Pilato tee ka kuu nija'nu nuu sutu, vi tee ka netniuu, vi ñayiu ñuu, ¹⁴ te jiña'a de:

—Ya'a oo tee ni ka kisia'a maa ni nuu san, ja ka xtavi kuechi ni de, ja ska'an de ñayiu ñuu ja

vi ndakoi siki tee ka netniuu. Su vi jin nuu ndi'i maa ni ni xndichi san de, te tu ni nuku'un san ni in jakue'e ja ka xtavi maa ni de. ¹⁵ Te vini Herodes, tu na kuechi ni jinku'un de, yun guaa ni ndasia'a tuku de tee ya'a nda'a san. Te ja ka jini maa ni ja tu na jakue'e ni sa'a tee ya'a ja kokuu de. ¹⁶ Te yun guaa na tatnuni san ja na vi kani ña jin de, te siaa san de —jiña'a Pilato.

¹⁷ Te nini kuu ja vi siaa de in tee yi'i vekaa in in viko pascua. ¹⁸ Te vi ndi'i ñayiu ni ka kana jaa, te ka jiña'i:

—iKa'ni ni tee jian, te siaa ni Barrabás! —ka jiña'i.

¹⁹ Te Barrabás, chi yi'i de vekaa siki ja ni ja'ni de ndiyi, vi ja ni ndakoo de siki tee ka netniuu Jerusalén. ²⁰ Su Pilato, chi ni kuini de ja siaa de Jesús, te ni ka'an tuku de jin ñayiu. ²¹ Su vi saa vi'i ka ni ka kana jaa ñayiu, te ka jiña'i:

—iKatakaa ni de! ¡Katakaa ni de yika cruz! —ka jiña'i.

²² Te ni ka'an tuku Pilato jichi kuu uni, te jiña'a de:

—¿Su na jakue'e ni sa'a tee ya'a? Tu na kuechi ni'i san siki de ja kokuu de. Te na tatnuni san vi kani ña jin de, te siaa san de —jiña'a Pilato.

²³ Su vi vi'i ka ni ka kana ñayiu ka jikain ja na kuitakaa ya, te jin tno'o ni ka kana ñayiu yun vi tee ka kuu nija'nu nuu sutu, ni ka ni'i ja ka kuini. ²⁴ Yun te ni jino ini Pilato ja sa'a de nagua ka jikan ñayiu yun. ²⁵ Te ni siaa de tee ja'ni ndiyi vi ndakoo siki tee ka netniuu. Te ni sia'a de Jesús nda'a soldado ja vi sa'a tee yun nagua ka kuini maa ñayiu.

Ni ka jatakaa de Jesús yika cruz

²⁶ Te nuu ni ka jaka soldado Jesús ja vi katakaa de ya yika cruz, ni ka junkuntna'a de jin in tee ñuu Cirene nani Simón. Mandii tee yun ja ni ja'an de yuku, te ni ka tenini ña de ja ni jiso tee yun cruz, te ndikin de Jesús kua'an de. ²⁷ Te kua'a ndeva'a ñayiu ka ndikin kua'ankuei, te ka nda'i ka kana ñayiu si'i kua'ankuei ña ja ka kuu suchi ini ña ja ja'a Jesús. ²⁸ Su ni jionenuu ya nuu kua'ankuei ña, te jiña'a ya:

—Maa ni ña'a Jerusalén, ma vi kuaku ni ja ja'a sein, chi vi kuaku ni ja ja'a maa ni vi ja ja'a se'e ni. ²⁹ Chi kii in kiuu koo tñundo'o, te vi kachi ñayiu: “Na ta'u na ndetu ña'a tu ni jinku'un lulu, vi na ta'u na ndetu ña'a tu ni jini ja skaxin ña lulu” vi kachi ñayiu. ³⁰ Yun te vi jinkondee ñayiu vi kanai jin yuku, te vi kuña'i: “Kanakau siki rin” te nuu tinduu: “Chisa'u ña”. ³¹ Chi nuu ja siun ka sa'a ña jin yutnu kuii, te vi'i ka kokuu jin yutnu yichi —jiña'a Jesús.

³² Suni ni ka jaka de uu tee kue'e ndeva'a ja vi katakaa in ni de jin Jesús. ³³ Te nuu ni jinokuei de nuu nani yiki xini ndiyi, te ni ka jatakaa de Jesús jin nduu tee kue'e yun nuu in in cruz, in de ichi nda'a kua'a ya, te inka ichi satni ya. ³⁴ Te nuu ni ka jatakaa de ya, te jiña'a ya:

—Tata, koneka'nu ini ni jin ñayiu ya'a, chi tu ka jini nagua ka sa'i —jiña'a ya.

Yun te ni ka jitotnuni soldado, kondio'ni ndee sa'un ya kuu ja vi kendoo jin in in de. ³⁵ Te ka oo kua'a ñayiu ka ndia'i, te vi ndee tee ka netniuu ka ka'an kuasun ña jin ya, te ka ndatno'o de:

—Ni skaku ni'nu de inka ñayiu. Te vitna na skaku ni'nu de maa de, nuu ja ja ndaa ndija ja tee ni kaji Dios ja ni tetniuu ya kuu de —ka ndatno'o de.

³⁶ Te saa ni tee ka kuu soldado, chi suni ka sa'a kuasun ña de. Ni ka jintna'a yatni ña de, te ka jiña'a de vinu iaa ja ko'o ya. ³⁷ Te ka jiña'a de nuu ya:

—Nuu ja rey ñayiu judio kuu ron, te skaku ni'nu maa ron —ka jiña'a de.

³⁸ Te ichi xini ya ni ka tetuu de in tno'o ja yoso jin sa'an griego, latín vi hebreo, te ka'an sua'a: “Tee ya'a kuu rey ñayiu judio”, kachi tno'o yun.

³⁹ Yun te vi ndee in tee kue'e ka intakaa jin ya ka'an kuasun ña de, te jiña'a de:

—Nuu ja tee ni tetniuu Dios kuu ron, te skaku ni'nu maa ron nagua ja skaku ni'nu ña ron jin ru'un —jiña'a de.

⁴⁰ Yun te ni kuxeen inka tee ka intakaa jin de, te jiña'a de:

—¿A vini tu yu'u ron ia Dios ja ka'an ron siun? Te in ni tnundo'o ka tna'o jin tee ya'a ja vi kuo.

⁴¹ Yoon, chi ja ndaa ja ka tna'a mao tnundo'o, chi ka tniuya'uo jin jakue'e ni ka sa'o. Su tee ya'a, chi tu sa'un na jakue'e ni sa'a de —jiña'a de.

⁴² Yun te jiña'a de:

—Jesús, ndaka'an ña ni jin san kiuu na jinkondee ni ja tatnuni ni —jiña'a de.

⁴³ Te jiña'a Jesús:

—Ka'an ndaa san ja vi vitna kuu ja koo ni jin san andivi in nuu vii ndeva'a —jiña'a ya.

Ni ji'i Jesús

⁴⁴ Te nuu ni jino ka uxi uu nduu, te ni kuneee ninii ñuyiu, te vi ndee nuu ka uni jañini, te saa ni nduu ndijin. ⁴⁵ Ni kuneee nuu nikandii, te ni te'nde sagua sa'un ka'nu ja ndesi nuu ii, ini veñu'u ka'nu Jerusalén. ⁴⁶ Te yun ni kana jaa Jesús, te jiña'a ya:

—Tata, ndiunda'a maa ni anu san —jiña'a ya.

Te nuu ni ndi'i ni ka'an ya tno'o yun, te ni kana anu ya.

⁴⁷ Te nuu ni jini tee kuu capitán ja siun ni kuu nuu ni ji'i Jesús, te ni chiñu'u de ia Dios, te jiña'a de:

—Ja ndaa ndija ja tu na kuechi tee ya'a ni oo —ni kachi de.

⁴⁸ Te ndi'i ñayiu ni ka oo ja ni ka jini tnundo'o yun, ni ka ndajiokuiin ka katui ndikai ja ka tna'u ndeva'a ini. ⁴⁹ Su ndi'i ñayiu ka jini tna'a jin Jesús vi ña'a ka ndikin ña jin ya, vajikuei ña ndee Galilea, chi jika ni ni ka kendoi ka ndia'i ja siun ni kuu.

Ni jinkoyu'u Jesús

⁵⁰ Ni oo in tee gua'a, in tee ndaa ñuu Arimatea nani José, in ñuu ja tnii Judea, te suni ni yinduu de nuu tee judio ja ka sa'a junta ka'nu ka. ⁵¹ Su tu ni jintna'a ini de tno'o ni ka ndatno'o tee yun nuu junta yun siki Jesús, chi ni kandija de ja koo in kiuu te tatnuni maa ia Dios. ⁵² Te yun guaa ni ja'an de ni ka'an de jin Pilato ja ni ndakan de yiki kuñu Jesús, te ni jandetu tee yun. ⁵³ Te ni nune'e de yiki kuñu ya nuu cruz, te ni tniutuu de jin in sa'un kuijin vii ndeva'a, te ni tayu'u ña de in yau nuu ni kaan de in yiki kava nuu chia'an ka sa'un na ndiyi kiyu'u. ⁵⁴ Te kiuu saa kuu ja ka sa'a tua'a

ñayiu, chi ja oo yatni ja ndaki'in kiuu ndatatu. ⁵⁵ Te ñasi'i ja ka ndikin ña jin Jesús ja vajikuei ña ndee Galilea, ni ja'ankuei ña, te ni ka jini ña yau ñaña yun, vi ni ka jini ña naxa ni ka jakintuu de yiki kuñu ya. ⁵⁶ Yun te ni ka ndajiokuiin ña ve'e ña, te ni ka sa'a tua'a ña tatna xiko asin ja vi koso ña nuu yiki kuñu Jesús. Su ni ka jaan ii ña kiuu ndatatu, nagua tatnuni nuu Ley Moisés.

24

Ni ndateku Jesús

¹ Su ne'e ndeva'a domingu, kiuu xtnañu'u ja ndaki'in semana, ni ja'ankuei ñasi'i yun nuu oo yau ñaña ja yiyu'u Jesús. Ka nee ña tatna xiko ja ni ka sava'a ña, te ka ndeka tna'a ña jin sava ka ñasi'i ni jinokuei ña. ² Te ni ka jini ña ja ni kujioo kava ni ondesi yu'u yau ñaña yun. ³ Te ni kiukuei ña ni ka ndia'a ña, su tu ka na yiki kuñu Jesús oo. ⁴ Te vi tu ka nii ini ña naxa vi sa'a ña, te vi sanaa ni ka jini ña uu ia ka jinokuechi nuu Dios, ka yeye'e sa'un ka ni'nu ya ka nukuiin ya nuu ka oo ña. ⁵ Te ni ka yu'u ndeva'a ña, te ni ka chindei ña nuu ña ichi nuu ñu'u. Te ka jiña'a ia yun:

—¿Nau ja saa ne'u ndiyi ka ndanduku ron ia tekú? ⁶ Te masu ya'a oo ya, chi ja ni ndateku ya. Vi ndaka'an naxa ni ka'an ya nuu ni oo ka ya Galilea, ⁷ nuu ni ka'an ya sua'a: “Sein ja kuu san Se'e Teyii, chi nini kuu ja kanakau san nuu nda'a ñayiu ka sa'a yika kuechi, te vi katakaa ñai yika cruz, su nuu uni kiuu te ndateku san”, ni kachi ya —ka jiña'a ia ka jinokuechi yun.

⁸ Yun te saa ni ka ndaka'an ña tno'o ni ka'an Jesús.

⁹ Te nuu ni ka ndajokuiin ña, te ni ka ndakani ña ndi'i ja ni ka jini ña nuu ndi uxi in tee ni chitniuu Jesús, vi nuu sava ka ñayiu ka oo jin de. ¹⁰ Te ña'a ni ka ndakani ya'a ka kuu María Magdalena, vi Juana, vi María nana Jacobo, jin sava ka ña'a ka ndikin tna'a jin ña. ¹¹ Su tu ni ka kandija de, chi ni ka ndakani ini de ja chia ka kuu kue'e ña. ¹² Su vini saa, te Pedro, chi ni kana kunu de kua'an de, majinkoto de yau ñaña yun. Te nuu ni jino de, te ni jito ni'ni de yau yun, te ni jini de ja maa ni ka sa'un ni ñutuu ya oo yun. Te vi ni sa'u kuii ini de ja ndakani ini de ja tu ka ya oo.

Ni ka ndanitna'a Jesús jin uu tee kua'ankuei ichi Emaús

¹³ Te vi maa kiuu saa ni kekuei uu tee ni ka oskua'a jin Jesús, kua'ankuei de in ñuu nani Emaús ja oo jika vaa ndee uxi in kilómetro jin ñuu Jerusalén. ¹⁴ Te ka ndatno'o de nuu ichi yun kua'ankuei de ndi'i ja ni kuu kiuu saa. ¹⁵ Te vi nini ka ndatno'o de vi ka jikan tno'o tna'a de kua'ankuei de, te ni jintna'a ña Jesús ja ni ka jaka tna'a ya jin de kua'ankuei ya. ¹⁶ Su visi ka ndia'a de nuu ya, su oo in ja jasi, te tu ni kuu vi ndakuni ña de ja maa ya kuu. ¹⁷ Yun te ni jikan tno'o ña ya:

—¿Nagua kuu ja ka ndatno'o ni vajikuei ni ichi ya'a? ¿Te nau ja ka kusuchi ini ni? —jiña'a ya.

¹⁸ Yun saa ni ka'an in tee nani Cleofas, te jiña'a de:

—¿A vi maa ni ni kuu ja jiondita Jerusalén ya'a ja tu jini ni tnundo'o ni kuu kuu ya'a? —jiña'a de.

¹⁹ Te jiña'a Jesús:

—¿Te nagua ni kuu, nuu saa? —jiña'a ya.

Te ka jiña'a de:

—Ka ndatno'o san siki Jesús, tee ñuu Nazaret, ja in tee ni ndakani tno'o ia Dios ni okuu de. Chi ni sa'a de tniuu na'nu vi ni ka'an de tno'o gua'a, te ni janta'u ña ia Dios, vi ni ka onee yiñu'u ñayiu nuu de. ²⁰ Su ni ka ndasia'a ña tee ka kuu nija'nu nuu sutu vi tee ka netniuu nuu ñuo ja kuu de, te ni ka jatakaa ña jin de yika cruz. ²¹ Su sein nda'u, chi ni ka oñu'u ini san ja suu de kuu ja skaku ni'nu ñayiu ñuo Israel. Su ndee nuu oo, te ni ka ja'ni ña jin de, te vitna, chi ja ni kuu uni kuu ja ni ya'a tnundo'o yun. ²² Su ka ndaskani ini ña sava ñasi'i ka skua'a jin san, chi ne'e ndeva'a ni ja'ankuei ña nuu ne'e vitna, ni ka jinkoto ña yau ñaña yun. ²³ Te nuu ni ka ndajiokuiin ña, te ka kachi ña ja tu ka yiki kuñu Jesús oo. Vi ka ka'an ña ja ni ka jini ña uu ia ka jinokuechi nuu Dios, te ka jiña'a ia yun ja teku Jesús. ²⁴ Yun te ni ja'ankuei sava tee ka skua'a jin san, ni ka jinkoto de yau ñaña yun, te ni ka jini ndija de nagua ka ndakani ñasi'i yun. Su tu ni ka jini de maa Jesús —ka jiña'a de.

²⁵ Yun te jiña'a Jesús:

—iNase nde'e u'u ka jinkui'nu ini ni! Vi ñnase nde'e kuee ka kandija ni tno'o ni ka ka'an tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a! ²⁶ ¿A tu ka jini ni ja nini kuu ja tna'a ia ni tetniuu Dios

tnundo'o ya'a ama ka ja nduu ka'nu ya? —jiña'a Jesús.

²⁷ Yun te ni jinkondee ya ndakani ya tno'o yoso nuu tutu ii nuu ka'an ja ja'a maa ya. Ni keja'a ya jin tno'o yoso nuu liuru ni tee Moisés, te vi saa ni ya'a ya nuu ndi'i liuru ni ka tee sava ka tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a. ²⁸ Te nuu ni jinokuei de ñuu nuu kua'ankuei de yun, te ni sa'a Jesús ja ya'a ya ki'in jika ya. ²⁹ Su ni ka tenini ña de ja na ndoo ya, te ka jiña'a de:

—Ndoos ni na vi ndoo, chi ja ni ñini, te ja nduku ja kunees —ka jiña'a de.

Yun te ni kiuu Jesús ja vi ndoo ya jin de. ³⁰ Te nuu ni jinkoo ya nuu mesa ja vi kaxini ya jin de, ni ki'in ya xtaa, te ni ndakuanta'u ya nuu ia Dios, te ni ta'u ya, te ni jiña'a ya ja vi kaa de. ³¹ Yun te ni sa'a ia Dios ja ni ka ndanune nuu de, te ni ka ndakuni ña de ja maa ya kuu. Su vi nuu saa ni naa ya kua'an ya. ³² Yun te ka ndatno'o tna'a de:

—Siun yun guaa vi sua'a ka kanta anuo ja ka kusii inio nuu vajikueio ichi yun ka ninio tno'o kaxtno'o ya ja ka'an nuu tutu ii —ka ndatno'o de.

³³ Te vi nuu saa, ni ndekuei de, te kuano'okuei de maa Jerusalén. Te vi ja ka oo tutu ndi uxi in tee ni chitniuu Jesús jin sava ka ñayiu nuu ni ndajinokuei de. ³⁴ Te ka jiña'a tee ka oo yun:

—Ja ndaa ndija ja ni ndateku Jito'o Jesús, chi ni ndenta ya nuu Simón Pedro —ka jiña'a de.

³⁵ Yun te ni ka ndakani nduu de naxa ni ka ndo'o de ichi nuu ni ja'ankuei de, vi naxa ni ka ndakuni de Jesús nuu ni ta'u ya xtaa.

Ni ndenta Jesús nuu ka oo tee ka skua'a jin ya

³⁶ Vi nini ka ka'an ka de tno'o yun, te ni jino Jesús, ni junkuiin ya ma'ñu nuu ka oo de. Te jiña'a ya:

—¿A kukueni ka oo ron? Te vi koo jin tno'o mani —jiña'a ya.

³⁷ Su ni ka yu'u ndeva'a de, chi ni ka ka'an de ja anu ni ka jini de. ³⁸ Yun te jiña'a ya:

—¿Nau ja ka yu'u ron? ¿Te nau ja siun ka ndakani ini ron? ³⁹ Vi kondia'a nda'a rin vi ja'a rin, te vi kuni ron ja maa rin kuu. Vi ke'e ña nagua ja vi kuni ron. In anu, chi tu na yiki kuñu nagua ka ndia'a ron ja kaa maa rin —jiña'a ya.

⁴⁰ Vi ka'an ya, te ni xne'e ya nda'a ya vi ja'a ya nuu ni ka yi'i nduyu kaa. ⁴¹ Te vi saa ni tu ka kandija gua'a de ja ka kusii ini de vi ja ni ka sa'u kuii ini de ja ni ka ndakuni de ya. Te jiña'a ya:

—¿A ka neva'a ron joo ja vi kao ya'a? —jiña'a ya.

⁴² Yun te ni ka jiña'a de joo chiaka ja ni kasun nuu ñu'u vi in jioo nduxi. ⁴³ Te ni tnii ya, te vi jin nuu de ni jaa ya. ⁴⁴ Te jiña'a ya:

—Tno'o ya'a kuu ja ni ka'an rin ndee nuu ni ka oo kao, ja nini kuu ja skunkuu rin ndi'i tno'o yoso nuu tutu ii ja ka'an siki maa rin, tno'o ja ni tee Moisés, vi tno'o ni ka tee taka tee ni ka ndakani tno'o ia Dios ndee jana'a, vi tno'o ja yoso nuu tutu Salmo —jiña'a ya.

⁴⁵ Yun te saa ni sa'a ya ja ni ka jinkui'nu ini de tno'o yoso nuu tutu ii. ⁴⁶ Te jiña'a ya:

—Saa ka'an nuu tutu ii siki maa rin, te saa ni kuu, chi nini kuu ja kuu ia ni tetniuu Dios, te nuu uni kiuu te ndateku ya ne'u ndiyi. ⁴⁷ Te

na vi keja'a ñayiu vi kaxtno'i tno'o rin ndee Jerusalén, te vi saa kutenuu ninii ñuyiu, nagua ja vi ndatna'u ini ñayiu nuu jakue'e ka sa'i, te koneka'nu ini ia Dios yika kuechi ñayiu yun. ⁴⁸ Te maa ron ka kuu testiu rin ja siun ni ndo'o rin. ⁴⁹ Te tetniuu rin Espíritu ia Dios ja vi kuta'u ron, nagua ni kee yu'u tata rin ja taa ya. Su vi kondetu ni ron Jerusalén ya'a ndee na vi ni'i ron jaka'nu ja vaji ndee andivi —jiña'a ya.

Mandaa Jesús kuano'o ya andivi

⁵⁰ Yun te ni kekuei ya jin de Jerusalén, te kua'ankuei ya jin ndi'i de ñuu Betania. Te nuu ni jinokuei ya jin de, te ni kane'e ya nda'a ya, te ni jikanta'u ya ja ja'a ndi'i de nuu ia Dios. ⁵¹ Te vi nini ka'an ya, te ni ndusukun ya ja mandaa ya andivi. ⁵² Yun te nuu ni ndi'i ni ka chiñu'u de Jesús, te ni ka ndajiokuiin de Jerusalén, ka kusii ndeva'a ini de. ⁵³ Te siun ni ka oo de veñu'u ka'nu, ka ndakuanta'u de nuu ia Dios.

Saa na kokuu.

Tutu ii - Ka'an ia Dios nuu ndi'i ñayiu
Mixtec, Northern Tlaxiaco: Tutu ii - Ka'an ia Dios nuu
ndi'i ñayiu New Testament+
La Santa Biblia en el mixteco del norte de Tlaxiaco

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Northern Tlaxiaco

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 31 Jan 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

1d46d274-fabd-5c6b-bfec-c3e776510466